

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

**ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА
НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ПРЕЗ 2011 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА НОИ	5
ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПО ФУНКЦИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ	10
I. Пенсионно осигуряване.....	10
II. Европейски регламенти и международни договори.....	14
III. Осигуряване и краткосрочни плащания	18
IV. Осигурителен архив и документно-информационни дейности	33
V. Човешки ресурси, обществени поръчки, инвестиционна и административно-стопанска дейност	40
VI. Финансово-счетоводна дейност	55
VII. Комуникации, протокол и международно сътрудничество.....	59
VIII. Правно обслужване.....	63
IX. Информационни системи	65
X. Анализ, планиране и прогнозиране.....	81
XI. Вътрешен одит	89
XII. Финансов контрол.....	90
XIII. Сигурност и отбранително-мобилизационна подготовка.....	93
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	95
1. Стратегия на НОИ (2011–2013 г.).....	96
2. Обща организационна схема на Националния осигурителен институт	98
3. Поименен списък на членовете на Надзорния съвет на НОИ през 2011 г.	99
4. Административна структура на Централно управление на НОИ	100
5. Административна структура на НОИ през 2011 г.....	101
6. Административна структура на Столично управление “Социално осигуряване”	102
7. Административна структура на Районно управление “Социално осигуряване”	103
ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ.....	104

ВЪВЕДЕНИЕ

Дейността на Националния осигурителен институт (НОИ) през 2011 г. бе подчинена на изпълнението на законовите задължения на института при управлението на държавното обществено осигуряване (ДОО) и постигането на средносрочните стратегически цели за ефективно управление и устойчиво финансиране, съгласно Стратегията на НОИ (2011-2013 г.). Усилията на работещите в системата на НОИ бяха насочени към утвърждаване на НОИ като публична институция, ориентирана към клиентите и осигуряваща качествени административни услуги, оказвани с професионализъм, съпричастност и коректно отношение към всички заинтересовани лица.

Националният осигурителен институт изпълнява бюджета на ДОО, респ. администрира значителна част от публичните разходи. На основание чл. 31 КСО НОИ изготвя годишен отчет за изпълнението на бюджета на ДОО, който се приема от Народното събрание. Същевременно, дейността на НОИ като администрация се състои в извършването на широк кръг услуги, свързани с упражняването на осигурителни права. През 2011 г. клиенти на НОИ са били около 2,7 млн. осигурени лица и 2,2 млн. пенсионери.

Настоящото издание на годишен отчет за дейността на НОИ е първото по рода си. Целта на публикацията е да се информира своевременно обществеността за дейностите, които осъществява институцията и да се осигури по-високо равнище на прозрачност в дейността на НОИ, необходима за укрепване на доверието в системата – безспорно важно условие за нейното ефективно и устойчиво функциониране. В тази връзка от 2012 г. годишникът “Социалното осигуряване в България”, издаван от 1999 г., се реструктурира в две самостоятелни издания. Първото е настоящата публикация. Второто, което предстои да бъде публикувано, ще съдържа пълната информация за държавното обществено осигуряване (ДОО) през 2011 г., представено с промените в законодателството, анализ на социално-осигурителните програми, с отчетни статистически данни по натурални показатели, финансови резултати за бюджета на ДОО и фондовете по осигурени социални рискове.

През отчетната година НОИ продължи разработването и прилагането, съвместно с Министерство на финансите, Министерство на труда и социалната политика и социалните партньори на мерки, насочени към финансовата стабилност на осигурителната система и адекватността на пенсиите, към засилен и по-ефективен контрол върху обезщетенията и върху пенсиите, към по-добро обслужване на клиентите. През 2011 г. продължи взаимодействието между НОИ, НАП и ГИТ на базата на подписано споразумение между трите институции за съвместна работа с оглед превенция, контрол и обмен на информация по спазването на трудовото, осигурителното и данъчното законодателство.

Отчитайки необходимостта от обратна връзка с клиентите в края на 2011 г. институтът проведе първо анкетно проучване на общественото мнение и удовлетвореността на клиентите от предлаганите услуги. Същото е базирано на представителна за страната извадка от 2 800 души на възраст над 18 години. Резултатите от изследването ще се използват за вземането на правилни решения в полза на обществото.

В настоящата публикация се съдържа информация за работата на НОИ, свързана с изпълнение на задълженията към Народното събрание, касаещи отчетност по бюджета на ДОО, експертно участие в парламентарни комисии, подготовка на нормативни актове, отговори на писма по депутатски питання и становища. Представена е дейността на органите на управление на НОИ по основните въпроси, които са обект на управленски решения и политики.

Годишният отчет за дейността на НОИ през 2011 г. следва функционалната структура на института от основни, специфични и помощни административни направления и обособени дейности. Те са: Пенсионно осигуряване; Европейски регламенти и международни договори; Осигуряване и краткосрочни плащания; Осигурителен архив и

документно-информационни дейности; Човешки ресурси, обществени поръчки, инвестиционна и административно-стопанска дейност; Комуникации, протокол и международно сътрудничество; Правно обслужване; Информационни системи; Анализ, планиране и прогнозиране; Вътрешен одит и финансов контрол.

В приложенията към изданието е публикувана Стратегията на Националния осигурителен институт за периода 2011-2013 г., която е рамката за дейността на организацията през отчетната година и базата за прилагане на подхода за управление на риска в оперативната дейност; поименния състав на Надзорния съвет на НОИ; организационно-управленската структура на института на централно и териториално ниво.

ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА НОИ

Органите на управление на Националния осигурителен институт, определени в Кодекса за социално осигуряване, са надзорен съвет, управител и подуправител. Техните функции и правомощия са разписани в глава трета на КСО.

Надзорен съвет

Надзорният съвет (НС) се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет. Като член в Надзорния съвет на НОИ от квотата на Министерския съвет участва задължително изпълнителният директор на Националната агенция за приходите. В случай, че представителните организации на работниците и служителите или на работодателите са различен брой, квотата на организациите с по-малък брой се допълва до квотата на организациите с по-голям брой по споразумение между тях. Мандатът на НС на НОИ е четиригодишен. Членовете му избират на ротационен принцип председател и двама заместник-председатели от състава си.

През 2011 г. съставът на представителните организации е следният:

Изпълнителна власт

- Министерство на труда и социалната политика (4)
- Министерски съвет (1)
- Министерство на финансите (1)
- Министерство на образованието, младежта и науката (1)
- Министерство на здравеопазването (1)
- Министерство на икономиката, енергетиката и туризма (1)
- Национална агенция за приходите (1)
- Национална здравноосигурителна каса (1)
- Агенция по заетостта (1)

Синдикални организации

- Конфедерация на труда “Подкрепа” (3)
- Конфедерация на независимите синдикати в България (3)

Работодателски съюзи

- Българска стопанска камара (1)
- Български съюз на частните предприемачи “Възраждане” (1)
- Асоциация на индустриалния капитал в България (1)
- Съюз за стопанска инициатива (1)
- Българска търговско-промишлена палата (1)
- Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ) “Гласът на българския бизнес” (1)

Надзорният съвет се свиква на заседания от председателя или по искане на една трета от членовете му. В тях със съвещателен глас участва и Управителят на Националния осигурителен институт. За редовни се смятат заседанията, на които са присъствали най-малко половината от членовете му. Решения се взимат, ако за тях са гласували повече от половината от общия брой на членовете на Надзорния съвет.

През 2011 г. са проведени общо 10 заседания, на които са взети 44 решения. Най-много решения са взети за утвърждаване на проекти на закони и постановления за изменение и допълнение или приемане на нови нормативни актове по социалното осигуряване. През 2011 г. са разгледани и утвърдени:

- Два проекта на Закон за изменение и допълнение на КСО;
- Законопроект за бюджета на ДОО за 2012 г. и извънбюджетната сметка на УчПФ за 2012 г.;

- Утвърдени са проекти на постановления на МС за изменения на подзаконовите нормативни актове за прилагане на Кодекса за социално осигуряване – общо 6 бр.
- Отчет за изпълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2010 г. и за изпълнение на бюджета на Учителския пенсионен фонд за 2010 г.

В качеството си на едноличен собственик на капитала на “Профилактика, рехабилитация и отдых” ЕАД, Надзорният съвет на НОИ взема решения за придобиване и разпореждане с имуществото на дружеството. Взетите решения, отнасящи се до “ПРО” ЕАД, са 13 или 29,5% от всички решения и касаят следното:

- Одобрен е Годишния финансов отчет и Отчета за дейността за 2010 г.;
- Приет е Плана за стопанската политика за 2011 г.;
- Избран е дипломиран експерт-счетоводител, който да извърши независимия финансов одит на дружеството;
- Избрани са нови членове на Съвета на директорите на дружеството;
- Дадено е съгласие за откриване на процедури за обществени поръчки по различни въпроси;
- Отменен е Правилника за търговската дейност на “ПРО” ЕАД и са задължени членовете на Съвета на директорите на дружеството да прилагат Закона за обществените поръчки и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Другите решения на Надзорния съвет имат следния предмет на обсъждане:

- Приета е за сведение информация от НАП за приходите от осигурителни вноски за първите две тримесечия на 2011 г.;
- Информация за изпълнението на бюджета на ДОО по тримесечия за 2011 г.;
- Утвърден е за 2011 г. ценоразпис на диагностичните и терапевтични процедури, частичната парична помощ за хранене и лимита за една нощувка по програмата за профилактика и рехабилитация;
- Взети са решения относно закупуване на сгради за нуждите на НОИ.

Управител и подуправител

Народното събрание е органът, който избира управителя и подуправителя на НОИ за срок от четири години. Управителят действа от името на института, ръководи и организира дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и чужбина. Неговите функции са разписани в Кодекса за социално осигуряване:

- осъществява оперативното ръководство на Националния осигурителен институт;
- утвърждава задължителни за всички физически и юридически лица в страната инструкции, формуляри и други документи, свързани с провеждане на осигуряването във връзка с възложените на Националния осигурителен институт дейности;
- внася за утвърждаване в надзорния съвет: проектобюджета на държавното обществено осигуряване; проект за отчет за изпълнение на бюджета на държавното обществено осигуряване; проекти за нормативни актове по държавното обществено осигуряване; проект за правилник за организацията и дейността на Националния осигурителен институт; проекти на решения за използване на средства от резерва по бюджета на държавното обществено осигуряване;
- открива и закрива поделения на Националния осигурителен институт и утвърждава структурата и бюджетите им;
- сключва разпоредителни сделки за имуществото на Националния осигурителен институт до размер, определен с правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;
- дава съгласие за разсрочване на вземания за задължителни осигурителни вноски към фондовете на държавното обществено осигуряване в случаите по чл. 184, 185 и 188 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;

- утвърждава разпределението на капитални вложения за стопанисване имуществото на Националния осигурителен институт;
- утвърждава и обявява осигурителния доход по чл. 70;
- определя цените на услугите и дейностите по чл. 20, ал. 2, т. 5 – 8 от КСО.

При отсъствие на управителя неговите функции се изпълняват от подуправителя. Подуправителят изпълнява функции и задачи, възложени му от управителя.

Управител на Националния осигурителен институт до 18 май 2011 г. бе г-жа Христина Митрева, след което до избирането на управител длъжността се изпълняваше от подуправителят, г-жа Весела Караиванова-Начева. С решение на 41-то Народно събрание, прието на 8 септември 2011 г., г-н Бисер Петков бе избран за управител на НОИ.

Съгласно чл. 33 от Кодекса за социално осигуряване, държавното обществено осигуряване се управлява от Националния осигурителен институт (НОИ), който отчита своята дейност пред Народното събрание. Управителят на НОИ се избира пряко от парламента на републиката. Този статут определя субординационни действия от страна на Националния осигурителен институт в законотворческата подготовка и подпомагане на народните представители по въпроси в областта на социалното осигуряване.

Връзката на управителя и подуправителя с Комисията по труда и социалната политика и Комисията по бюджет и финанси е най-тясна, поради естеството на работа в НОИ, финансовото устройство и управление, основани на КСО и Закона за бюджета на ДОО. При работа по въпроси, пряко или косвено касаещи общественото осигуряване, управителят, подуправителят и експерти на института участват и в работата на други комисии в Народното събрание (Комисията по здравеопазване, Комисията по правни въпроси, Комисията по култура, гражданско общество и медии и др.).

Националният осигурителен институт няма пряка законодателна инициатива, но с последователната си политика и на базата на отличен експертен опит, в някои случаи успява да провокира инициране на промени в нормативни актове, нуждаещи се от по-добро регламентиране.

Всяка година НОИ изработва и предоставя на органите на властта проектозакон за бюджета на общественото осигуряване за съответната година. Тази процедура беше изпълнена и по отношение на законопроекта за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2012 г.

Експерти от съответните функционални направления в Централното управление на НОИ:

- Участват в процеса на подготовка на проектозаковете, засягащи държавното обществено осигуряване;
- Участват в изготвянето на отговори на актуални въпроси и питання в областта на общественото осигуряване, отправени към министъра на труда и социалната политика, за докладване пред Народното събрание;
- Изготвят становища по искане на председателите на постоянните комисии по внесени законопроекти;
- Отговарят по компетентност на писма на граждани, изпратени до народни представители;
- Изготвят справки и дават консултации по въпроси, интересоващи народни представители.
- Подпомагат работните срещи на комисиите на Народното събрание с представители на синдикатите и граждански сдружения по теми, свързани с осигурителното законодателство.

През 2011 г. представители на НОИ – ръководители на института и експерти, са взели участие в разглеждането на първо и второ четене в комисии и пленарна зала по следните законопроекти и решения:

1. Закон за изменение и допълнение на Закона за информиране и консултиране с работниците и служителите в многонационални предприятия, групи предприятия

- и европейски дружества, № 002-01-105, внесен от Министерския съвет на 26.11.2010 г., приет на 15.03.2011 г.
2. Закон за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред, № 002-01-106, внесен от Министерския съвет на 02.12.2010 г., приет на 15.03.2011 г.
  3. Закон за изменение и допълнение на Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, № 002-01-108, внесен от Министерския съвет на 09.12.2010 г. – приет на 16.02.2011 г.
  4. Първо четене на ЗИД на КТ (Вносител: трима депутати, от 06.01.2011 г. – отхвърлен на 27.01.2011 г.)
  5. Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда, № 154-01-2. (Вносител: двама депутати) – приет на 16.02.2011 г.
  6. Закон за изменение и допълнение на Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2011 г. (Вносител: група народни представители, 21.03.2011 г.) – приет на 07.04.2011 г.
  7. Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда (Общ законопроект, изготвен от КТСП по приетите на първо четене на 13.07.2011 г. ЗИД на КТ. Вносител: трима народни представители, от 10.06.2011 г.; Министерски съвет, от 30.06.2011 г.) – приет на 26.07.2011 г.
  8. Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (Общ законопроект, изготвен от КТСП по приетите на първо четене на 13.07.2011 г. ЗИД на КСО. Вносител: група на родни представители, от 23.06.2011 г.; МС от 29.06.2011 г.) – приет на 26.07.2011 г.
  9. Проект за решение за избиране на управител на НОИ, приет на 08.09.2011 г.
  10. Проект за решение за отпускане на пенсия за особени заслуги към държавата и нацията, № 102-03-20, внесен от МС на 04.08.2011 г., приет на 14.09.2011 г.
  11. Проект за решение за отпускане на пенсия за особени заслуги към държавата и нацията, № 102-03-21, внесен от МС на 04.08.2011 г., приет на 14.09.2011 г.
  12. Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 154-01-91, внесен от двама народни представители на 31.08.2011 г., отхвърлен на 02.11.2011 г.
  13. Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2012 г., № 102-01-73, внесен от Министерския съвет на 02.11.2011 г., приет на 08.12.2011 г.
  14. Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2012 г., приет от Народното събрание на 08.12.2011 г. Върнат за ново обсъждане с Указ № 253 от 12.12.2011 г. на Президента на Републиката по чл. 101 от Конституцията на Република България, приет на 16.12.2011 г.

Съвет на управителя

Дейността на Управителя се подпомага от Съвет на управителя, който се състои от ръководителите на функционалните направления на института и Подуправителя. В заседанията на Съвета на управителя участват с право на съвещателен глас главният счетоводител, парламентарният секретар, ръководителят на отдел “Правен”, ръководителят на отдел “Обществени комуникации” и главният финансов контролор по Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор. Дейността на Съвета на управителя се извършва съгласно Кодекса за социално осигуряване и Правилника за организацията и дейността на НОИ. Съветът на управителя предлага на Управителя проекти на решения, свързани с неговите правомощия.

През 2011 г. Съветът на управителя е провел 9 заседания, на които е взел 67 решения.

Разгледани са въпроси, свързани с модернизирването на интернет сайта на НОИ и със създаването на информационен център за обслужването на клиентите на НОИ.

Внесен е проект на актуализиран Кодекс за поведение на служителите в Националния осигурителен институт.

Актуализирани са:

- Вътрешни правила за сигурност, задължителни за служителите, оторизирани с достъп до регистри с лични данни;
- Вътрешни правила за правата и задълженията на потребителите на компютърната и информационна среда на НОИ;
- Вътрешни правила за информационна и мрежова сигурност.

Утвърдени са нови Вътрешни правила за организацията на деловодната дейност, документооборота и контрола по изпълнение на сроковете. Приет е план-графика за възлагане и провеждане на обществените поръчки за 2011 г. и Общия годишен план за обучение за 2011 г.

Утвърдена е нова Стратегия на НОИ за 2012-2014 г. и Общи оперативни цели на НОИ за 2012 г. Приети са за сведение отчетите на оперативните цели на функционалните направления в ЦУ на НОИ за 2011 г.

Съветът на управителя е изслушал и приел за сведение доклади от международни участия на представители на НОИ по следните теми:

- “Приложимо законодателство, семейни обезщетения и пенсии”, във връзка с прилагането на европейските регламенти;
- Обмяна на опит с чуждестранен осигурителен институт и преговори за подписване на Административно споразумение към Спогодба за социална сигурност;
- Участие в Деня на българските студенти в Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия;
- Участие в Информационен ден за българските работници в Кипър;
- Участие в работна група по проблемите на застаряването на населението към Комитета за икономическа политика на Европейската комисия в Брюксел;
- Участие в работна група към Административната комисия на Европейската комисия за решаване на спорни въпроси за зачитане като осигурителен стаж на периодите за отглеждане на деца;
- Среща на Смесената комисия по нерешените въпроси в двустранните българо-турски взаимоотношения;
- Участия в заседания на техническата комисия за обработка на данни към Административната комисия за социална сигурност на работниците мигранти;
- Работна група на ЕВРОСТАТ по “Европейска статистика на професионалните болести”.

Във връзка с електронния обмен на данни между страните членки на общността са взети решения, касаещи разработването на вътрешна информационна система за въвеждане и съхранение на структурирани електронни документи и осигуряване на взаимодействие с предоставените интерфейси на Европейската система.

Съветът на управителя е изслушал и приел за сведение доклади относно:

- Финансовото състояние на банките, обслужващи сметките на ТП на НОИ;
- Дейността на дирекция “Вътрешен одит”;
- Резултатите от анкетно проучване за “Удовлетвореността на клиентите от качеството на административните услуги, оказвани от НОИ”.

Взето е решение да се организира благотворителна изложба на Дневен център за деца с увреждания, с. Дълбоки дол в сградата на НОИ.

Кабинет на управителя

Кабинетът на управителя подпомага дейността на управителя и подуправителя и на надзорния съвет на НОИ чрез задачи, изпълнявани от парламентарен секретар, експертен и технически персонал. Основните насоки на дейността през 2011 г. бяха свързани с:

- Осъществяване на връзките с ръководството на Народното събрание, парламентарните групи и постоянните и временни комисии, с Министерския

съвет, министерства, ведомства и органи на местното самоуправление, с политически и обществени организации.

- Координация изпълнението на поставени от Управителя задачи и решения на Управителя и Надзорния съвет, водене на отчет за изпълнението на решенията;
- Подготовка при необходимост на срещи на Управителя и Подуправителя;
- Подготовка на заседанията на Съвета на управителя и на Надзорния съвет, завеждане, съхранение на протоколите и работните материали от тях, както и осъществяване на контрол по изпълнение на решенията;
- Изпълнение на специфични за системата задачи, като осъществяване на мониторинг по изпълнение на етичните правила от служителите на НОИ, организиране провеждането на стаж на младежи, участие в национални програми за заетост на младежи в системата на института.

ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПО ФУНКЦИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ

I. ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Главна дирекция “Пенсии” с два отдела – “Методология на отпускане на пенсиите” и “Методология на изплащането на пенсиите”, осъществява функционалните си ангажименти по провеждане на пенсионното дело. Организира, методически ръководи и контролира дейността по отпускане и изплащане на пенсиите, дава методически указания на РУСО /СУСО по прилагането на нормативните актове по общественото осигуряване, участва в подготовката на проекти на нормативни актове, касаещи дейността, както и при тълкуване и прилагане на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране и Инструкция № 13 от 2000 г. на управителя на НОИ.

От дирекцията се подготвят проекти на предложения за отпускане на персонални пенсии по чл. 92 от КСО, както и становища до Президента на РБ по повод молби на длъжници за опрощаване на несъбираеми вземания.

Изготвят се отговори на постъпили въпроси, предложения, сигнали, жалби, молби и др., свързани с пенсионното осигуряване. Във връзка с непрекъснато променящото се законодателство по пенсионното осигуряване се разработват нови и/или допълват съществуващи показатели за статистическо наблюдение на пенсиите, както и образци на формуляри във връзка с отпускане и изплащане на пенсиите. За отразяването на тези промени се изготвят указания за изменения и допълнения на програмното и техническото осигуряване по пенсиите и се оказва необходимата методическа помощ при проектиране на информационната система за отпускане и изплащане на пенсиите.

От главната дирекция се осъществява координация на дейността по пенсионното осигуряване с външни институции и други функционални направления в НОИ в рамките на тяхната компетентност.

През периода от 1 януари до 31 декември 2011 г. в главна дирекция “Пенсии” са постъпили и е отговорено на над 2 850 писма на граждани, различни ведомства и на районни управления “Социално осигуряване”. Основната част от кореспонденцията е свързана с разяснения относно придобиване на пенсионни права, определяне категорията на труда при пенсиониране, несъгласия с промените в законодателството, с определения размер на пенсията, изплащане на наследствена пенсия от учащи в български или в чужди учебни заведения, наложени удържки от пенсиите и др. Изразени са становища по 36 молби за опрощаване на дългове от надвзети пенсии от Администрацията на Президента, по Указ № 2773/80 г. Всички молби са внесени за разглеждане от Комисията по опрощаване. По част от молбите до Президента на Република България за опрощаване на дългове от надвзети пенсии е водена допълнителна кореспонденция с общинските съвети, териториалните данъчни дирекции и РУСО /СУСО. Изготвяни са отговори на депутатски питання, отговори

на актуални въпроси и писма до различни комисии към Народното събрание, искания за промяна на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране и Инструкция № 13/2000 г. за прилагане на НКТП.

Съставени са и становища до различни институции, свързани с промяна в осигурителното законодателство или прилагането му.

Подготвени са 6 доклада от името на министъра на труда и социалната политика, които са внесени в Министерския съвет за отпускане на персонални пенсии по реда на чл. 92 от КСО и са отпуснати 308 персонални пенсии на деца и многодетни майки. За решенията на Министерския съвет са уведомени съответните териториални поделения на НОИ и председателите на общинските съвети, направили предложение за отпускане на този вид пенсия. За /По/ по-голямата част от молбите е водена допълнителна кореспонденция с лицата – изпратени са 267 писма, като са изисквани декларации за доход, удостоверение за наследници, решение на Общинския съвет и др. На част от молбите (81 бр.) е отговорено с писмо, че не могат да се включат в доклад за отпускане на пенсия поради неотговаряне на условията (висок доход), а други 3 бр., след извършена предварителна преценка, са препратени в съответното РУСО за отпускане на наследствени пенсии по реда на чл. 82 КСО.

През 2011 г. в ГД “Пенсии” бяха изготвени проекти за изменения и допълнения на Кодекса за социално осигуряване, на Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж и Инструкция № 13 от 2000 г. на Управителя на НОИ. Във връзка с прилагането на тези и други актове, касаещи пенсионното осигуряване, съвременно са изготвени методически указания до РУСО /СУСО за практическото им изпълнение. Изготвени са 49 броя окръжни писма до РУСО /СУСО по въпроси, свързани с отпускане и изплащане на пенсии и във връзка с промените в КСО и НПОС, както и 10 броя окръжни писма съвместно с други дирекции от Централно управление на Националния осигурителен институт.

През 2011 г. дирекцията планира и проведе 3 съвещания с РУСО по въпросите на отпускането и изплащането на пенсиите. Обсъдени са голям брой възникнали казуси и са дадени указания във връзка с прилагане на законодателството и точната процедура, която следва да се приложи във всеки конкретен случай. Във връзка с констатациите от извършените проверки на вътрешните одитори са анализирани недобрите практики и са предложени решения за тяхното отстраняване.

С голяма загриженост от териториалните поделения на НОИ беше поставен въпроса за натовареността на отделите “Пенсии” и необходимостта от въвеждането на допълнителни контроли. За да се отчита действително голямата натовареност отново бе направено предложение да се вземат предвид действително работилите служители за определения период, а не щатните бройки в отделите “Пенсии”.

С оглед оказване на методична помощ и упражняване на контрол по прилагане на осигурителното законодателство, експертите от главната дирекция посетиха 25 териториални поделения. Разгледани и обсъдени са пенсионни досиета, които са създавали затруднения при решаването им. Когато при тези посещения са установени различия в организацията на работата на служителите, са давани препоръки за по-добрите практики. Ежедневно е оказвана методична помощ както по телефона, така и по класическия кореспондентен път.

Експерти от ГД “Пенсии” ежедневно дават консултации по пенсионни въпроси на пенсионери и служебни лица под формата на дежурства по предварително изготвен график. Тази дейност се извършва както в работните помещения, така и на обявения от НОИ “горещ” телефон за справки.

Текущо през годината са проведени над 20 работни срещи с различни екипи от ГД “Информационни системи”, ГД “Финансово-счетоводна дейност”, Дирекция “ЕРМД” и др. във връзка с координиране и съгласуване на дейностите по пенсионното осигуряване. Проведени са повече от 10 работни срещи с представители на “Български пощи”-ЕАД във връзка с изплащане на пенсиите. На тях са обсъдени констатациите от извършените съвместни проверки в пощенските станции и отстраняването на възникнали проблеми. Много сериозно внимание бе отделено на предстоящото въвеждане на автоматизирана

система за изплащане на пенсиите чрез пощенските станции. Проведени са и три работни срещи с обслужващата фирма “МБМ Експрес”, на която са разглеждани възникнали сериозни затруднения с доставката на кореспонденцията до конкретните адресати и особено пратките с изплащателните месечни документи до началниците на пощенските станции. Това наложи създаването на допълнителна организация в РУСО /СУСО и изготвяне на график за предаване на пратките, за да не се допусне нарушаване на процеса по изплащане на пенсиите в пощенските станции. Проведени са работни срещи с НАП и Уникредит Кънсьюмър Файненсинг във връзка с осъществяване на съответните дейности по обработване на данните, касаещи пенсиите на лицата.

Проведени са и съвместни работни срещи с НАП и Министерство на правосъдието за създаване на нормативни правила относно осигурителните права на “защитените свидетели”. Такива срещи продължават да се провеждат и през 2012 г.

Проведена е една съвместна среща с МСП, ИА “Главна инспекция по труда” и Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, относно изработване на предложение за изменение и допълнение на НКТП за работещите в “Метрополитен” ЕАД.

През 2011 г. един главен експерт от ГД “Пенсии” е включен в работна група за определяне категорията труд при пенсиониране на работещите в подземни хидротехнически съоръжения – ВЕЦ “Пещера”, ВЕЦ “Батак” и ПАВЕЦ “Чаира”. Проведени са три работни срещи с МТСП и представители на ВЕЦ “Пещера”.

За правилното определяне на категорията труд при пенсиониране на работещите в “Монтюпе” ЕООД, гр. Русе бяха проведени поредица от срещи с МТСП, ИА “Главна инспекция по труда”, НАП и осигурителя. Изразено е становище от МТСП и НОИ, за което са информирани изпълнителния директор на НАП и осигурителя.

Съгласно заповед на Управителя на НОИ № 613/10.10.2011 г. ГД “Пенсии” в лицето на един представител от отдел “МОП” е участвал в работна група по изготвяне на концепция за изграждане на информационен център за обслужване на граждани в системата на НОИ.

ГД “Пенсии” е участвала активно и в междуведомствената работна група за разработване на механизъм за преминаване изплащането на социалните пенсии за старост и социалните пенсии за инвалидност по реда на Закона за социалното подпомагане и Закона за интеграция на хората с увреждания.

Контролните си функции ГД “Пенсии” осъществява чрез механизмите на текущия и последващ контрол, като пряко се наблюдава дейността на РУСО /СУСО. Текущо през годината е изисквана информация по различни поводи, касаещи дейността по пенсионното осигуряване. Същата е анализирана и при необходимост са вземани съответните управленски решения.

Пенсионно обслужване в ТП на НОИ

Дейността по пенсионното осигуряване на осигурените лица се осъществява в структурните звена “Пенсии” в териториалните поделения на НОИ. В тях се извършват всички дейности, свързани с отпускане, изменение, спиране, възобновяване, прекратяване и изплащане на пенсии и добавките към тях от бюджета на държавното обществено осигуряване и се предоставя необходимата информация на гражданите по пенсионното осигуряване.

Обслужването на гражданите по въпроси, свързани с пенсионното осигуряване, се извършва чрез приемните на отдел “Пенсии”. Дейността им е организирана по начин, който позволява това да става ефективно, бързо и компетентно. Правят се справки по отпускане и изплащане на пенсии, приемат се и се завеждат постъпващите заявления, документи за учаци, издават се удостоверения за размера на пенсиите. Справки и консултации се правят както в приемната, така и от началника на отдела и ръководителите на секторите при по-специфични казуси. Общо в приемните на ТП на НОИ през 2011 г. са постъпили 693 516 заявления за ползване на пенсионни права – отпускане, изменение, спиране, възобновяване,

прекръпяване и възстановяване. Постановените разпореждания на длъжностните лица по пенсионното осигуряване са 660 863.

За 2011 г. по жалби на граждани срещу разпореждания на ръководителите по пенсионно осигуряване, на основание чл. 117, ал. 3 от КСО са постановени 1 719 решения на ръководителите на ТП на НОИ.

Съгласно чл. 93, ал. 2 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж ТП на НОИ осъществява контрол по изплащането на пенсиите в пощенските станции, съвместно с органи на ТП "Български пощи". Проверките се извършват по предварително съгласуван график и са относно разходването на преведените парични средства, изплащане на пенсии по изплащателни картони, изплащане на пенсионни записи и други. За извършените проверки се съставят актове за констатации и при установени нарушения се предприемат мерки за отстраняването им и недопускане в бъдеще. Извършените през 2011 г. проверки в пощенските станции в цялата страна са 765.

През 2011 г. са издадени 110 802 удостоверения за размера на получаваната пенсия, обработени са 37 226 документи на учащи във връзка с изплащане на наследствена пенсия. Извършените промени по смяна на адрес и/или платец са 141 093, а обработените запори и удръжки, наложени върху пенсиите, са 8 039.

С пенсионен запис се изплаща пенсия за минало време, за част от месец или ако е спряна с корекционна ведомост. С пенсионен запис се изплаща и неполучена пенсия от починал пенсионер. През 2011 г. изготвените пенсионни записи във всички ТП на НОИ са 656 307.

Обхват на пенсионното обслужване през 2011 г.

Чрез обобщената статистическа информация в ЦУ на НОИ за новоотпуснати, изменени и прекратени пенсии в 28-те териториални поделения на НОИ може да се добие представа за обема на работата, извършвана от пенсионните органи, както следва:

➤ През 2011 г. общият брой на новоотпуснатите, изменените и прекратените пенсии във всички районни управления е 451 219. Като новоотпуснати, изменени и прекратени се наблюдават само първите (водещите) пенсии.

➤ Новоотпуснатите пенсии във всички ТП на НОИ през 2011 г. са 108 255, а прекратените са 113 820 пенсии. Броят на новоотпуснатите и прекратените пенсии не включва преминалите от една област в друга и променените вида на пенсията.

➤ През 2011 г. са изменени 229 144 пенсии. В сравнение с 2010 г, когато са били 221 266, броят им се е увеличил с 3,6 %.

➤ Издадените пенсионни разпореждания само от фонд "Пенсии" са 440 475. От тях за отпускане са 103 879, за изменение – 227 361 и за прекръпяване – 109 235. Общият брой на издадените пенсионни разпореждания спрямо 2010 г. (когато са били 442 464) е снижен с 0,4 %.

➤ От фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност", се изплащат: персонални пенсии, пенсии за особени заслуги, гражданско-инвалидни и военно-инвалидни пенсии, социални пенсии за старост и за инвалидност и други пенсии по отменени закони. През 2011 г. от този фонд са отпуснати 4 098, изменени са 1 104 и са прекратени 3 771 пенсии.

➤ Лицата с намалена работоспособност имат право на **социална пенсия за инвалидност** независимо дали получават друга пенсия или не. При изплащането ѝ към друг вид пенсия тя е в размер 25 на сто. Към края на 2011 г. социалните пенсии за инвалидност достигат 497 298, от които 450 162 (90,5 %) се изплащат към друга пенсия. Наблюдава се увеличение общо на социалните пенсии за инвалидност спрямо края на 2010 г. с 1,2 %, а на получаваните като втори, трети и четвърти увеличението е с 1,3 %.

➤ От фонд "Трудова злополука и професионална болест" се изплащат пенсии за инвалидност на лица, пострадали при трудови злополуки или заболели от професионални болести. След смъртта им те се получават от правоимащите наследници. През 2011 г.

новоотпуснатите пенсии за трудова злополука и професионална болест са 278, изменени са 679 и прекратени 814 пенсии.

➤ От **Учителския пенсионен фонд** (УПФ) са отпуснати 1 327, изменени – 2 684 и прекратени – 23 пенсии.

➤ В края на 2011 г. **добавките**, изплащани на преживелия съпруг/съпруга в размер 20 на сто от пенсията на починалия наследодател, са 705 678. Тук се включват и добавките на пенсионирани учители, получаващи пенсии за сметка на УчПФ. Общо вдовишките добавки бележат увеличение от 1,7 %.

Намаление се наблюдава при добавките на ветерани от отечествената война: от 13 512 през 2010 г. на 10 694 през 2011 г, или 20,9 % по-малко. При добавките за чужда помощ също има снижаване в броя: от 106 295 на 102 802, или 3,3 % по-малко. Незначително намаление се наблюдава и в броя на добавките по чл. 9 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица (ЗПГРРЛ). Към края на 2011 г. те са 10 556, което е с 0,05 % по-малко спрямо броя им (10 561) през 2010 г.

II. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Нормативно редът за отпускане, изменение, осъвременяване, спиране, възобновяване, прекратяване и възстановяване на пенсиите по международни спогодби и тяхното изплащане е уреден със съответните международни договори в областта на социалното осигуряване, страна по които е Република България, както и с Кодекса за социално осигуряване и Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж.

Дирекция “Европейски регламенти и международни договори” в Централно управление на НОИ извършва централизирани дейности по:

- Разработване на проекти за международни спогодби в областта на социалното осигуряване;
- Разработване на проекти за административни споразумения и двуезични формуляри;
- Изпълнява задълженията на НОИ като компетентна институция и осъществява методическа дейност по прилагането на регламентите на Европейския съюз и международните договори;
- Организира, методически ръководи и контролира дейността по определяне на приложимо законодателство при отпускане и изплащане на парични обезщетения и пенсии по международни договори;
- Организира и извършва дейността по отпускане, изменение, спиране, прекратяване и възобновяване на пенсиите по регламентите на Европейския съюз и международните договори в областта на социалното осигуряване за лицата с постоянен адрес в чужбина.

През 2011 г. дейността, свързана с разработване и прилагане на двустранните договори в областта на социалното осигуряване, по които Република България е страна, може да бъде обобщена в следните направления:

Участие на служители от дирекция “Европейски регламенти и международни договори” при договаряне на експертно ниво на проекти за нови договори:

- през **м. март 2011 г.**, в Белград, Република Сърбия, се проведе преговори между делегации от Република България и Република Сърбия по проект на Административно споразумение към Спогодбата;
- през **м. май 2011 г.** в Отава, Канада се проведе преговори между делегации от Република България и Канада, на които се разгледа окончателно проекта на Спогодба за социална сигурност и започна разглеждането на Административно споразумение към Спогодбата;

- през **м. август 2011 г.** в гр. София в Министерството на труда и социалната политика се проведеха преговори с делегация от Канада, на които се разгледа окончателно проекта на Административно споразумение към Спогодбата;

Проведени двустранни срещи, обмен на експерти и консултационни дни.

През 2011 г. бяха осъществени следните срещи на ниво експерти, свързани с обслужване на лица при прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност и спогодбите и работни срещи по прилагането на действащи европейски регламенти и спогодби:

- През **м. март 2011 г.**, в гр. Брюксел, Белгия, служители от дирекцията взеха участие в семинари в областта на пенсиите, паричните обезщетения за безработица, трудови злоупотреби и професионални болести по въпросите на прилагането на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009;
- През **м. април 2011 г.**, в гр. Будапеща, Унгария, представител на дирекцията взе участие в Конференция по случай една година от прилагане на новите европейски регламенти;
- През **м. май 2011 г.** в гр. Берлин, Германия, представители на дирекцията взеха участие в 8-ия европейски колоквиум на Съюза на германското пенсионно осигуряване;
- През **м. май 2011 г.**, в гр. София, се състоя посещение на служители от DRV-Mitteldeutschland, в рамките на договорения обмен на служители между българските и германските осигурителни институции, за обмяна на опит при прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност и решаване на конкретни практически казуси;
- През **м. юни 2011 г.**, в гр. София, се състоя посещение на служители от DRV-Bund, в рамките на договорения обмен на служители между българските и германските осигурителни институции, за обмяна на опит при прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност и решаване на конкретни практически казуси;
- През **м. юни 2011 г.** в гр. Варна се проведе българо-германски консултационни дни. Консултационните дни бяха проведени за два пълни работни дни от 4 екипа, като предвид големия брой желаещи да получат консултации, извън редовно записаните по график, беше сформиран пети извънреден екип и бяха давани консултации и в третия работен ден до обяд. По време на консултационните дни бяха дадени общо 352 консултации, по отношение на българското и германското пенсионно законодателство на лица, работещи и/или живеещи в България. След протичане на консултационните дни, в третия работен ден след обяд представители на германското пенсионно осигуряване от гр. Берлин и гр. Хале изнесоха пред служители от ТП на НОИ – Бургас, Варна, Добрич, Велико Търново, Русе и Стара Загора и участващите в консултационните дни служители от ЦУ на НОИ презентации, с които запознаха аудиторията със системата на задължителното пенсионно осигуряване в Германия;
- През **м. септември 2011 г.**, в гр. Хале, Германия, се състоя посещение на служители от НОИ в рамките на договорения обмен на служители между българските и германските осигурителни институции за обмяна на опит при прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност и решаване на конкретни практически казуси;
- През **м. септември 2011 г.**, в гр. Виена, Австрия, се състоя посещение на служители от НОИ в рамките на срещата на тестващите държави-членки, във връзка с електронния обмен на данни;
- През **м. октомври 2011 г.**, в гр. Берлин, Германия, се състоя посещение на служители от НОИ, в рамките на договорения обмен на служители между

българските и германските осигурителни институции, за обмяна на опит при прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност и решаване на конкретни практически казуси;

- През **м. ноември 2011 г.** в гр. София се състоя посещение на служители от компетентната институция на Република Кипър в рамките на договорения обмен на служители между българските и кипърски осигурителни институции за обмяна на опит при прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност и решаване на конкретни практически казуси;

Дейност, свързана с проекти за решения на управителя на НОИ за 2011 г.

- Подадени жалби по чл. 117, ал. 4 КСО – 51 броя;
- Постановени решения на управителя на НОИ – 55 броя, от които 2 броя уважени жалби и постановени решения по същество и 2 броя уважени жалби и върнато пенсионното досие на длъжностното лице за произнасяне по същество, съгласно дадените указания по тълкуването и прилагането на закона;

Методологическа дейност, осъществена през 2011 г.

- Издадени са **14 броя указателни писма** до ТП на НОИ относно прилагането на двустранните международни договори и европейските регламенти в областта на социалната сигурност;
- Изготвени са **40 броя становища** по конкретни казуси, от които 35 броя до ТП на НОИ и 5 броя във връзка с искания от другите отдели на Д "ЕРМД";
- През **м. април 2011 г.** в гр. Банско се проведе работно съвещание за юристите от системата на НОИ. Разгледаха се съществени моменти при прилагането на Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета за координация на системите за социална сигурност, както и на Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на процедура за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004, относно паричните обезщетения за болест и майчинство, обезщетенията за безработица и пенсии за старост, инвалидност и наследствени пенсии;
- През **м. април 2011 г.** в гр. Банско се проведе работно съвещание за служителите от отдел "ПОБГВ" при ТП на НОИ. Разгледаха се съществени въпроси при прилагането на Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета за координация на системите за социална сигурност, както и на Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на процедура за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004, относно паричните обезщетения за безработица, износ на такива обезщетения, удостоверяването и зачитането на периоди за целите на безработицата;
- През **м. октомври 2011 г.** в гр. Плевен представители на Д "ЕРМД" взеха участие в организираната от "СОЛВИТ" среща на контактните точки по въпросите на тази мрежа;
- През **2011 г.** служители от дирекцията осъществиха **8 посещения** на териториални поделения на НОИ, с цел оказване на методическа помощ при прилагане на европейските регламенти и международни договори;

Изготвени отговори на запитвания, получени чрез електронна поща:

- Изготвени са **55** отговора на запитвания, получени по електронната поща, свързани с **краткосрочните обезщетения** по европейските регламенти и договори (през 2009 г. – 23 бр., 2010 г. – 43 бр.);
- Изготвени са **117** отговора на запитвания, получени по електронната поща, свързани с **дългосрочните обезщетения** (пенсии) по европейските регламенти и договори, както и другата дейност на Д "ЕРМД".

Във връзка с дейността за прехвърляне на пенсионни права към пенсионната схема на Европейската общност през 2011 г. са обработени **52 бр.** искания за прехвърляне.

Дейност, свързана с краткосрочните обезщетения по европейските регламенти и международните договори.

- През **2011 г.** служители на отдел “Краткосрочни обезщетения по договори” посетиха ТП на НОИ в гр. Кюстендил, Пловдив, Силистра, Шумен, Плевен, Разград, Търговище, Русе, Добрич, В. Търново, Ловеч, Бургас, Хасково и Кърджали за оказване на методическа помощ по прилагане на новите правила за координация на системите за социална сигурност, които влязоха в сила от 1 май 2010 г.
- За периода от **01.01.2011 г. до 31.12.2011 г.**, съобразно ЕДС “Архимед” (справочен модул „Статистика по отдели”), от отдел „КОД” са подписани **10 173 бр.** документи. (За сравнение, през 2010 г. те са 7 290 бр.).
- Изготвени са **44 бр. СЕД U020** (структурирани електронни документи) с искания за възстановяване размера на изплатените в Република България парични обезщетения за безработица на **1 115 лица**, които по време на последната си заетост в държава членка (ДЧ) са пребивавали в Република България. Общата сума на изплатените парични обезщетения за безработица от други държави членки на ЕС/ЕИП в Република България чрез НОИ е 1 188 195, 95 лв. Тази сума е изплатена на 1 115 лица, от които най-голям е броят на лицата, получили обезщетение от Великобритания – 391 бр. с изплатена сума в размер на 425 785, 36 лв., следвана от Кипър – 281 бр. с изплатена сума в размер на 351 950, 12 лв., Испания – 124 бр. с изплатена сума в размер на 77 543, 33 лв., Германия – 98 бр. с изплатена сума в размер на 111 672, 54 лв. и Чехия – 67 бр. с изплатена сума в размер на 25 532, 85 лв.
- За периода от **01.01.2011 г. до 31.12.2011 г.**, изнесените към държави-членки от ЕС/ЕИП парични обезщетения за безработица, отпуснати по законодателството на Република България с **ПД U2** са **38 бр.**, (през 2009 г. – 8 бр., през 2010 г. – 8 бр.). Най-много обезщетения са изнесени за Германия – 13 бр., Испания – 10 бр., Великобритания – 4 бр. и т.н.
- Обработени са **31 бр. ПД U2** за изнесени парични обезщетения за безработица от други държави-членки на ЕС/ЕИП в Република България (Германия – 8 бр., Кипър – 4 бр., Гърция, Испания, Дания – по 3 бр. и т.н.).
- Изплатени са **4 бр. помощи при смърт** по Договора между Република България и Украйна за социално осигуряване (през 2009 г. – 3 бр., през 2010 г. – 2 бр.).
- Изпратено е **1 бр. искане със СЕД H 030** за отпускане на помощ при смърт от друга държава членка на ЕС/ЕИП (през 2009 г. – 3 бр., през 2010 г. – 0 бр.).
- Издадени са **18 бр. формуляри РБ/РМ 101** във връзка с прилагане разпоредбите за приложимото законодателство на Договора между Република България и Република Македония за социално осигуряване (през 2009 г. – 16 бр., през 2010 г. – 15 бр.).
- Издадени са **4 бр. формуляри ВГ/HR 1** във връзка с прилагане разпоредбите за приложимото законодателство на Спогодбата между Република България и Република Хърватия за социално осигуряване (през 2009 г. – 3 бр., през 2010 г. – 0 бр.).
- Сключени са споразумения за **111 лица** за изключения от разпоредбите за приложимото законодателство, съгласно Конвенцията по социалното осигуряване между НРБ и ФНРЮ.
- За периода от **01.01.2011 г. до 31.12.2011 г.**, съобразно ЕДС “Архимед” са регистрирани **16 082 бр.** документи, свързани с “Краткосрочни обезщетения и договори”.

Дейност, свързана с отпускане на пенсии по международни договори и споразумения за 2011 г.

- За периода от **01.01.2011 г. до 31.12.2011 г.**, съобразно ЕДС “Архимед” (справочен модул – „Статистика по отдели”), от отдел „ОПД” са подписани **33 670 бр.** документи (за сравнение, през 2010 г. те са 26 595 бр.).
- За периода от **01.01.2011 г. до 31.12.2011 г.**, съобразно ЕДС “Архимед” са регистрирани **82 638 бр.** документи свързани с “Отпускане на пенсии по договори”.

Дейност, свързана с изплащане на пенсии по европейските регламенти и международните договори.

През **2011 г.** пенсионерите и пенсиите по европейските регламенти и международните договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност имат следното разпределение:

- Пенсионерите, живеещи постоянно в чужбина и получаващи български пенсии, изплащани от НОИ, към 31 декември 2011 г. са **28 210**. От тях по споразумението с Република Турция, чрез НОИ се изплащат българските пенсии на **20 982** лица. Пенсионерите, пребиваващи в държавите-членки на ЕС и в държавите, с които се прилагат двустранни договори в областта на социалното осигуряване, са **7 228**.
- Пенсионерите, получаващи чужди пенсии в България, изплащани с посредничеството на НОИ, към 31.12.2011 г. са **4 281**.
- Българските пенсии (вкл. добавките към пенсиите), изплащани от НОИ на лица с постоянен адрес в чужбина, към 31.12.2011 г. са **33 814**. От тях в Република Турция се изплащат **25 534** български пенсии и добавки към тях.
- Броят на лицата, с постоянен адрес в Република България, получаващи пенсии по международни спогодби, изплащани от териториалните поделения на НОИ, към 31.12.2011 г. е **10 264**, а броят на пенсиите – **10 546**.
- За периода от **01.01.2011 г. до 31.12.2011 г.**, съобразно ЕДС “Архимед” са регистрирани **25 451 бр.** документи, свързани с “Изплащане на пенсии по договори”.

Дейността на НОИ по обслужване на гражданите, ползващи пенсионни права на основание международни договори, по които Република България е страна и които живеят в България, се извършва в териториалните поделения – РУСО /СУСО в съответния град, където лицата имат постоянно местожителство.

Гражданите, живеещи в други държави, които искат да ползват права от социалното осигуряване или желаещите да получават българските си пенсии в чужбина, се обслужват от Централно управление на НОИ в гр. София от дирекция “Европейски регламенти и международни договори”.

III. ОСИГУРЯВАНЕ И КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ

Главна дирекция “Осигуряване и краткосрочни плащания” обединява функционалните дейности на:

- Дирекция “Краткосрочни плащания” с три отдела (“Контрол по разходите на ДОО”, “Болест и майчинство”, “Безработица и гарантирани вземания”);
- Отдел “Методология на осигуряването и персоналната информация”;
- Отдел “Профилактика, рехабилитация и експертизи”;
- Отдел “Трудова злополука и професионална болест”.

КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ

Дейността на дирекция “Краткосрочни плащания” през 2011 г. беше насочена към:

- Изготвяне на предложения за изменения в КСО, Наредбата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица, Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване и Наредбата за реда и начина на информиране на работниците и служителите и за отпускане и изплащане на гарантираните вземания при несъстоятелност на работодателя.
- Участие в работни групи и изготвяне на методически указания по прилагане на КСО, Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО, Наредбата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица и ЗГВРСНР.
- Изготвяне на становища по исканията за опрощаване на задълженията на осигурени лица към фонд “Общо заболяване и майчинство” и на безработни лица към фонд “Безработица” на ДОО.
- Актуализиране на програмен продукт “Парични обезщетения за безработица” и на програмен продукт “Парични обезщетения и помощи от ДОО”.
- Разработване образци на бланки за осъществяване на дейността по отпускане и изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО, както и за контрола по разходите на ДОО.
- Участие в актуализирането на длъжностните характеристики на персонала, работещ в отделите “ПОВН” в ТП на НОИ.
- Изготвяне на становища по молби, жалби и запитвания от РУСО, осигурители и граждани.
- Изготвяне отговори на писма, постъпили в електронната поща на НОИ по въпроси, свързани с краткосрочните плащания.
- Участие в работни съвещания със служители от ТП на НОИ във връзка с промените в КСО, свързани с контрола по разходите на ДОО, паричните обезщетения за безработица и паричните обезщетения и помощи от ДОО.
- Участие в комисии по провеждане на конкурси и вътрешен подбор за началник отдел/сектор “ПОБГВ”, “ПОВН” и “Контрол по разходите на ДОО”.
- Консултации на граждани и длъжностни лица по отпускането и изплащането на паричните обезщетения и помощи по КСО.
- Участие в работни срещи с представители на НАП, ИА”ГИТ” и ГД ”Криминална полиция” за предприемане на съвместни действия за спазване осигурителното законодателство и законосъобразното изразходване средствата на ДОО.
- Участие в работна група за изграждане на информационен център в НОИ и разработване на типови въпроси и отговори във връзка с дейността по отпускане и изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО.

Обслужване на краткосрочните плащания в ТП на НОИ

Цялостната дейност, свързана с контрола по разходите на ДОО, изплащането на обезщетенията и помощите от ДОО, осигуряването за безработица и гарантираните вземания по Закона за гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, администрирането на трудовите злополуки, професионалните заболявания и експертизата на временната неработоспособност се извършва в структурните звена “Краткосрочни плащания и контрол” в териториалните поделения на НОИ.

Дейността по изплащане на парични обезщетения при временна неработоспособност и трудоустрояване и за майчинство, както и помощите от ДОО се извършва в структурните звена “Парични обезщетения за временна неработоспособност”.

За периода 1 януари - 31 декември 2011 г. приетите документи за изплащане на парични обезщетения и помощи в 28-те ТП на НОИ са **2 285 156 бр.**, в това число:

- болнични листове – **2 150 420 бр.**;
- заявления-декларации за изплащане на парично обезщетение при бременност и раждане на основание чл. 50 и чл. 51 от КСО за остатъка от 135 до 410 календарни дни – **46 919 бр.**;
- заявления-декларации за изплащане на парично обезщетение за отглеждане на малко дете на основание чл. 53 и чл. 54 от КСО – **61 403 бр.**;
- заявления-декларации за изплащане на парично обезщетение при раждане на дете на основание чл. 50, ал. 6 от КСО – **14 543 бр.**;
- заявления-декларации за изплащане на парично обезщетение при раждане на дете на основание чл. 50, ал. 7 от КСО след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатъка до 410 календарни дни – **286 бр.**;
- заявление-декларация за изплащане на парична помощ при смърт на осигуреното лице по чл. 11, ал. 2, чл. 12, ал. 2 или чл. 13, ал. 2 от КСО – **11 578 бр.**;
- заявление-декларация за изплащане на парична помощ по чл. 11, ал. 3 от КСО – **7 бр.**

При липсващи или нередовни документи ТП на НОИ изпраща уведомително писмо на лицата, които са ги представили в съответното ТП на НОИ, в срок 7 работни дни от представянето на документите, като дава писмени указания за отстраняване на нередностите. През 2011 г. издадените писма за отстраняване на нередности са **153 406 бр.**

Длъжностното лице, на което е възложено ръководството по изплащането на паричните обезщетения и помощи, издава разпореждане за отказ когато се установи, че лицето няма право на парично обезщетение или помощ. През 2011 г. са издадени **111 938 бр.** разпореждания.

Предадени са **45 133 бр.** случаи на експерта по експертиза на временната неработоспособност за извършване на проверки и обжалване на издадени болнични листове в нарушение на нормативните разпоредби.

Към 31.12.2011 г. дейността по обслужване на лицата, имащи право на парични обезщетения за безработица по КСО, обезщетения по ЗОВСРБ, гарантирани вземания по ЗГВРСНР, се осъществява в структурните звена **“Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания”** от **343** длъжностни лица. В структурните звена се извършва регистрация на безработните лица, дават се консултации за условията и необходимите документи по регистрацията и отпускането, прекратяването и възобновяването на обезщетенията за безработица, реда за обслужване и санкциите при неспазване на сроковете и изискванията.

Служителите в сектора осъществяват контрол върху редовността и пълнотата на приетите документи, необходими за отпускане и изплащане на ПОБ, след което данните от тях се въвеждат в програмния продукт за обработка. След приключването на автоматичната обработка и съпоставка в ЦУ на НОИ между въведените данни от заявленията за отпускане на ПОБ и приложенията към тях и данните от регистрите на НОИ за определяне на правото и изчисляване на размера, служителите изготвят разпореждания за отпускане или отказ за отпускане на ПОБ.

Ежемесечно по определен график от ЦУ на НОИ се извършва проверка на списъци от Агенция по заетостта, списъци с проверки от регистрите на ИС на НОИ за наличие на данни, водещи до спиране или прекратяване на обезщетението. Служителите проверяват списъците на лицата и отразяват в системата своето решение.

Подадените и регистрирани заявления за отпускане на парично обезщетение за безработица през 2011 г. във всички ТП на НОИ са **199 779 бр.** Издадените разпореждания са общо **468 877 бр.**

Гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя се изплащат от съответното ТП на НОИ по седалището на работодателя, въз основа на разпореждане на директора на фонд “ГВРС”. Гарантираните вземания се отпускат

въз основа на молба-декларация по образец, подадена от работника или служителя. През 2011 г. на **918** лица са изплатени гарантирани вземания, а на **212** е отказано изплащането.

Контрола по разходите на държавното обществено осигуряване се извършва в структурните звена **“Контрол по разходите на държавното обществено осигуряване”**, чрез извършване на ревизии и проверки на осигурителите, самоосигуряващите се лица, физическите и юридическите лица, в т.ч. и по трудовите злополуки и професионалните болести и експертизата на временната неработоспособност.

През 2011 г. са извършени **15 724** финансови ревизии и **26 416** проверки с констативни протоколи от **299** контролни органи на НОИ в териториалните поделения. Вследствие на извършените финансови ревизии и проверки са съставени **4 021** актове за начет, **11 651** ревизионни записки и **26 416** констативни протокола. Общият размер на установения начет е 4 131 907,68 лв., от които 2 504 008,11 лв. главница и 1 627 899,57 лв. лихва.

От установените начети най-голям дял имат неправилно изплатени парични обезщетения за отглеждане на дете (2 052 032,79 лв.), неправилно изплатени ПОВН (962 715,94 лв.), недокументирани разходи (713 638,77 лв.), отпуснати пенсии поради грешни документи (154 311,54 лв.).

През годината са съставени **1 942** актове за административни нарушения, от които **924** свързани с ПОВН, **533** свързани с ПОБ и **485** други. Издадените наказателни постановления за налагане на административни наказания са **1 803**, с общ размер на наложените глоби 285 350 лв.

МЕТОДОЛОГИЯ НА ОСИГУРЯВАНЕТО И ПЕРСОНАЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ

Отдел **“Методология на осигуряването и персоналната информация”** е в рамките на главна дирекция **“Осигуряване и краткосрочни плащания”**. Основните задачи на отдела са разработването на общата методология на общественото осигуряване във връзка с възложените дейности на НОИ и разработването на методология на използването на персоналните данни на осигурените лица във връзка с дейностите на краткосрочното осигуряване – отпускане и изплащане на паричните обезщетения за бременност, раждане и отглеждане на дете и паричните обезщетения за безработица.

Отчитайки практиката на държавното обществено осигуряване в областта на краткосрочното осигуряване, експертите на отдела участват в работни групи за изготвяне на предложения за промени в нормативните актове на държавното обществено осигуряване.

В отдела се изготвят методически указания по прилагането на нормативните актове по общественото осигуряване, свързани с дейностите на НОИ – Кодекс за социално осигуряване, Наредба за общественото осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица, Наредба за елементите на възнаградението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, Наредба № Н 8 за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица, и др. нормативни документи

Експертите на отдела вземат участие в работата на редица съвместни групи с експерти на Националната агенция за приходите – във връзка със съгласуване на дейностите на НОИ и НАП по отношение провеждането на общественото осигуряване, подаването на данните за осигурените лица, регистрацията на самоосигуряващите се, обмен на информация между институциите и др.

Съвместно с експерти от ГД **“Информационни системи”**, ГД **“Пенсии”**, отдел **“Правен”**, се дават становища и се изготвят съвместни указания по прилагането на нормативните актове на общественото осигуряване, издаването и съхраняването на документи, свързани с регистрирането на осигурените, участието им в осигуряването и удостоверяването на осигурителния им стаж.

В отдела се изготвят становища по направените искания за разсрочване на задълженията към държавното обществено осигуряване, като при необходимост се събират и изискват необходимите за това допълнителни документи. Изготвят се становища във връзка с искания на граждани за опрощаване на задълженията им към общественото осигуряване. Изготвят се становища по постъпили молби, жалби и запитвания на РУСО, осигурители и граждани. Работи се за уеднаквяване на практиката на районните управления във връзка с прилагането на осигурителното законодателство. Възлагат се проверки на РУСО по молби, жалби и сигнали на граждани и държавни институции.

Други извършвани от отдела дейности:

- Участия в обучения, регионални срещи и съвещания със служители от ТП на НОИ по прилагането на нормативните разпоредби, свързани с осигурителното законодателство и по въпроси, възникнали в практиката по отношение: кръга на осигурените лица; осигурените социални рискове; установяването на осигурителните доходи; подаването на данни за осигурените лица; издаването на документи за регистрирането на осигурените, участието им в осигуряването и удостоверяването на осигурителния им стаж.
- Консултации на граждани и длъжностни лица по прилагането на нормативните актове на общественото осигуряване във връзка с правата и задълженията на осигурените лица и осигурителите.
- Изготвяне на писмени отговори и становища.

ПРОФИЛАКТИКА, РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ЕКСПЕРТИЗИ

Медицинската експертиза на работоспособността е неразделна част от диагностично-лечебната и профилактичната дейност и включва експертиза на временната и трайно намалената неработоспособност, като се определя и характера на заболяванията – общ или професионален. За подобряване на здравния статус и възстановяване на неработоспособността, осигурените лица имат право на парична помощ за профилактика и рехабилитация при определени условия.

Всяка година със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се предвиждат средства за парични обезщетения при всички случаи на временна неработоспособност по чл. 162 от Кодекса на труда, за пенсии за инвалидност поради общо заболяване, поради трудова злополука и професионална болест, за добавки за чужда помощ и за парични помощи за профилактика и рехабилитация.

Осигурителната система предоставя обезщетенията и пенсиите на основание установена от компетентните медицински органи временна неработоспособност или трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане. Това налага необходимостта Националният осигурителен институт да:

- разработва съвместно с Министерството на здравеопазването нормативните документи за медицинската експертиза;
- участва при усъвършенстване на принципите, критериите и методологията за определяне на временната неработоспособност и трайно намалената работоспособност /вида и степента на увреждане;
- оказва методична помощ на лечебните заведения и на териториалните поделения на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ) по отношение на експертизата на временната неработоспособност;
- оказва методична помощ на лекарите-представители на ТП на НОИ в териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и на медицинските комисии по отношение на експертизата на трайно намалената работоспособност /вида и степента на увреждане;
- участва в специализираните състави на Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК);

- създава нормативната уредба за провеждане на дейността по профилактика и рехабилитация, финансирана от бюджета на държавното обществено осигуряване, и оказва методична помощ по прилагането ѝ.

Практическото осъществяване на тези дейности се извършва от отдел “Профилактика, рехабилитация и експертизи” (ПРЕ), структурно звено в състава на Главна дирекция “Осигуряване и краткосрочни плащания”.

Експертиза на работоспособността

Законът за здравето, Наредбата за медицинската експертиза (НМЕ) и Правилникът за устройството и организация на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи определят основните нормативни разпоредби, отнасящи се до медицинската експертиза и до контрола по нея. В Кодекса за социално осигуряване също са разписани текстове, които регламентират контрола по медицинската експертиза.

Националният осигурителен институт осъществява контрол върху дейността на органите на медицинската експертиза чрез:

- лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност;
- лекарите – представители на ТП на НОИ в ТЕЛК;
- медицинските комисии;
- лекарите – представители на НОИ в НЕЛК.

Лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ осъществяват контрол по експертизата на временната неработоспособност, като правят проверки по:

- получените в ТП на НОИ болнични листове за изплащане на парични обезщетения;
- създадената организация на работа и кадровото състояние на ЛКК, по качеството на медицинската експертиза, осъществявана от лекуващите лекари и ЛКК и по воденето на медицинската документация;

За обезпечаване на дейността по приемане и въвеждане за обработка на необходимите документи, както и за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения, НОИ разработи програмен продукт “Парични обезщетения и помощи от ДОО”. При приемането и обработката на болничните листове в ТП на НОИ се установяват много нарушения на разпоредбите на Инструкцията за работата и отчетността с болничните листове за временна неработоспособност и на Наредбата за медицинска експертиза, допуснати от органите на медицинската експертиза при издаването на болничните листове. Най-често срещаните пропуски и грешки са относно:

- 1) вписан неправилен код на диагнозата по Международната класификация на болестите – 10 (несъответствие между код и текстуално вписана диагноза, неправилно кодиране на извършените оперативни интервенции или функционални изследвания, вместо на основното заболяване);
- 2) неправилно определяне на болничния лист като “първичен” или “продължение”, както и неспазване разпоредбата на чл. 6, ал. 6 от НМЕ, съгласно която неработните дни, както и ползването на друг законоустановен отпуск, не прекъсват временната неработоспособност. Това води до нарушаване и на разпоредбата на: чл. 13, ал. 1 от НМЕ, регламентираща срока, за който болничните листове се издават еднолично от лекуващите лекари – до 14 дни непрекъснато; чл. 6, ал. 5 от същата наредба – продължаване на временната неработоспособност от ЛКК, вместо от ТЕЛК, когато тя е продължила повече от 6 месеца без прекъсване или 12 месеца с прекъсване в две предходни години и в годината на боледуването;
- 3) невписване в личната амбулаторна карта на лицето на издадения болничен лист;

- 4) непопълване номера и датата на решението на ЛКК/ТЕЛК, когато болничният лист е издаден по решение на ЛКК/ТЕЛК;
- 5) неспазване от органите на медицинската експертиза на определените им с НМЕ правомощия относно продължителността на временната неработоспособност;
- 6) неправилно попълване на кода на причината за неработоспособност;
- 7) неправилно определяне на датата за явяване на работа;
- 8) неотбелязване на обстоятелствата за по-късното издаване на болничния лист, както и причините за нанесени поправки по болничния лист на ред “Бележки”;
- 9) нарушаване на чл. 12, т. 6 от НМЕ – издаване на болничен лист за временна неработоспособност за заболяване, за което ТЕЛК/НЕЛК е определила 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане.

Посочените нарушения налагат връщането на болничните листове на осигурителя, а той от своя страна – на лицето, за корекция от органите на медицинската експертиза, които са ги издали, или предприемане на действия по обжалването им по реда на чл. 112 от Закона за здравето. Това забавя процедурата по изплащане на паричните обезщетения.

Неспазването на разпоредбата на чл. 9, ал. 3 от Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване за упражняване на контрол от страна на работодателя /осигурителя по законосъобразното издаване на болничните листове преди представянето им в ТП на НОИ, е друга причина, влияеща негативно на процеса, свързан с изплащането на паричните обезщетения.

През 2011 г. бяха направени промени на бланката “Болничен лист за временна неработоспособност” във връзка с приетата с ПМС № 87 от 05.04.2010 г. Наредба за медицинската експертиза, с цел ограничаване на грешките и пропуските от органите на медицинската експертиза и предоставяне на възможност за сканиране и електронно разпознаване на информацията.

От бланката на болничния лист отпадна финансовата част “Данни от осигурителя/самоосигуряващия се” и талона. Остана само медицинската част и списъка на причините за временна неработоспособност, който за улеснение на лекарите е отразен на гърба на бланката. Бланката се оптимизира с оглед прегледност и по-лесно попълване чрез въвеждане на възможност за посочване на вярното със знак “X”, вместо изписване с думи.

По повод направените изменения на бланката “Болничен лист за временна неработоспособност” се обнародва и нова инструкция за работата и отчетността с болничните листове за временна неработоспособност – Инструкция № 1 от 20.05.2011 г. С новата инструкция се въведе ред и срок за осъществяване на методическа помощ и контрол на лечебните заведения върху работата и отчетността с болничните листове. Тези дейности се вмениха на лекарите-експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ.

Контролната дейност при лечебните заведения се извършва по предварително изготвен план-график, който се изпраща в края на всяка година за следващата в отдел “Профилактика, рехабилитация и експертизи” към ГД “ОКП”. Лекарите-експерти по експертиза на временната неработоспособност правят проверки по създадената организация за съхраняване на болничните листове, по воденето на книгата за прихода и разхода на бланките болнични листове, амбулаторния журнал, книгата за регистриране на издадените болнични листове, книгата за решенията на ЛКК. Проверяват попълването на реквизитите на болничните листове, които се издават към момента на извършване на контрола. При установяване на нарушения дават задължителни предписания на лечебните заведения, на основание чл. 108, ал. 1, т. 3 от КСО. В случай на неизпълнение на задължителните предписания, съставят на лечебните заведения актове за установяване на административни нарушения на основание чл. 350, ал. 1 от КСО.

Лекарите-експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ участват в регионалните съвети към регионалните здравни инспекции. Организируют и провеждат мероприятия за информиране на лекарите от лечебните заведения по проблемите

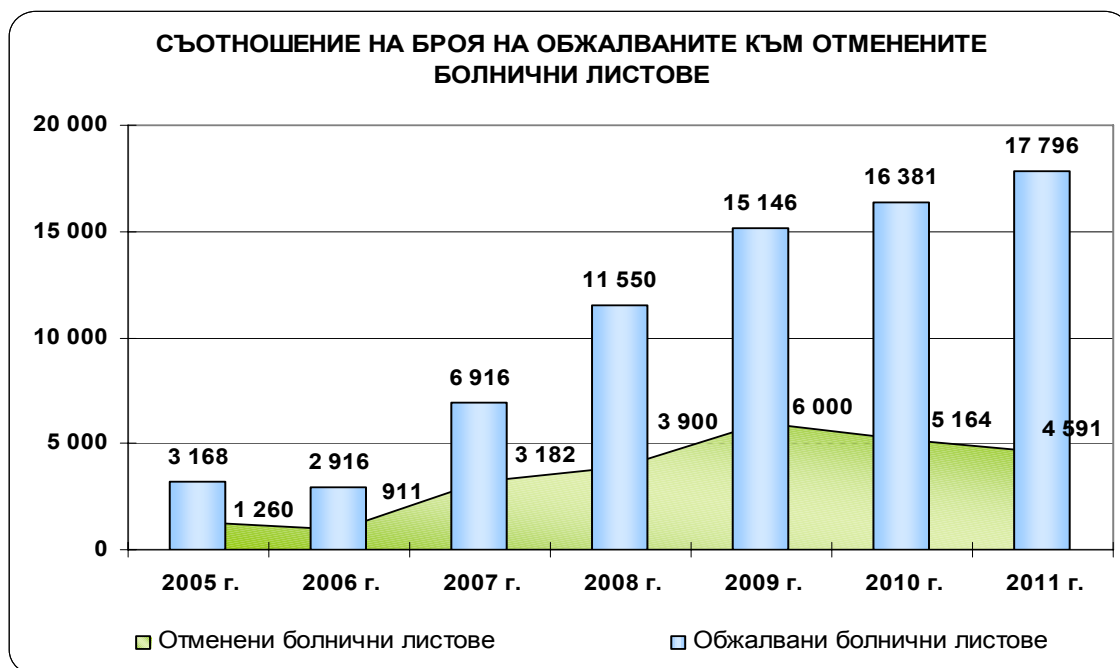

с работата с болничните листове и при необходимост изготвят указания относно издаването им и тяхната отчетност, които са задължителни за всички лекари (лекари по дентална медицина) и ЛКК.

През 2011 г. лекарите-експерти по експертиза на временната неработоспособност в ТП на НОИ са извършили самостоятелно 3 226 методични проверки на лечебни заведения и 5 288 проверки съвместно с експерти от регионалните здравни инспекции. През 2011 г. по реда и условията на чл. 112 от Закона за здравето от ТП на НОИ са обжалвани 17 796 болнични листове за 315 348 дни. От тях въз основа на решение на органите на медицинската експертиза са отменени 4 591 болнични листове за 65 402 дни.

През 2011 г. 25,8% от обжалваните болнични листове са отменени. От тях 46% са отменени от ЛКК болнични листове, издадени от общопрактикуващи лекари, а 54% са отменени от ТЕЛК/НЕЛК болнични листове, издадени от ЛКК.

Фигура № 1

През 2011 г. е проведена методична дейност по разясняване на нормативните документи и по решаване на отделни случаи от практиката с лекари от лечебните заведения. Отговорено е на 7 863 преписки по сигнали, молби и жалби на заинтересовани лица и органи. Извършени са 11 612 проверки на документи на лечебни заведения за получаване и отчитане на бланки болнични листове.

По силата на чл. 105, ал. 3 от Закона за здравето в състава на всяка ТЕЛК е включен лекар – представител на съответното ТП на НОИ. Той е равнопоставен член в състава на ТЕЛК и дейността му е насочена към подобряване на качеството на медицинската експертиза на трайно намалената работоспособност /вида и степента на увреждане.

През 2011 г. представителите на ТП на НОИ са участвали при постановяване на 192 592 пълни експертни решения (ЕР), което е с 3 655 по-малко в сравнение с постановените през 2010 г. Броят на лицата, които са освидетелствани от ТЕЛК по повод на временна неработоспособност, е 12 571, или с 690 лица по-малко в сравнение с 2010 г.

Фигура № 2

На основание чл. 106, ал. 2 от Закона за здравето в специализираните състави на НЕЛК през 2011 г. са включени 11 лекари от отдел “Профилактика, рехабилитация и експертизи”.

Таблица № 1

Резултати от дейността на специализираните състави в НЕЛК по обжалваните ЕР на ТЕЛК за 2010 и 2011 г.	
2010 г.	2011 г.
Общ брой обжалвани ЕР – 9 879 (НЕЛК се е произнесла по 6 729 ЕР)	Общ брой обжалвани ЕР – 9 202 (НЕЛК се е произнесла по 5 059 ЕР)
<i>Работоспособни:</i> от 681 бр. на 412 бр. (269 по-малко); от 10,1% спрямо общия брой на 6,1% (спад 4,0%)	<i>Работоспособни:</i> от 642 бр. на 357 бр. (285 по-малко); от 12,7% спрямо общия брой на 7,1% (спад 5,6%)
<i>Под 50% неработоспособност:</i> от 4 349 на 1 989 бр. (2 360 по-малко); от 64,6% спрямо общия брой на 29,6% (спад 35,7%)	<i>Под 50% неработоспособност</i> от 4 110 бр. на 1 427 бр. (2 683 по-малко); от 81,24% спрямо общия брой на 28,2% (спад 53,0%)
<i>От 50% до 70,99% неработоспособност:</i> от 2 916 бр. на 2 512 бр. (404 по-малко); от 43,3% спрямо общия брой на 37,3% (спад 6,0%)	<i>От 50% до 70,99% неработоспособност:</i> от 2 645 бр. на 1 838 бр. (807 по-малко); от 52,3% спрямо общия брой на 36,3% (спад 15,9%)
<i>От 71% до 90% неработоспособност:</i> от 1 271 бр. на 1 092 бр. (179 по-малко); от 18,9% спрямо общия брой на 16,2% (спад 2,66%)	<i>От 71% до 90% неработоспособност:</i> от 1 240 бр. на 926 бр. (314 по-малко); от 24,5% спрямо общия брой на 18,3% (спад 6,2%)
<i>Над 90% неработоспособност</i> от 367 бр. на 486 бр. (119 повече); от 5,5% спрямо общия брой на 7,2% (ръст 1,7%)	<i>Над 90% неработоспособност</i> от 368 бр. на 348 бр. (20 по-малко) От 7,3% спрямо общия брой на 6,9% (спад 0,4%)
<i>Други:</i> от 295 бр. на 238 бр. (57 по-малко) От 4,4% спрямо общия брой на 3,5% (спад 0,8%)	<i>Други:</i> от 197 бр. на 163 бр. (34 по-малко); от 3,9% спрямо общия брой на 3,2% (спад 0,7%)

Няма резултат по 3 150 ЕР – 31,9%	Няма резултат по 4 143 ЕР – 45,0%
Обжалвани ЕР от НОИ пред НЕЛК	Обжалвани ЕР от НОИ пред НЕЛК
специализиран състав по: Вътрешни болести – 685 Кардиологични болести – 570 Белодробни болести – 154 Хирургични болести – 145 Ортопедични болести – 295 Психиатрични болести – 69 Нервни болести – 370 Очни болести – 165 УНГ болести – 140	специализиран състав по: Вътрешни болести – 559 Кардиологични болести – 534 Белодробни болести – 87 Хирургични болести – 243 Ортопедични болести – 192 Психиатрични болести – 89 Нервни болести – 376 Очни болести – 137 УНГ болести – 158
Общо обжалвани ЕР от НОИ пред ТЕЛК: 2 593 бр. или 26,2% от всички ЕР на ТЕЛК	Общо обжалвани ЕР от НОИ пред ТЕЛК: 2 375 или 25,8% от всички ЕР на ТЕЛК

Проследяването на едни и същи показатели в динамика на експертната на трайно намалената работоспособност /вид и степен на увреждане през периода 2008-2011 г. показва следните тенденции:

- Броят на издадените експертни решения намалява;
- Броят на ЕР на освидетелстваните лица с определена 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане намалява.

През 2011 г. пред НЕЛК са обжалвани 9 202 ЕР на ТЕЛК, което е с 677 ЕР по-малко спрямо 2010 г. Националната експертна лекарска комисия се е произнесла по 5 059 от тях. Останалите 4 143 ЕР са върнати на ТЕЛК за ново разглеждане.

При анализа се очертават следните тенденции:

- Намаляване с 285 броя на лицата, определени като работоспособни (5,6% спрямо общия брой);
- Намаляване с 2 683 (53%) на броя на лицата с определени под 50% трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане;
- Намаляване с 807 (15,9%) на броя на лицата с определен процент трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, който определя правото на пенсия за инвалидност;
- Намаляване с 314 (6,2%) на броя на лицата с трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане над 71%, която носи и допълнителни социални придобивки;
- Намаляване с 20 (0,4%) на броя на лицата с трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане над 90%, където има и определена чужда помощ;
- Други – намаляване с 34 (0,7%) на броя на лицата с допуснати технически грешки в ЕР и неправомерно издадени слухови апарати.

На основание чл. 98, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване, към ТП на НОИ са създадени медицински комисии (МК) за преценка основателността за отпускане на пенсии за инвалидност и за добавката за чужда помощ на освидетелствани от ТЕЛК /НЕЛК лица.

Контролът, осъществяван от МК, обхваща само една част от ЕР на ТЕЛК, а именно тези, които касаят в най-голямата си част първично освидетелстваните лица. По статистически данни те са около 40% от всички експертни решения. МК се произнасят с решения и по ЕР на НЕЛК, но те са незначителна част от общия брой и не оказват съществено влияние на общите резултати.

Таблица № 2

Осъществен контрол по експертната на намалената работоспособност от МК за периода 2005-2011 г.			
Година	Решения на МК (брой)	Обжалвани пред НЕЛК /СГС Административен съд София (брой)	Обжалвани ЕР/решения на МК (%)
2005	101 775	3 582	3,52
2006	97 230	3 419	3,52
2007	71 694	2 006	2,80
2008	69 980	1 434	2,05
2009	79 895	1 408	1,76
2010	75 364	1 513	2,01
2011	81 083	1 557	1,92

Представените данни показват намаляване през първата половина и относително стабилизиране през втората половина на периода на: общия брой решения на МК; броя обжалвани ЕР на ТЕЛК /НЕЛК и процентното съотношение обжалвани ЕР спрямо брой решения на МК.

Това се дължи на намаления брой ЕР на ТЕЛК, произтичащ от отпадане на необходимостта от преосвидетелстване на категория лица, на които нормативната база дава възможност за определяне на пожизнен срок на инвалидността. Дължи се и на подобряване качеството на медицинската експертиза, осъществявана от ТЕЛК, в резултат на ефективната контролна дейност на МК към ТП на НОИ. Резултатите от дейността на МК за 2011 г. са отразени в следващата таблица:

Таблица № 3

РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБЖАЛВАНИ ЕКСПЕРТНИ РЕШЕНИЯ.								
Общ брой	Решение на ТЕЛК/НЕЛК			Решение на НЕЛК/СГС/АСС				
	50–70,99%	71 – 90%	над 90%	Работоспособни	под 50%	50 – 70,99%	71 – 90%	над 90%
774	377	336	(32*) 61	5	160	312	222	(41*) 75

Забележка: * Брой случай с определена чужда помощ.

Анализът на резултатите от обжалваните от МК експертни решения на ТЕЛК /НЕЛК очертава следните тенденции:

- Незначителен брой – 5, от освидетелстваните от НЕЛК лица са определени като работоспособни;
- Намаляване със 165 (21,3%) на броя на лицата с определен процент трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане, който определя правото на пенсия за инвалидност;
- Намаляване със 100 (25,2%) на броя на лицата с трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане над 70,99 на сто, която носи и допълнителни социални придобивки;
- Увеличение с 9 (28,1%) на броя на лицата, на които е определена чужда помощ.

През 2011 г. вследствие на извършените финансови ревизии и проверки от контролните органи на НОИ са съставени 43 ревизионни акта за начет от отменени актове на

медицинската експертиза. Размерът на установения начет е 23 481,44 лв., от които 16 662,87 лв. главница и 6 818,57 лв. лихва.

Профилактика и рехабилитация

Ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определят средства, които да се разходват по условия и ред, регламентирани в Наредба № 1 от 13 февруари 2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

За 2011 г. НОИ е сключил договори с 12 юридически лица за общо 43 изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация. Изпълнителите, в които се извършва дейността по профилактика и рехабилитация, се намират на територията на 16 области – София-град, София-област, Пловдив, Варна, Бургас, Сливен, Ловеч, Габрово, Монтана, Пазарджик, Стара Загора, Добрич, Благоевград, Кюстендил, Велико Търново и Смолян. По брой изпълнители и съответно по най-висок относителен дял са област Пловдив и област София-град – с по 7 изпълнители. Следвани от област Бургас, с 6 изпълнители.

Отчитането на резултатите от дейността по показателите – брой издадени удостоверения, изплатени и неизплатени фактури (брой и стойност), изразходвани средства (общо и по фондове) за диагностични и терапевтични процедури, ношувки и частична парична помощ за хранене се извършва:

- чрез ежегодни справки, изготвяни от изпълнителите на дейността;
- по електронен път чрез разработената през 2003 г. компютърна програма, която дава възможност за получаване на информация по горните показатели за всеки желан период от провеждането на дейността.

С програмата се отчитат и други показатели, като пол, възраст, заболяемост (по групи), изход от лечението и други.

През 2011 г. на 38 648 лица са издадени удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация. От общия брой удостоверения за страната най-много са издадени в ТП на НОИ София-град 13,3%, в Пловдив 9,5% и в Бургас 6,3%.

Длъжностните лица, които издават удостоверенията извършват съпоставка на данните от служебните бележки, удостоверяващи осигурителните права на лицата, с данните, отразени в Регистър на осигурителите, Регистър на осигурените лица, Регистър “Приходи”, Регистър на трудовите договори, Регистър “Пенсии” и Регистър “Трудови злоупотреки”. Лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, проверяват за наличие на съответствие между диагнозите, отразени в медицинските направления (Бл. МЗ № 119а`98), и профилните възможности и противопоказанията за извършване на профилактика и рехабилитация при изпълнителите на дейността.

Контролът по изразходваните средства на държавното обществено осигуряване се осъществява от ТП на НОИ, на територията на което се намират изпълнителите, на основание чл. 17 от Наредба № 1. С Инструкция за контролната дейност по ползването и изплащането на паричните помощи за профилактика и рехабилитация са уредени условията, редът и сроковете за извършване на контрол в ТП на НОИ и при изпълнителя на дейността.

През 2011 г. вследствие на извършените финансови ревизии и проверки от контролните органи на НОИ са съставени 41 ревизионни акта за начет и 27 ревизионни записки, свързани с паричните помощи за профилактика и рехабилитация. Размерът на установения начет от ревизионни актове за профилактика и рехабилитация е 8 662,88 лв., от които 7 788,19 лв. главница и 874,69 лв. лихва.

ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Дейността по администрирането на рисковете трудова злополука и професионална болест пряко подпомага реализацията на политиката за безопасни и здравословни условия на

труд. Статистическата информация за трудовите злополуки осигурява измерим критерий за постигането на главната цел на националната „Стратегия по безопасност и здраве при работа 2008 – 2012 година”. Прилагането на диференцирани осигурителни вноски за тези рискове на държавното обществено осигуряване е основния икономически механизъм за въздействие върху работодателите за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните заболявания.

Трудови злополуки

Дейността на отдел “ТЗПБ” по статистика на трудовите злополуки през 2011 г. обхваща:

- Обработка на национално равнище на оперативна информация за станалите през 2011 г. трудови злополуки и предоставянето и на МТСП, ИА “ГИТ” и други заинтересовани органи и организации. За периода 01.01.2011 – 31.12.2011 г. в ТП на НОИ са обработени 3 024 декларирани трудови злополуки. Открити и комплектовани са 2 752 досиета за признати трудови злополуки. Извършени са 86 разследвания на смъртни трудови злополуки и 20 на злополуки, които може да доведат до инвалидност. По преценка на длъжностните лица от ТП на НОИ са проведени и разследвания на над 130 злополуки с по-леки последствия, при които е било необходимо допълнително уточняване на осигурителния статус на пострадалите лица, данните подадени с декларацията за трудова злополука, причините и обстоятелствата при които са се случили. Злополуките, които не са признати за трудови, са 88, а в процедура на разследване са по-малко от 70. Резултатите от разследването са оформени в протоколи. Най-голям брой подадени декларации за трудови злополуки, станали по време и по повод на извършваната работа (чл. 55, ал. 1 от КСО) са в СУСО – декларирани 722 и признати за трудови злополуки 670, следвано от ТП на НОИ – Пловдив (декларирани 243 и признати 234), ТП на НОИ – Варна (декларирани 220 и признати 216), ТП на НОИ – Стара Загора (декларирани 163 и признати 163) и ТП на НОИ – Бургас (декларирани 108 и признати 107).
- Събиране и обработването на информация за трудовите злополуки, случили се през 2010 г.
- Публикуване на оперативната информация за 2010 г. и окончателната статистическа информация за 2009 г. в интернет сайта на НОИ, рубрика “Трудова злополука и професионална болест”. Оперативната информация се изготвя за тримесечие, полугодие, деветмесечие и годишна към определена дата, съдържаща разпределение на трудовите злополуки по икономически дейности и териториални поделения на НОИ. Обобщената статистическа информация за трудовите злополуки през 2009 г. съдържа данни за броя, разпределението и показателите за тях. За изчисление на показателите за отчитане на трудовите злополуки са използвани данни на НОИ за среден списъчен брой на осигурените за трудова злополука и професионална болест лица и отработените човечески часове по икономически дейности, както и по териториални поделения на НОИ за 2009 г. Представени са сравнителни таблици за броя и показателите на трудовите злополуки, станали през 2009, 2008 и 2007 г. В графичен вид са представени разпределението на трудовите злополуки по класификациите на Статистическа система “Трудови злополуки”, показателите на трудовите злополуки за 2009 г. и съпоставката им с тези от 2008 и 2007 г.;
- Разработване и издаване на годишник “Трудови злополуки 2009 година – брой, разпределение, показатели” с официална статистическа информация за злополуките през 2009 г. и предоставянето на информацията на МТСП, НСИ, национално представителните работодателски и синдикални организации;

- Обработка на информацията по методологията на Европейската статистика на трудовите злополуки и изпращането ѝ по електронен път в Евростат;
- Приключване през м. ноември на съвместният проект с ГД “ИС” по споразумение между Евростат и НОИ – “Консолидация на методологията, разработена от ESAW за събиране на данни за трудовите злополуки”, включващ надграждане на програмния продукт на информационната подсистема “Трудови злополуки” и специализирано обучение на инспекторите по трудови злополуки от ТП на НОИ.

Всички дейности по документирането, разпространението и достъпността на статистическата информация се извършват в съответствие с принципите за навременност, съпоставимост, надеждност и статистическа поверителност. Използват се възможностите на съвременните информационни и комуникационни технологии и се отчита развитието на европейската статистическа практика.

На базата на окончателната статистическа информация за трудовите злополуки за 2007, 2008 и 2009 г. са изчислени:

- Коефициентът на честота и коефициента на тежест на трудовите злополуки, които се включват при диференциране на размера на осигурителните вноски по групи икономически дейности в зависимост от степента на риска. Определянето на диференцираните вноски за фонд “ТЗПБ” на ДОО и включването им като приложение към бюджета на ДОО за 2012 г. е съгласно Методиката за реда и начина на определяне размера на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест (Обн. ДВ, бр. 103 от 2004 г.);
- Коефициентът на трудов травматизъм за прилагане през 2012 г. съгласно Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука" (Обн. ДВ, бр. 15 от 2006 г.). Данните за икономическите дейности с коефициент на трудов травматизъм, равен или по-висок от средния за страната, са предоставени на министъра на труда и социалната политика.

Професионални болести

Други дейности на отдел “ТЗПБ” са свързани с поддържане на оперативна информация за съобщените случаи на професионални болести, статистическо обработване и публикуване на интернет сайта на НОИ на информация за регистрираните професионални болести през 2009 г.

Във връзка с получени бързи известия през 2011 г. в териториалните поделения на НОИ са открити 51 досиета за професионални болести, като заболялите лица със съмнение за професионален характер на заболяванията са 49.

Най-голям брой бързи известия са получени в ТП на НОИ в София-град (10), следват гр. Пловдив (7), Смолян (6), Перник (5), София-област (5), Благоевград (4) и др. Не са получени бързи известия в 12 териториални поделения на НОИ.

Наблюденията по отношение на съобщаваната през последните години професионална патология установяват трайна тенденция на намаляване на случаите на съмнение за професионална болест – при средно ниво 330 лица с получени бързи известия за периода 2001 – 2008 г. са регистрирани бързи известия за 99 лица през 2009 г., 43 лица през 2010 г. и 49 лица през 2011 г.

Тази тенденция съвпада с приемането на нов Списък на професионалните болести в средата на 2008 г., който съдържа информация за основния вреден професионален фактор, органите и системите, които биха могли да се увредят от неговото въздействие, примерни рискови дейности и професии, необходимите диагностични методи и др.

Въпреки, че по своята същност списъкът на професионалните болести е практическо ръководство за диагностициране на професионалните болести, наблюдава се не добро ползване от страна на практикуващите лекари. Това затвърждава извода, че недостатъчната запознатост на лекуващите лекари с професионалната патология е един от основните проблеми за разкриване на случаите на професионални болести.

Друга причина за ниското ниво на диагностициране на професионалните болести е нежеланието за съобщаване от страна на работещите (заболелите лица) поради страх от загуба на работата. Този негативен факт се засилва особено в ситуацията на икономическа криза и нарастващото ниво на безработица в последните години.

Наблюдава се също и нежелание за съобщаване на професионалните болести от страна на някои работодатели поради предизвикване на проверка от държавните контролни органи.

Други функционални ангажименти

Отдел "ТЗПБ" осъществява текущи консултации на служителите в териториалните поделения на НОИ по неотложни проблеми и въпроси, свързани с разследването и установяването на трудовите злополуки и проучването на съобщени професионални болести.

От м. септември е въведена нова организация за получаване по електронен път на всички протоколи за извършени разследвания на трудови злополуки, протоколи за извършени проучвания на професионални болести, както и експертни решения на ТЕЛК. По този начин се повиши оперативността на работата, преодоляха се административните процедури при обработка на кореспонденцията, подобри се ефективността на мониторинга върху качеството на изготвяните документи от териториалните поделения.

Извършени са проверки и са изготвени отговори на 12 постъпили жалби/сигнали във връзка с разследване на трудови злополуки и професионални болести.

През годината сътрудничеството и партньорството с министерства, ведомства и социалните партньори, за работа по предотвратяване и намаляване на случаите на трудова злополука и професионална болест, се изразява в:

- активно представителство на НОИ в работата на Националния съвет по условия на труд и фонд "Условия на труд";
- участие в национална конференция "Здравословни работни места. Поддържай безопасно работно място", провеждана в рамките на Европейската седмица по безопасност и здраве при работа;
- участие при представянето на проект "Повишаване ефективността на контролната дейност на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда";
- участие в Национална кръгла маса по условията на труд в бранш "Металургия", организирана от Синдикална федерация "Металици" – КНСБ, Национална федерация "Металургия" – КТ "Подкрепа" и Българска асоциация на металургичната индустрия;
- участие в информационно-образователен филм под мотото "Работете внимателно! Пазете живота и здравето си!" в изпълнение на национална кампания на Министерство на здравеопазването, насочена към намаляване на производствения травматизъм. Проектът е осъществен по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси";
- изготвяне на становища по искане на социалните партньори за трудовия травматизъм в рисковите предприятия от добивната промишленост, преработващата, строителството и транспорта;
- обсъждане и съгласуване на Национална програма по безопасност и здраве при работа за 2012 г.;
- осигуряване на експерти в специализирани комисии към фонд "Условия на труд" за разглеждане на проекти за подобряване условията на труд и диагностика на професионалните болести;
- даване на предложения и изразяване на становища по проекти на Наредба за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работещите и Наредба за болестите, при които работниците, боледуващи от тях, имат особена закрила;

- участие в работна среща с представители на Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда” и Инспекция по труда на Азербайджан за обмяна на опит между компетентните институции на двете държави;
- участие в обучения на членовете и групи по условия на труд и органите по здраве и безопасност в системата на Министерството на отбраната и Българската армия.

През 2011 г. представители на НОИ взеха участие в срещи на работните групи на ЕВРОСТАТ по статистика на трудовите злополуки и професионалните болести в гр. Люксембург.

На срещата на работната група на ЕВРОСТАТ по статистика на трудовите злополуки (*Working Group European Statistics on Accidents at Work (ESAW)*), проведена през м. май се направи обзор на организирането и добрите практики при събиране и обработване на данните за трудовите злополуки. Дискутираха се също и проблемите по отношение на нивото на деклариране на случаите и правилата във връзка с въвеждането на Регламент (ЕС) 349/2011 на Комисията по отношение на статистическите данни за трудовите злополуки.

На срещата на работната група на ЕВРОСТАТ по статистика на професионалните болести (*Working Group European Occupational Diseases Statistics (EODS)*), проведена през м. ноември се представиха на участниците основните въпроси и изводи от реализирането на проект “Доклад относно актуалната ситуация по отношение на системите за професионални заболявания в държавите-членки на ЕС и държавите от ЕАСТ/ЕИП, по-специално във връзка с Препоръка 2003/670/ЕО на Комисията за Европейски списък на професионалните заболявания и събирането на данни”. В рамките на работната среща се обсъдиха решението и насоките за продължаване на бъдещата работа по EODS методологията.

В работата на групите по статистика на ЕВРОСТАТ се изисква от всяка страна-членка да отговори на предварителни въпросници и да изпраща последващи обяснителни бележки съгласно приет работен график за действията и очакваните резултати, които следва да се постигнат.

IV. ОСИГУРИТЕЛЕН АРХИВ И ДОКУМЕНТНО-ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ

МЕТОДОЛОГИЯ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ АРХИВ

През 2011 г. в ТП на НОИ е **приета документация** (по чл. 5, ал. 10 КСО; по § 7 от ПЗР на ЗИДКСО; по чл. 108, ал. 7 от КСО) на 5 054 прекратени осигурители, което е 30,8 % от приетите осигурители за целия период 2006-2010 г. (16 413 бр.).

Таблица № 4

Приета документация на прекратени осигурители	
2006 – 2010 г.	2006 – 2011 г.
16 413 бр.	21 467 бр.

Броят на приетите дела е 43 720, което е 6,8 % от общо приетите за 2006-2010 г. (640 231 бр.). Броят на листата е 4 131 764, което е 6,1 % от всички приети през целия предишен период (68 714 457 бр.) От това е видно, че през 2011 г. са предали документация по-голям брой осигурители, но с относително по-малка по обем документация.

През 2011 г. е **иззета документация** на 34 осигурители на основание чл. 108, ал. 7 от КСО. В сравнение с предходните две години (2009 г. – 49 бр. осигурители, 2010 г. – 36 бр.) наблюдаваме тенденция към намаляване. **Броят на иззетите дела** е 5 181, което е с 1 476 бр. по-малко от приетите 6 657 бр. през 2010 г.

Таблица № 5

Разплащателна документация, приета в отдел "ОА", предадена от сектор "ОА"		
Показатели	2010 г.	2011 г.
Брой осигурители	3 286	7 371
Дела	156 705	83 627
Листа	18 159 046	7 408 998

Заявленията-декларации по чл. 5, ал. 1 от Инструкция № 5 за предаване на разплащателна документация са 18 356 бр., което е с 6 184 бр. по-малко в сравнение с 2010 г. (24 540 бр.).

Издадените по чл. 22, ал. 1, 2, 3 – са 18 592 бр., което е с 2 932 бр. по-малко от всички издадени през 2010 г. (21 524 бр.).

Общ брой заявления по чл. 32, ал. 1 и 6 за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход, постъпили от граждани, от ТП и по служебен път са 100 017 (за сравнение през 2010 г. са 97 254 бр.).

Общият брой заявления по чл. 32, ал. 1 и 6 за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход, които остават в ТП, е 76 658, или повече с 2 865 бр. в сравнение с 2010 г. (73 793 бр.). Това се дължи до голяма степен на развитието на електронния архив.

Заявленията по чл. 32, ал. 1 и 6, препратени за издаване на удостоверения към друго ТП, са 23 552 бр., което е с 1 929 бр. повече от 2010 г. (21 623 бр.).

Таблица № 6

Издадени удостоверения обр. УП-13, УП-14, УП-15, УП-17		
Обр. УП	2010 г.	2011 г.
УП-13	26 332	27 478
УП-14	2 464	2 041
УП-15	35 205	37 317
УП-17	72	143

Динамиката на издаване на удостоверения за пенсиониране показва най-голямо увеличение при издаване на УП-15 за осигурителен доход.

Документите по чл. 30, ал. 2 (документи за трудов стаж и за доход във връзка с данъчното облагане по Закона за данъците върху доходите на физически лица), удостоверения и заверени копия на документи по чл. 37 (информация за ГИТ, контролните органи на Министерство на финансите, на МВР, на органите на съдебната власт и на НАП) са 2 646 бр., което е с 982 бр. по-малко от 2010 г. (3 628 бр.). Огромен дял от този брой се пада на архивен център Кърджали, поради специфичността на района, където броят на издадените документи от този вид е 704 бр. – 2011 г.

Общият брой удостоверения за стаж и доход за 2011 г. е 69 625 бр. (2010 г. – 67 701 бр.).

Забележка: Стойностите до точките на графиката са брой удостоверения, издадени от съответното ТП.

По сигнали на сектор “ОП” и “КРД” през 2011 г. са направени 4 628 проверки, което е с 278 бр. повече от предходната година (4 350 бр. през 2010 г.).

Уведомителните писма за отказ през 2011 г. са 22 862 бр. (20 322 бр. през 2010 г.).

През 2011 г. от ТП на НОИ са регистрирани 6 455 бр. осигурители и 52 252 бр. дела (През 2010 г. – 4 068 бр. осигурители и 52 467 бр. дела).

За периода 2006 – 2011 г. регистрираните приети осигурители са 90 %.

Страниците за сканиране и индексирание за 2011 г. са 3 231 583 бр., което е с 1 343 409 бр. повече от 2010 г. (1 888 174 бр.).

За периода 2006 – 2011 г. – стикирани са 85 % от подлежащите на обработка страници.

Обобщените данни за подлежащите на електронна обработка страници, предоставени ежемесечно от ТП на НОИ за периода от 2006-2011 г. са следните:

- от сектор “ОА”, които не са предали документацията за електронна обработка – **24 203 839 бр.**
- от отдел “ООА” с ЦЕО – **44 332 435 бр.**

МЕТОДОЛОГИЯ НА ЕЛЕКТРОННО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ АРХИВ

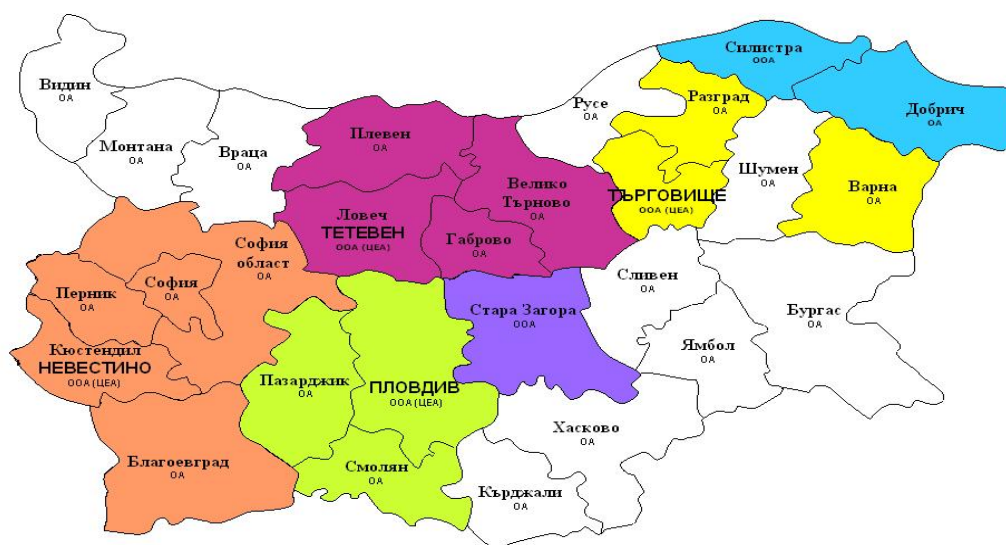
В изпълнение на чл. 5, ал. 11 от КСО, Националният осигурителен институт създава и поддържа информационна система за разплащателните ведомости, предадени от прекратени осигурители без правоприменник. Данните от нея се използват за изчисляване и отпускане на пенсии и парични обезщетения.

С изтичане срока на договорните отношения между НОИ и външния изпълнител, разработил част от компонентите на информационната система, обслужваща осигурителния архив на НОИ в края на 2010 г., задължението за осъществяване на електронна обработка на разплащателните ведомости премина към служителите на НОИ.

Дирекция “ОАДИД” разработва методологията по цялостното функциониране на информационната система, обслужваща осигурителния архив на НОИ, координира и контролира работните процеси в отделите с функциониращи центрове за електронно

архивиране, утвърждава процедури, регламентиращи взаимодействието между сектор “Осигурителен архив” (“ОА”) и отделите “Обединен осигурителен архив” (“ООА”) с действащи Центрове за електронна обработка (ЦЕО) и др.

Фигура № 4

За осъществяване на процесите по сканиране и индексирание на разплащателна документация от ГД “ИС” бяха разработени контролен, сканиращ, индексирал и справочен модул.

Практическото приложение на модулите се осъществява в отделите “ООА” с действащи ЦЕО, в които се реализира стратегията за окрупняване на архивните масиви, приети от няколко районни структури. Към момента функционират “ООА” с ЦЕО към РУ “СО” Пловдив, Кюстендил (Невестино), Търговище и Ловеч (Тетевен). В процес на изграждане е обединен осигурителен архив на територията на РУ “СО” – Враца, който ще концентрира разплащателната и трудовоправна документация на РУ “СО” – Враца, Монтана и Видин.

Организацията на работа в ЦЕО е регламентирана с работна инструкция, формулираща основните процеси, действия, отговорни лица и срокове в етапа на сканиране и индексирание на разплащателната документация. Основната цел е чрез прилагането ѝ да се зададе единна технология на работа и да се предотвратят пропуски при изпълнение на задълженията на служителите.

Описаните в инструкцията процедури се базират върху комплексната информационна система, обслужваща осигурителния архив на НОИ. Включва следните модули:

- Регистрационен модул в частта:
  - приемо-предавателна процедура между едно и друго ТП или между ТП и осигурител; локализиране на физическото местоположение на архивните кутии/дела в архивохранилището на “ООА”.
- Транспортен модул в частта:
  - асоцииране на дела към кутии;
  - предаване на архивни кутии в ЦЕО за електронно архивиране;
  - приемане на електронно архивирани архивни кутии в “ООА”;
- Модул за управление и контрол на работния процес;
- Модул за управление на процеса по сканиране;
- Модул за управление на процеса по индексирание.

След тестване на контролния, сканиращия и индексирания модули в ЦУ и “ООА” с ЦЕО към ТП, въвеждането им в реален режим на работа в обединените осигурителни архиви се осъществи поетапно, както следва:

- “ООА” – Пловдив – 25.02.2011 г.
- “ООА” – Търговище – 08.03.2011 г.
- “ООА” – Невестино – 21.03.2011 г.
- “ООА” – Тетевен – 11.04.2011 г.

Ангажимент на Дирекцията е разработване, внедряване и контрол върху изпълнението на нормативите за сканиране на разплащателни ведомости и индексирание на информация.

Обобщените цифрови показатели за периода от 01.03.2011 г. до 30.12.2011 г., отчитащи степента на сканиране и индексирание в четирите центъра, са следните:

- 1 696 743 – общ брой сканирани страници за четирите ЦЕО;
- 687 890 – общ брой индексирани страници;
- 5 342 696 – общ брой индексирани редове;

Количествените параметри в отделните Центрове за електронна обработка са следните:

- **ЦЕО Пловдив** – съхранява документацията на ТП на НОИ – Пловдив, Пазарджик и Смолян. Общият брой на подлежащите за електронна обработка страници от трите поделения е 10 402 469. Броят на преминалите през електронна обработка страници е 7 680 123 (74 %), от тях електронно обработените през 2011 г. са 143 434 бр. стр.
- **ЦЕО Невестино** – съхранява документацията на ТП на НОИ – Кюстендил, Благоевград, Перник, СУ”СО” и София област. Общият брой на подлежащите за електронна обработка страници от петте поделения е 12 349 828. Броят на преминалите през електронна обработка страници е 11 601 344 (93 %), от тях електронно обработените през 2011 г. са 171 931 бр. стр.
- **ЦЕО Търговище** – към момента съхранява документацията на ТП на НОИ Търговище, Варна и Разград. Общият брой на подлежащите за електронна обработка страници от трите поделения е 8 416 948. Броят на преминалите през електронна обработка страници е 1 035 326 (12,2 %), от тях електронно обработените през 2011 г. са 271 454 бр. стр.
- **ЦЕО Тетевен** – съхранява документацията на ТП на НОИ Ловеч, Плевен, Габрово и Велико Търново. Общият брой на подлежащите за електронна обработка страници от четирите поделения е 12 972 956. Броят на преминалите през електронна обработка страници е 73 157 (0,56 %), от тях електронно обработените през 2011 г. са 101 071 бр. стр.

Към м. декември 2011 г. общият брой на електронно обработените страници е 20 389 950 бр., или 46 % от подлежащите на електронна обработка в ЦЕО документи.

Вследствие на новите условия, в които НОИ реализира дейността по електронно архивиране чрез собствени финансови и материални ресурси, беше преценена необходимостта от електронна обработка на разплащателните ведомости, обхващащи периода от 01.01.1976 до 31.12.1996 г. Посочената хронологична рамка се обуславяше от въвеждането на ЕГН като административен идентификатор на гражданите през 1976 г. и на Регистъра на осигурените лица през 1997 г. Практическият опит показва, че единният граждански номер не фигурира в разплащателните ведомости като задължителен реквизит до средата на 90-те години, което възпрепятства използването му като критерий при въвеждане /търсене на информация за осигурените лица по аналогия с модела, заложен в Регистъра на осигурените лица. След съпоставка между най-често търсения от осигурените лица период и интензитета на ползване на ведомостите с цел издаване на удостоверения за осигурителен доход беше взето решение, считано от 02.05.2011 г., да се определи 1980 г. за начален период на електронното архивиране.

ДОКУМЕНТНО-ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ

Отдел “Документно-информационни дейности” е структурно звено в състава на Дирекция “Осигурителен архив и документно-информационни дейности” на НОИ за извършване на:

- административното обслужване в областта на информационно-деловодната дейност;
- организиране, създаване и поддържане на архивния учреденски фонд на Централно управление на НОИ.

В своята работа отделът се ръководи от нормативните актове в обхвата на дейност “Вътрешни правила за организация на деловодната дейност, документооборота и контрола по изпълнение на сроковете в НОИ” и “Вътрешни правила за състава, организацията и дейността на Постоянно действащите експертни комисии в Районните управления “Социално осигуряване”, утвърдени от управителя на НОИ.

А. Общадминистративно деловодно обслужване

Служителите от отдела обслужват всички главни дирекции и дирекции на НОИ, Надзорния съвет и Фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите”, както и цялостното деловодно обслужване при провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки, осигуряват информация за дейността на функционалните звена на НОИ и осъществяват връзката на Централно управление на НОИ с териториалните поделения.

Извън своите преки задължения служителите:

- Подпомагат деловодителите в сектор “Документно обслужване по европейски регламенти и договори” като получават и извършват първоначална обработка на входящите документи за сектора.
- Подпомагат деловодителите в сектор “Документно обслужване по европейски регламенти и договори” като регистрират документи в база данни RUSO-INTER и ПП “Икономист”.

Таблица № 7

Регистрирани документи през 2011 г. (общо)	
Вид документи	Брой
Входящи	17 355
Изходящи	13 553
Вътрешни	3 021
Циркулярни	485

За Фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” са регистрирани общо 229 бр. писма, разпореждания за отпускане на гарантирани вземания “ГВ-3” – 918 бр. и разпореждания за отказ “ГВ-4” – 537 бр.

Б. Документно обслужване по европейски регламенти и договори

Поради спецификата на административно обслужване на служители и граждани по обработката на входяща и изходяща кореспонденция и документация по международни договори и европейски регламенти в областта на социалното осигуряване, със заповед на управителя на НОИ № 261/11.04.2011 г. в отдела се обособи сектор “Документно обслужване по европейски регламенти и договори”.

Деловодителите в сектора обслужват служители и граждани по обработката на входяща и изходяща кореспонденция и документация по международни договори и европейски регламенти в областта на социалното осигуряване. Обемът на пристигащите за обработка от Д “ЕРМД” документи прогресивно се увеличава през годините.

Таблица № 8

Регистрирани документи през 2011 г. по европейски регламенти и договори	
Вид документи	Брой
Входящи	57 429
Изходящи	76 493

Изпратените през 2011 г. кореспондентски пратки от отдел “Документно-информационни дейности” общо са 48 536 бр., които се разпределят:

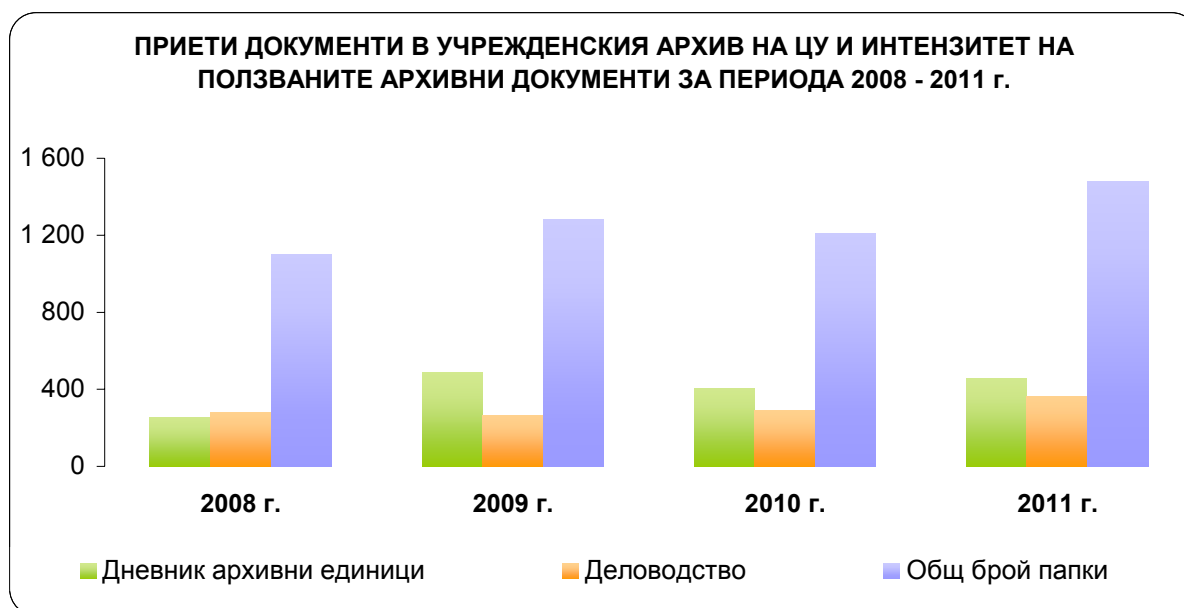
- за чужбина – 20 813 бр.
- за страната – 27 723 бр.

Извън общия документооборот, възлизаш на над 168 000 бр. документи, в ПП “Икономист” са въведени през годината общо 37 566 броя декларации “Живот” за изплащане на пенсии на български граждани, живеещи в Република Турция.

В. Организиране, създаване и поддържане на архивния учреденски фонд на Централно управление на НОИ

Дейността в отдел “Документно-информационни дейности”, касаеща приемането, съхранението, обработката и предоставянето за ползване на документи от учреденския архив, е съобразена със Закона за Националния архивен фонд (посл. изм. ДВ, бр. 103/29.12.2009 г.) и Наредбата за реда за организирането, обработването, експертизата, съхраняването и използването на документите в учреденските архиви на държавните и общинските институции (обн., ДВ. бр. 17 от 06.03.2009 г.).

Фигура № 5

През 2011 г. към учредения фонд на НОИ са включени 1 481 бр. дела. Със справочна цел на служители и държавни органи и институции са предоставени за ползване 462 архивни единици и 810 бр. ксерокопия на документи.

- Дневникът за движение на архивните единици съдържа информация за предоставените през годините копия документи.
- Деловодство – съдържа информация за приети документи от деловодството на ЦУ на НОИ.

Документите се съхраняват в добро физическото състояние. В архивохранилищата се поддържа оптимална физическа среда и стабилни нива на температурата и относителната влажност (RH);

Достъп до архивохранилищата имат само длъжностните лица, отговарящи за съхранението на документите и в тяхно присъствие – лица, осъществяващи контролни функции по различните видове документи. Не се допуска изнасянето и използването на оригинални документи. При необходимост на съответните органи се предоставят заверени копия.

За извършване на справки по документи се използват съществуващите описи и съставения към тях справочен апарат.

Отдел “Документно-информационни дейности”, въз основа на нормативната база за управление на Националния архивен фонд, осъществява контрол на дейността по заделяне и унищожаване на документи с изтекъл срок на съхранение в системата на Националния осигурителен институт. През м. юни 2011 г., съвместно с ГД “Осигуряване и краткосрочни плащания”, бе разработено “Указание за унищожаване на болнични листове въз основа на Типовата номенклатура на делата със срокове на съхранение в РУ “СО” (2010 г.)”.

Основните видове документи, за които се води статистика за реда и начина на унищожаването им, са обособени в четири групи според спецификата на съхранението им:

Таблица № 9

Унищожени (неценни) документи с изтекъл срок на съхранение в системата на НОИ (ЦУ и ТП) през 2011 г.	
Вид документи	Брой
Разплащателни ведомости	2 029
Пенсионни досиета	242 407
Общадминистративни документи	24 646
Болнични листа	93 271

V. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ, ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ, ИНВЕСТИЦИОННА И АДМИНИСТРАТИВНО-СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Основните приоритети на дейността по управление на човешките ресурси през 2011 г. са определени съгласно целите, заложи в оперативния план за работа през годината, в съответствие със стратегическите цели за развитие на института през 2011 г. – 2013 г. Водещи насоки в работата са развитието и подкрепата на персонала като ключов ресурс и фактор за успеха на НОИ. В тази връзка основните усилия са насочени към оптимизиране използването на наличния кадрови ресурс, към усъвършенстване на вътрешната нормативна база в областта на човешките ресурси с цел подобряване управленските практики на работа със служителите, както и към планиране и реализация на необходимите обучения, в съответствие с идентифицираните потребности от развитие на знания и умения в различните категории персонал.

➤ **Оптимизиране ползването на кадровите ресурси**

• **Регулиране на натовареността по функционални направления и териториални поделения.**

Основно предизвикателство в дейността по оптимизиране ползването на наличните човешки ресурси е управлението на числеността на института чрез механизмите на преразпределение, едновременно при запазване на възможностите за срочно и качествено изпълнение на задачите на звената и при спазване на балансираност в интензитета на работа и осигуряване на нормален работен процес за служителите. Ключово значение при тези решения има наблюдаването на натовареността в отделните структурни звена по определени показатели, които се разработват от водещи експерти в съответните функционални области. През 2011 г. е извършена цялостна актуализация на **системата за отчитане на натовареността** на заетите в института. Основните промени в нея се свеждат до следното:

- Повишаване обективността на набираната информация за определяне натовареността на основните структурни звена /дейности в ТП, чрез извличането ѝ от информационната система на ГД “ИС” и внедрените в районите управления програмни продукти;
- Редуциране броя на наблюдаваните показатели, въз основа на които се изчислява натовареността по отделните направления и окрупняване на критериите, отразяващи крайния резултат от дейността;
- Изключване от системата за наблюдение на дейността на юристите и финансовите контролори, предвид спецификата на дейността им, при която прилагането на количествени измерители не е достатъчно обективен подход за преценка на тяхната ефективност;
- Изчисляване на натовареността на звената общо за отдел “Пенсии”, с цел създаване на възможност за по-голяма самостоятелност на управленските решения на ръководителите на районните управления при разпределение на необходимия щатен персонал между отделните звена в отдела;
- Създаване на условия за непосредствено администриране от страна на ЦУ на процеса по регулиране на числеността между районните управления. Целта на тази промяна е по-активно преразпределение на персонала, както между отделните дейности, така и между отделните районни управления, в съответствие с изискванията на системата за оценка на натовареността. Механизмът за преразпределение обхваща основно регулиране на **движението на свободните щатни бройки** в системата. Практиката на докладване на освобождаващите се щатни бройки в звена, чиято натовареност е под 1,00 (средната за страната), стана задължителна за всички териториални поделения, като попадащите в първа група – със значителни отрицателни отклонения в натовареността, имат задължението да докладват освобождаването на щатна численост във всички наблюдавани звена. ЦУ на НОИ води активна политика за преразпределение на тези щатни бройки в зависимост от интензитета на работа и основните приоритети на дейността;
- Превантивни действия за ограничаване увеличението на числеността на **звена, чиято натовареност не се наблюдава**, чрез прехвърляне на щатни бройки от ненаатоварени дейности към ненаблюдавани звена.

След извършените промени, утвърдената система за наблюдение на натовареността през 2011 г. обхваща 9 основни области на дейност, като общият брой следени показатели възлиза на 25. Наблюдаваните структурни звена и дейности са: “Пенсии”; председатели на Медицински комисии; лекари, експерти по експертиза на временната неработоспособност; инспектори трудови злоупотреки; финансови ревизори, заетите в звената “Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания”, “Парични обезщетения за временна неработоспособност”, “Финансово-счетоводна дейност”, “Обединен осигурителен архив”/”Осигурителен архив”. Броят на заетите в наблюдаваните звена и дейности

представлява 85,7 % от общата численост на заетите в териториалните поделения на института.

От наблюдаваните общо 252 звена и дейности, 108 са с параметри под или над границата на натовареност, а 144 са балансиращи. В сравнение с м.г. налице е положителна тенденция на намаляване на разликата между минималното и максималното равнище на изследваните показатели.

Таблица № 10

Наблюдение на натовареността през 2010 и 2011 г.		
Наблюдавани звена и дейности	2010 г.	2011 г.
Балансирани	127	144
Натоварени	60	40
Ненатоварени	65	68

Независимо от положителната тенденция, цитираните по-горе данни сочат, че все още съществува голяма диференциация в степента на натовареност на заетите в основните структурни звена и дейности, както между самите звена в рамките на районните управления, така и между тях. В повечето районни управления се наблюдава едновременно относителна висока натовареност на дадено структурно звено или дейност, съчетано с паралелни данни за ненатовареност на други звена или дейности.

Непроменната лимитирана численост през последните години и наличието на резерви за вътрешни трансфери на щатни бройки обуславят засилените процеси на преразпределение на наличната щатна численост, в т.ч. пренасочване и трансфер на щатни бройки от недостатъчно натоварени звена и дейности към претоварени звена, както в рамките на самото районно управление, така и между тях.

Прилагайки критериите на системата, с оглед подобряване на параметрите на натовареността в териториалните поделения, предприетите през 2011 г. мерки по отношение оптимизацията на персонала включват:

- **Редуциране на числения състав и прехвърляне в резервния щат** към ЦУ на НОИ на 25 щ. бр.
- **Отпускане от резервния щат** към ЦУ на НОИ на 13,5 щ. бр. допълнителна численост за нуждите на териториалните поделения.
- **Трансформации**, включващи движение на щатна численост между отделните сектори и отдели в рамките на териториалните поделения – 86,5 щ. бр.

Извършените подробни анализи от териториалните поделения на натовареността по филиали и изнесени работни места обуславят трансформацията на 8 щ. бр. с промяна на мястото на обслужване в рамките на същото функционално направление.

С оглед привеждане в съответствие с изпълнявани компетенции и изисквания на длъжностни характеристики, движението на персонала в рамките на ЦУ включва прехвърляне и трансформация на 31 щ. бр.

- **Оптимално използване възможностите на ПМС 66/1996 г. за подпомагане с извънщатен персонал на основните дейности в института.**

Към 01.01.2011 г. утвърдената щатна численост на ТП е 3 324,5 бройки, респ. плановият максимален лимит на численост по условията на ПМС 66/1996 г. за ТП е 266 броя. По данните от разчетния фонд, за ползване са разрешени 262,5 извънщатни бройки, от които реално назначени към същата дата са 223 извънщатни бройки.

Към 31.12.2011 г. щатната численост на ТП е 3 312 бройки, респ. плановият максимален лимит на численост по условията на ПМС 66/1996 г. за ТП е 265 извънщатни бройки. Разрешената за ползване численост на ТП е 263 извънщатни бройки, от които реално

са назначени 253. Всички ТП използват максимално допустимия лимит извънщатна численост, с изключение на РУ "СО" – Кюстендил и СУ "СО".

- **Характеристика на персонала по статистически параметри.**

Структурата на персонала на Националния осигурителен институт (по пол, възраст, трудов стаж, образователна и функционална степен) е следната:

- Към 31 декември 2011 г. в системата на НОИ работят 3 639,5 служители, от които 3 054 жени (83,9 %) и 585,5 мъже (16,1 %). Данните показват силна феминизация на основната за страната осигурителна администрация. Спрямо общия брой жени в системата, най-многобройна е групата на жените на възраст над 50 години, която е 33,4 % от всички жени и 28 % от всички служители. С най-голям дял при мъжете – 27,7 %, са тези на възраст между 40 и 50 години, което представлява и 4,5 % от всички служители в системата на НОИ.
- По признак трудов стаж в системата на НОИ, най-голям е дялът на служителите със стаж до 5 години – 29,5 %. Следващата по численост група е със стаж от 5 до 10 години – 24,3 %, следвана от групата на служителите, работили над 20 години в системата на НОИ – 17,2 %.
- Според разпределението на персонала по общ трудов стаж най-многобройна е групата на служителите със стаж над 20 години – 2 118 души, или 58,2 % от заетия персонал в системата. Следващи по големина са групите със стаж от 10 до 15 години – 501 души или 13,8 %, следвана от групата на служителите с общ стаж от 15 до 20 години – 406 души или 11,5 %.
- С висше образование в системата на НОИ работят 2 656 или 73 % от всички служители. Следващата по численост група е на служителите със средно образование – 512,5 или 14,1 %, следвана от групата на служителите със средно специално образование – 430, или 11,8 %.
- Към края на 2011 г. в 28-те териториални поделения на НОИ работят 3 263,5 служители, или 89,7 % от всички служители в системата. Най-многобройни са служителите в ТП на НОИ – София-град (477). Във всички районни управления „Социално осигуряване“ най-много служители (1 148,5 или 35,2 %) са заети в звената от функционално направление „Пенсии“. В структурните единици „Краткосрочни плащания и контрол“ са заети 1 129 души, или 34,6 %.
- В Централно управление на НОИ към края на 2011 г. работят 376 служители. От тях жените са 276 (73,4 %), а мъжете – 100 (26,6 %). Най-голям е броят на служителите в главна дирекция “Информационни системи” – 81 души, или 21,5 %. Следваща по големина е дирекция “Европейски регламенти и международни договори” – 71 души (18,9 %) и главна дирекция “Човешки ресурси, обществени поръчки, инвестиционна и административно-стопанска дейност” – 36 души (9,6 %).
- В Централно управление на НОИ работят 319 служители с висше образование, или 84,8 % от персонала в ЦУ на НОИ.

Подлежащите на пенсиониране лица в системата на НОИ за 2011 г. са 251. До 31.12.2011 г. са прекратени трудовите правоотношения с 208 служители, в резултат на предприетите от ръководството на НОИ действия са изпълнение на препоръките на Министерски съвет за оптимизиране на персонала.

Във връзка с промени в чл. 105, ал. 3 от Закона за здравето и в съответствие с § 51 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на КСО, към 31.12.2011 г. са освободени всички служители на длъжност “лекар, член на ТЕЛК”.

- **Усъвършенстване на вътрешната нормативна база в областта на човешките ресурси.**
- **Промяна в организационната структура (създаване/закриване на структурни звена в ТП и ЦУ на НОИ).**

Извършените през 2011 г. структурни промени се обуславят главно от настъпили промени в организацията и технологията на работа на конкретните звена или от промяна в обхвата на тяхната дейност. Основните промени в структурата на института през годината са следните:

- В рамките на отдел “Документно-информационни дейности” в дирекция “ОАДИД” се създаде сектор “Документно обслужване по европейски регламенти и договори”, в компетенциите на който е цялостната координация и контрол по документацията, свързана с европейски регламенти и договори. Кадровото обезпечаване на новата структура е извършено за сметка на вътрешни трансформации на щатна численост;
- В рамките на отдел “УЧР” в ГД “ЧРОПИАСД” е създаден сектор “Администриране на персонала”, който да поеме цялостното административно обслужване на трудовите правоотношения със служителите в ЦУ и ръководителите на териториалните поделения. Кадровото обезпечаване на звеното е извършено за сметка преструктуриране на отдел “УЧР” и извършени трансформации на щатна численост;
- В РУ ”СО” – Силистра, отдел “Обединен осигурителен архив” е създаден сектор “Издаване на документи за осигурителен стаж и архив”, ангажиран с извличане и използване на информацията от приетите документи на прекратени осигурители за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход;
- В СУ ”СО” е закрит сектор “Счетоводна отчетност по изплащане на обезщетения за безработица и гарантираните вземания”, отдел “Счетоводна отчетност на бюджета”, Д “ФСД”. Щатната численост е насочена към звена със значителна степен на натовареност.
- В рамките на отдел “Отпускане на пенсии по договори” в Д “ЕРМД” е закрит сектор “Осигурителен стаж и архив”. Окрупнени са задълженията по свързване на преписки и документация в изпълнение на международни ангажименти по отпускане на пенсии. Осигурена взаимозаменяемост на служителите, единно ръководство и контрол. Във връзка със структурната промяна е извършена трансформация на 46 щ. бр., като служителите от закрития сектор са прехвърлени в отдел “Отпускане на пенсии по договори”.

• **Промени в Класификаторите на длъжностите в НОИ.**

Структурните промени, както и промените в организацията на работа и обхвата на осъществяваните дейности са свързани с промяна на редица вътрешни документи, уреждащи статута и дейността на служителите в института. В тази връзка периодично са актуализирани Класификаторите на длъжностите в ЦУ на НОИ, РУ ”СО” и “СУ ”СО”.

Най-съществената промяна в Класификатора на длъжностите през 2011 г. е свързана с **отразяване на промените в Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД)**, влезли в сила от началото на годината. Прегледани са 408 длъжности в системата на НОИ за преценка на съответствието им към новата Националната класификация. При 405 от тях са идентифицирани настъпили промени в длъжностното наименование или в кода по НКДП – по отношение поредния номер, минимално изискваното образование или мястото на длъжността в националната структура на длъжностите. Съответно на промените са изготвени и връчени нови допълнителни споразумения на всички служители и е подадена информация за промяната на длъжностните наименования към НАП.

• **Промени в системите за подбор на персонал и оценка на трудовото изпълнение.**

Необходимостта от промяна на Инструкцията за подбор и назначаване на персонал (ИПНП) и Правилника за оценяване на трудовото изпълнение (ПОТИ) е отразена в оперативните цели на отдел “Управление на човешките ресурси” за 2011 г. Измененията в ИПНП са свързани с необходимостта от създаване на по-гъвкави възможности за вътрешно движение на персонала, опростяване на процедурите за набиране и подбор на нови кадри и

по-голяма прозрачност на процесите. Измененията в ПОТИ са свързани с необходимостта от възстановяване на естествената връзка между оценка на изпълнението и планиране на процеса на обучение, опростяване на процесите, както и от качествена промяна в практиката на целеполагане.

През втората половина на 2011 г. са подготвени проекти на нови правила за подбор на кадри и оценяване на трудовото изпълнение, обсъждането, одобрението и стартирането на които е преустановено поради работата по проектозакон, касаещ промяна на статута на служителите в НОИ.

Политика по планиране и реализация на обученията за персонала

Политиката на НОИ, отнасяща се до обучението и повишаването на професионалната квалификация на служителите в системата винаги е била насочена към по-доброто трудово изпълнение и повишаване качеството при обслужване на клиентите на институцията. Базовият документ, въз основа на който се провежда тази политика, е Правилника за обучение и професионална квалификация на служителите, а на практика тя се реализира посредством разработвания в началото на всяка година Общ годишен план за обучение (ОГПО).

При разработването на ОГПО през 2011 г. обученията са разпределени в три големи групи – “Общо обучение”, “Целево обучение по функционални направления” и “Други обучения”.

Първият раздел на плана обхваща обученията по MS Office, работа със специализиран софтуер, борба със стреса на работното място, ефективни комуникации и др.

Вторият раздел включва специализирани обучения по функционални направления, касаещи основните дейности на института; повишаване на квалификацията на служителите в областта на законодателството и неговото практическо прилагане, както и акцента в плана – специализираните курсове за IT-специалисти от ЦУ на НОИ.

В трети раздел са отделени обученията за придобиване на квалификация, задължителното ежегодното обучение на членовете на Комитетите по условия на труд, участията в семинари, организирани от външни организации, както и резерв за непланирани обучения.

Общ преглед на изпълнението на плана за обучение през 2011 г.

Общият преглед на изпълнението на плана за обучение през 2011 г. показва следното:

- Организираните и проведени обучения в системата на НОИ са общо 49 (11 от ТП на НОИ и 38 от ЦУ) при заложили в годишния план 75 отделни обучения. Това представлява 65 % изпълнение по план. За сравнение, проведените през 2010 г. обучения са 65 (28 от ТП на НОИ и 37 от ЦУ), през 2009 г. проведените обучения в системата на НОИ са 38 (6 от ТП на НОИ и 32 от ЦУ), а през 2008 г. – 64 (19 организирани от ТП и 45 от ЦУ).
- Участие са взели 1 577 служители, при планирани 2 594 или 60,8 % изпълнение. За сравнение през 2010 г. участниците са 2 019, при планирани 4 132, т.е. 49 % изпълнение; а през 2009 г. – 1 122 участвали служители, при планирани 3 749, или 30 % изпълнение.
- Изразходвани са 32 151,04 лв., или 24,2 % от планираните 133 000 лв. по перо организационни разходи средства за обучение през годината. За сравнение, през 2010 г. процентът на усвояване на тези средства е 52,6 % и 23,9 % през 2009 г.

Таблица № 11

Изпълнение на ОГПО-2011						
	ОГПО 2011			Изпълнение 2011		
	Брой обучения	Средства	Участници	Брой обучения	Средства	Участници
Раздел I	25	11 690	918	9	5 250	221
ТП на НОИ	21	5 440	899	7	2 400	207
ЦУ на НОИ	4	6 250	19	2	2 850	14
Раздел II	40	116 555	1 496	23	13 568,84	763
ТП на НОИ	-	0	1 001	-	0	563
ЦУ на НОИ	40	116 555	495	23	13 568,84	200
Раздел III	10	4 755	180	17	13 332,2	593
ТП на НОИ	6	650	147	4	240	493
ЦУ на НОИ	4	4 105	33	13	13 092,2	151
ОБЩО	75	133 000	2 504	49	32 151,04	1 577
ТП на НОИ	27	6 090	2 047	11	2 640	1 263
ЦУ на НОИ	48	126 910	547	38	29 511,04	362

Основни изводи и констатации:

- През 2011 г. отново се отчита спад на дейността по обучението, след наблюдаваното през 2010 г. активизиране на дейността. През 2011 г. в сравнение с 2010 г.:
  - с една пета (21 %) е намалял броят на проведените обучения.
  - почти с една пета (22 %) е намалял броят на обучените лица.
  - значително е намалял размера на изразходваните средства за обучение.
- През 2011 г. отново се проявява тенденцията към концентрация на обученията, организирани на ниво ЦУ на НОИ. Докато през 2010 г. близо 55 % от броя на всички обучения, проведени в системата на института, са организирани на ниво ЦУ, то през изтеклата 2011 г. обученията, организирани от ЦУ на НОИ, нарастват до 78 %. (По-назад във времето сравнението показва, че през 2006 г. броят на проведените обучения в системата е 64 (39 в ТП, 25 в ЦУ), през 2007 г. – общо 53 обучения (17 в ТП и 36 в ЦУ), през 2008 г. – общо 64 (19 в ТП и 45 в ЦУ), а през 2009 г. – общо 38 (6 в ТП и 32 в ЦУ).
- Реализиран е по-висок среден разход на един участник в обученията през 2011 г. – 98,79 лв., в сравнение със 61,27 лв. за 2010 г., 106,82 лв. през 2009 г. и 141,28 лв. през 2008 г. (на база общи разходи – организационни плюс командировъчни).

Не са проведени специализираните обучения за служители от ГД „ИС” по т. 2.1. „Системно и програмно осигуряване”, в които е концентриран голям финансов ресурс – близо 67 % от планираните средства за обучение през годината, както и множество обучения в ТП на НОИ по т. 1.2.1 „Работа с клиенти” и т. 1.2.5 „Борба със стреса на работното място”.

Проведени са множество непланирани обучения, най-масовото от които е за работа с програмен продукт „Архимед” в ТП и ЦУ на НОИ от фирмата, поддържаща продукта.

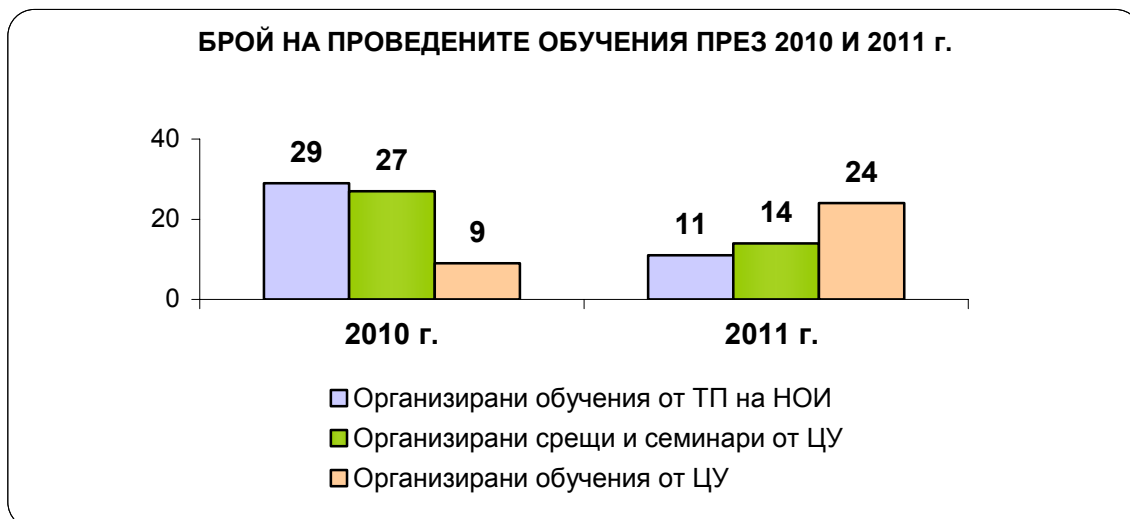
За разлика от предходната година, през 2011 г. по **Раздел първи** от плана са проведени 9 от планираните 25 отделни обучения, или 36 % като относителен дял. За сравнение през 2009 г. са проведени 32, при планирани 66 обучения. Причината за ниското изпълнение са непроведените обучения за работа с клиенти и за борба със стреса в ТП на НОИ.

Сравнително високо е изпълнението (над 57 %) на плана по **Раздел втори** “Целево обучение по функционални направления”. Проведени са общо 23 обучения – предимно такива с оперативен характер (работни срещи, съвещания, семинари и регионални форуми по методологични проблеми и свързани с организацията на работата). Неизпълнението на плана по този раздел се дължи основно на планираните и непроведени обучения за системно и програмно осигуряване.

Преизпълнението на плана по **Раздел трети** се дължи на това, че са отчетени обучения за работа с програмен продукт „Архимед”, а също така са проведени и редица обучения, потребността от които е била установена през годината: участия на служители на НОИ в семинари, курсове и конференции по конкретни въпроси – счетоводството в публичния сектор, защита на класифицираната информация, актюерско моделиране, промени в Закона за обществените поръчки, работа с отоплителни инсталации и др.

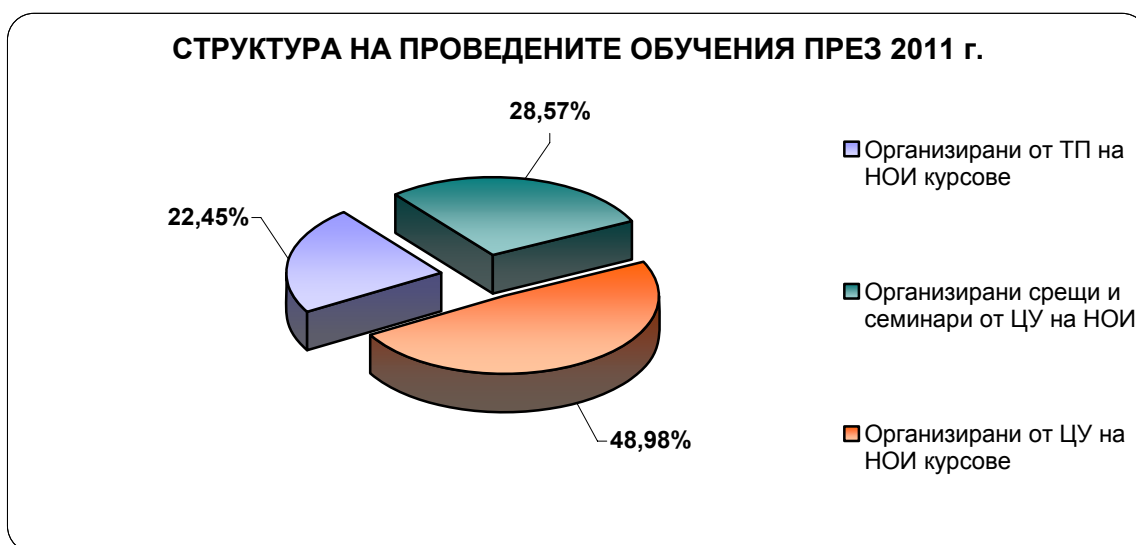
През 2011 г. **структурата на проведените обучения по тематична насоченост** (на база техния брой) се отличава в сравнение с предходната година, когато относителният дял на обученията, организирани от ТП и от ЦУ, е съпоставим. През отчетния период дялът на курсовете, организирани от ЦУ, значително надвишава този в ТП на НОИ, въпреки големия брой обучения, заложи за провеждане от териториалните поделения.

Фигура № 7

Структурата, според броя на проведените обучения през 2011 г. по тематична насоченост е следната:

Фигура № 8

Динамика на разходваните средства за обучения през 2011 г.

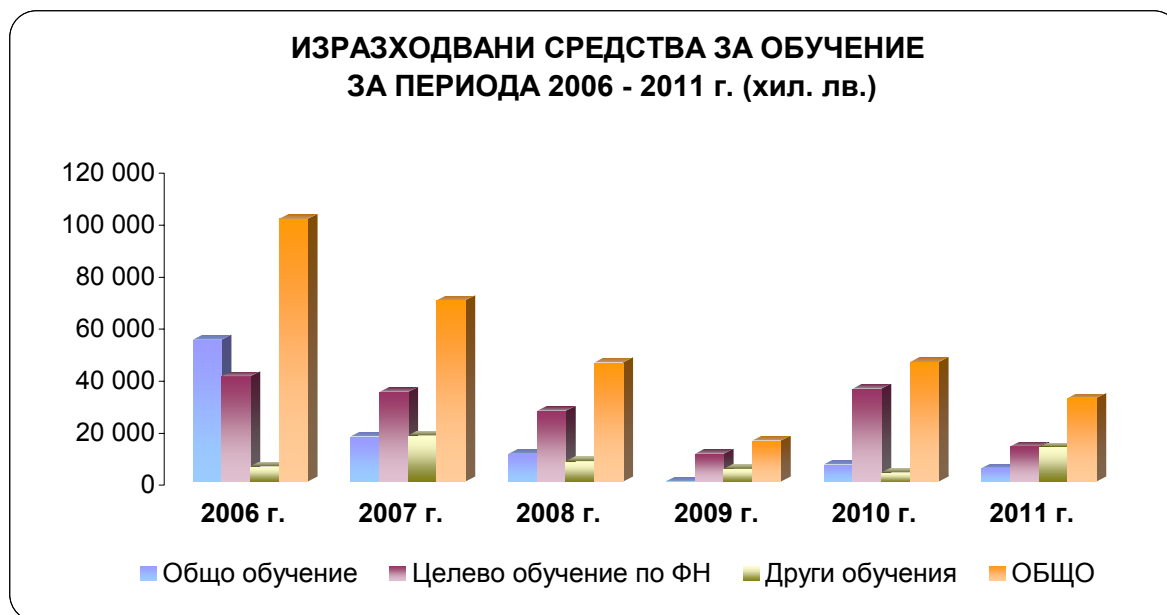
Изразходваните средства за обучение, без да се смятат разходите за командироване (т. н. организационни разходи), са в размер на 32 151, 04 лв., при планирани 133 000 лв. Това са 24 % от планираните в ОГПО и 29 % от заделените по Наредбата за ДМС средства за обучение в размер на 110 000 лв.

За сравнение направените организационни разходи за обучение през 2010 г. са в размер на 46 011 лв., при планирани 87 500 лв., или 56 % от планираните и 63 % от заделените средства за обучение в размер на 73 000 лв. През 2009 г. те са в размер на 15 807 лв., при планирани 100 000 лв., или 15,8 % от планираните и 26,3 % от заделените по Наредбата за ДМС средства за обучение 60 000 лв. През 2008 г. разходите за обучение са 45 715 лв., при планирани 157 000 лв., т. е. 29,1 % от планираните и 33,9 % от заделените по Наредбата за ДМС 135 000 лв.

Разпределението на разходите през последните седем години (без разходи за командироване) е както следва:

Фигура № 9

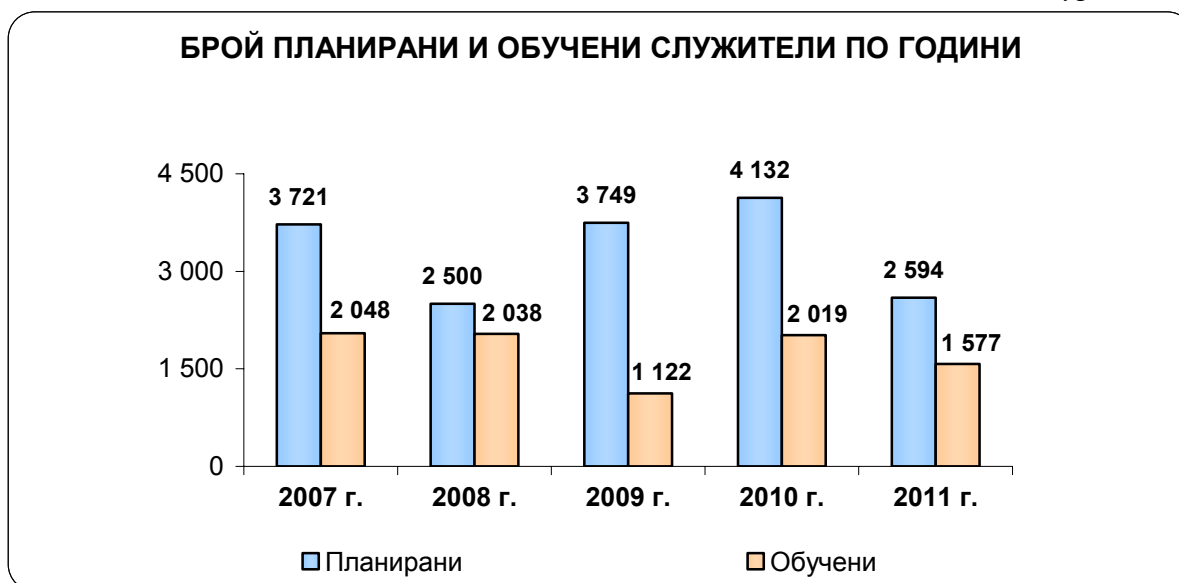

За разлика от предходната година, когато е отбелязан ръст на нарастване, през 2011 г. отново се проявява тенденция за намаляване на разходваните средства за обучение. Това се дължи основно на фокусирането на средствата в обученията по системно и програмно осигуряване, които не са проведени.

Спрямо предходната година чувствително са увеличени разходите за обучение по трети раздел. Това е свързано с множеството промени в нормативни актове през 2011 г., наложили провеждане на допълнителни обучения и специализации.

Броят на планирани и обучени участници по години е както следва:

Фигура № 10

Подобно на предходни години, най-висок процент на изпълнение се наблюдава при участниците в обученията по Трети раздел на ОГПО, където са взели участие 593 служители,

при планирани 180 (329 %). Конкретно за 2011 г. това се дължи на сравнително големия брой обучени служители по т. 3.6 “Непланови обучения” (470 човека), необходимостта от което е идентифицирана в течение на годината.

Почти наполовина е изпълнението на броя на включените в обученията по Втори раздел – 51 %. При план 1 496 служители, реално са участвали 763 човека. Този процент изпълнение се дължи основно на два фактора. Първо, оптимизиране броя на участниците в процеса на организиране на различните национални съвещания, семинари и работни срещи (провеждани по функционални направления) във връзка с необходимостта от ограничаване на бюджетните разходи, включително тези за обучение. Второ, непровеждане на някои от обученията по този раздел, например по т. 2.1.1 „Сертифицирани курсове на Майкрософт” и т. 2.2.2 „Прилагане на ЗОП” от ОГПО, в които е предвидено участието на по-голям брой участници.

Ниско е изпълнението на броя обучени служители по Раздел първи – 24 % или обучени 221 при заложен в плана 918 човека. За сравнение, през 2010 г. относителният дял на обхванатите в обучение служители по Раздел първи е 38,5 % (883 служители, при план 2 295 човека). Най-много необучени служители спрямо заложеното в ОГПО-2011 (486 човека), има по темата на т. 1.2.2 “Борба със стреса на работното място”, предвидена за служители в ТП на НОИ.

Тематично обученията се разделят условно на две групи. В първата са обученията, целящи повишаване капацитета на организацията посредством включване на служителите в курсове за повишаване на знанията. Втората обхваща тези, които подобряват уменията на служителите чрез получаване на допълнителни разяснения и споделяне на добри практики на организирани срещи и семинари по определени проблеми. По първия аспект на тематична насоченост през 2011 г. са обучени 869 служители, а по втория – 708 служители. За сравнение през 2010 г. по първи аспект са обучени 883 служители, а по втория – 1 136 служители.

Фигура № 11

Програма “Старт в кариерата” 2011 г.

През 2011 г. по Програмата “Старт в кариерата” в системата на НОИ бе определена квота за работа по Програмата от 23 работни места. За тези работни места кандидатстваха общо 202 безработни младежи. През тази година най-много бяха кандидатите от специалностите финанси, стопански и финансов контрол, счетоводство и контрол,

икономика, стопанско управление, публична администрация, международни икономически отношения, право, застраховане и социално дело.

Бяха проведени интервюта със всеки един от кандидатите. Комисии оцениха и класираха кандидатите по критерии, включващи оценка на: мотивацията за работа в системата на НОИ, комуникативни умения, самоувереност, самообладание, готовност за екипна работа, информираност за системата на НОИ, обща култура, внимание към детайлите и др. подобни.

В резултат на подбора на всички 23 работни места бяха назначени по трудов договор за срок от 9 месеца безработни младежи до 29-годишна възраст, завършили висшето си образование, които нямат трудов стаж по придобитата специалност, каквито са изискванията на Програмата. На лицата се изплаща основна работна заплата в размер на 400 лв., както и всички полагащи се по КТ доплащания и осигуровки, като сумите са за сметка на средства, превеждани от Агенцията по заетостта. Сключването на трудовите договори с лицата се извърши в периода от средата на м. октомври до средата на м. декември 2011 г.

В териториалните поделения бяха назначени 22 младежи и в ЦУ на НОИ един младеж.

Структурните звена, в които бяха назначени младежите, са както следва:

- В отделите “Пенсии” на РУСО – 8 човека, от които в “Отпускане на пенсии” – 5 и в “Пенсионно обслужване” – 3;
- В отдел “Изплащане на пенсии по договори” в Дирекция “ЕРМД” в ЦУ – 1 човек;
- В отделите по “Краткосрочни плащания и контрол” на РУСО – 10 човека, от които в “Контрол по разходите на ДОО” – 5, в “Парични обезщетения за временна неработоспособност” – 3 и в “Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания” – 2;
- В секторите “Осигурителен архив” на РУСО – 4 човека.

След изтичане на срока на програмата за младежите съществуват шансове да продължат да работят в системата на института. Това зависи от наличието на свободни щатни длъжности в съответното териториално поделение и показаните в процеса на работа качества от лицата. В редица случаи това е един от начините за кадрово обновяване на системата. През предходния цикъл на Програмата около 76% от назначените са останали на работа в системата на Националния осигурителен институт.

Регистрирани нарушения на Кодекса за поведение на служителите в системата на НОИ и предприети действия през 2011 г.

В изпълнение на въведения механизъм за регистриране и мониторинг по изпълнение на изискванията на Кодекса за поведение на служителите (КПС) в системата на НОИ през 2011 г. бяха регистрирани общо 45 случая, в т.ч. 2 благодарствени писма за работата на служители. Писмата, сигналите и жалбите са постъпили по различни канали: от заинтересовани граждани – писмено по пощата, по електронна поща, препратени по компетентност от институции за изразяване на позиция. Според адресатите, до които са изпратени, следва да се отбележи, че броят на получените в ЦУ на НОИ (22 броя) е почти равен на тези, получени директно в териториалните поделения на НОИ – 23 броя от всички случаи.

Преобладаващият брой от сигналите с изразени резерви към работата на служителите на НОИ касаят дейността на териториалните поделения – 41 случая, а само 2 случая имат отношение към дейността на ЦУ.

След прилагане на процедурите по разглеждане на писмата, сигналите и жалбите в 11 от случаите (или 25,6 % от общо регистрираните сигнали) са потвърдени изнесените факти. При 4 случая е налице частично потвърждаване на информацията. В случаите, при които направените проверки са потвърдили пропуски в работата на служители от ТП, са наложени 9 броя дисциплинарни наказания по смисъла на КТ.

Останалите 27 случая (или 62,8 % от всички случаи) са останали без последствия поради не потвърждаване на изнесените обстоятелства.

В един от случаите, получен по електронната поща, на основание чл. 111, ал. 4 от АПК и поради липса на конкретна информация не се е стигнало до проверка.

Преобладаващият брой подадени сигнали и жалби за дейността на ТП са в дейности, където се осъществява ежедневен контакт с клиенти на системата, ползващи различни видове услуги.

Най-многобройни са сигналите, свързани с дейността на отдел “Пенсии” в ТП – 15 броя или 36,6% от всички 41 сигнала за ТП. Основателни са сигналите в 6 от случаите.

Почти равен с този на отдел “Пенсии” е броят на сигналите, касаещи дейността на отделите “Краткосрочни плащания и контрол” – 14 броя. Основателни са сигналите в 4 от случаите.

Инцидентни са сигналите за други звена в ТП. Получени са 2 жалби, свързани с работата на служители от направленията “Осигурителен архив” в ТП и 3 жалби, касаещи работата на лекарите, представители на НОИ в ТЕЛК.

Според типа на заложените основни етични норми в КПС, регистрираните сигнали се разпределят както следва:

- Най-значителен (около 53,6%) е броят на сигналите за нарушения на етичните правила, при които гражданите не са удовлетворени при обслужването в съответствие с нормите, заложи в глава “*Взаимоотношения с гражданите*”. В 22 от всички 41 случаи, касаещи дейността на ТП, клиентите изразяват претенции. След направените проверки се е потвърдило изнесеното в 18% от сигналите от този тип, като във всички тези случаи са предприети действия и наложени дисциплинарни наказания съгласно КТ.
- Втори по значимост са сигналите, свързани с неизпълнение на нормите, заложи в глава “*Професионалното поведение*”. В 43,9% от всички подадени за ТП сигнали се съдържат съображения за недостатъчен професионализъм при изпълнение на трудовите задължения. В 38,9% от сигналите от този тип, в които има потвърждаване на изнесените факти, са предприети действия. Наложени са 5 дисциплинарни наказания по КТ и/или са направени срещи и дадени препоръки и насоки за преодоляване на пропуските, както и за обучение.
- Териториалните поделения на НОИ са регистрирали 18 случая по чл. 2 от КПС от всички 41 сигнала за нарушено доверие на гражданите по отношение на спазване на законодателството, на принципите за отговорност, съпричастност и акуратно отношение при тяхното обслужване, както и за поведение, накърняващо престижа на НОИ, в т.ч чрез прояви в личния живот на служителите. Този тип регистрирани мнения към работата на служителите са били основателни обаче само в 16,7% от случаите. В контекста на изискванията на чл. 2, ал. 1 от КПС са изпратени 2 благодарствени писма от граждани, отнасящи се за работата на ТП Смолян.
- Следващи по брой са писмата, сигналите и жалбите съдържащи неудовлетвореност по повод изпълнение на правилата за поведение на служителите, залегнали в глава “*Лично поведение*” на КПС. Те са 12 на брой. Основателни са сигналите в 41,7% от този тип случаи. На служителите, за които е установено неадекватно лично поведение и нарушаване на нормите за поведение, са дадени конкретни препоръки за промяна на стила и начина на поведение, а в 3 от случаите са наложени и дисциплинарни наказания по КТ.
- Сравнително ограничен е броят на сигналите, в които има изнесени данни за нарушаване на етичните норми, свързани с разделите “*Конфликт на интереси*” и “*Взаимоотношения с колеги*”. Броят на сигналите с данни за конфликт на интереси и използване на служебното положение от служители за осъществяване на лични или на семейството интереси са 5 броя, при които в 1 от случаите са потвърдени изнесените факти. В този случай са предприети административни

действия. Броят на сигналите по повод нарушени взаимоотношения с колеги са 4, като в 3 от тях е констатирана основателност на сигналите и са наложени наказания на провинилите се служители за допуснато поведение, несъвместимо с добрите нрави.

Отчитайки огромния брой клиенти, обслужвани от системата на НОИ, броят на регистрираните сигнали за нарушения на основните етични правила е сравнително ограничен – 43 случая. Това говори за добро ниво на обслужване, без драстични нарушения по отношение на качеството на предоставяните услуги.

ЦУ и ТП на НОИ спазват процедурите по регистриране и мониторинг, като са изготвили и изпратили своята позиция до подателите на всички сигнали в изискваните срокове, в съответствие с изискванията на Административно процесуалния кодекс.

ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД ПРИ РАБОТА В ЦУ И ТП НА НОИ

Дейността по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в системата на Национален осигурителен институт (ЦУ и 28 териториални поделения) се извършва при спазване на всички законови и подзаконови нормативни актове.

За изпълнение на нормативните изисквания в цялата система на НОИ е създадена и въведена единна Системата за управление на здраве и безопасност при работа в Националния осигурителен институт – Версия 02, със заповед № 382 от 31.07.2009 г.

Утвърдената Единна политика по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд е планирана и координирана съвкупност от дейности, като основни цели на организацията са: намаляване нивото на професионалния риск за здравето и безопасността при изпълнение на трудовата дейност, недопускане на инциденти, свързани с трудовата дейност и подобряване условията на работа. За достигане на поставените цели по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, ежегодно се разработват програми за управление на ЗБУТ за всяко териториално поделение и ЦУ. В изпълнение на тези програми по ЗБУТ през 2011 г. е проведен профилактичен очен преглед на служителите; осигурени са средства за корекция на зрението; осигурено е обслужване от служба по трудова медицина; извършени са обучения и инструктаж на служителите и контрол за спазване изискванията за здравословни и безопасни условия на работа.

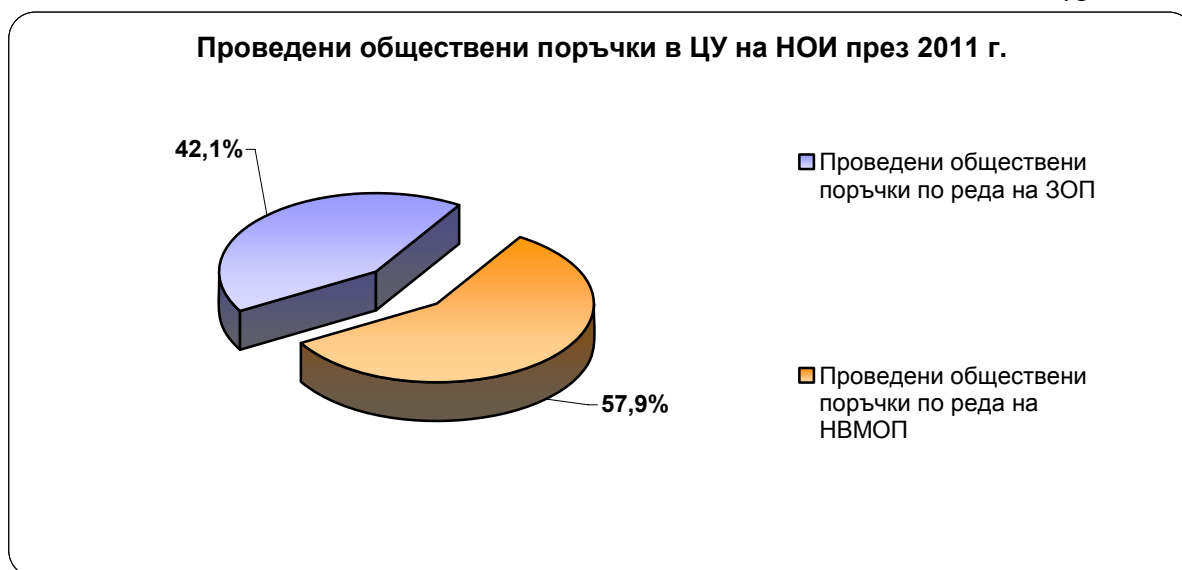
ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И ДОГОВОРИ

Националният осигурителен институт е публичноправна организация, която е възложител на обществени поръчки по смисъла на чл. 7, т. 3 от Закона за обществените поръчки. Съгласно чл. 37, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване, управителят на НОИ действа от името на института, организира и ръководи дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и в чужбина. На основание чл. 8, ал. 2 от ЗОП във връзка с чл. 4, ал. 1, т. 10 от ПОДНОИ, управителят на НОИ упълномощава директорите на териториалните поделения да провеждат процедури за възлагане на обществени поръчки и да сключват договорите за тях.

С цел постигане на по-голяма ефективност при възлагането на обществени поръчки през 2010 г. е създаден отдел „Обществени поръчки и договори” при ГД „ЧРОПИАСД”, който осъществява цялостното правно обслужване на процедурите за възлагане на обществени поръчки в Централно управление на НОИ, като осигурява тяхното законосъобразно провеждане в съответствие с нормативните изисквания на националното и европейското законодателство и приложимите вътрешни правила за обществените поръчки. Основните функции на отдела са свързани с планирането, организирането и координирането на всички дейности, касаещи подготовката, провеждането и възлагането на обществени поръчки. Отделът изготвя план-график на обществените поръчки за провеждане от

Централно управление и от териториалните поделения през съответната календарна година, който се утвърждава от управителя на НОИ.

Фигура № 12

Съгласно утвърдения план-график през 2011 г. в Централно управление на НОИ са проведени общо 19 обществени поръчки, от които 8 обществени поръчки по реда на ЗОП и 11 обществени поръчки по реда на НВМОП. През 2011 г. в Централно управление на НОИ са проведени и 23 процедури чрез възлагателни действия по реда на чл. 2 от НВМОП.

Упълномощаванията на директорите на териториалните поделения на НОИ за провеждане на обществени поръчки през 2011 г., на основание чл. 8, ал. 2 във връзка с чл. 4, ал. 1, т. 10 от ПОДНОИ, са общо 163.

ИНВЕСТИЦИОННА И АДМИНИСТРАТИВНО-СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Отдел “Инвестиционна и административно-стопанска дейност” е структурно звено в състава на ГД “Човешки ресурси, обществени поръчки, инвестиционна и административно-стопанска дейност”, който осъществява целия инвестиционен процес в системата на НОИ, съставя и съгласува с Министерство на финансите капиталовите вложения и осъществява техническата поддръжка на материалните ресурси и сградния фонд в ЦУ на НОИ.

През 2011 г. за изграждане, поддръжане и съхранение на сградния фонд на НОИ са реализирани следните обекти:

- Ново хале за архивно стопанство, с. Невестино с РЗП 504 кв.м. Обектът е завършен като стойността на извършените СМР през 2011 г. са на стойност 16 700 лв.
- Преустройство на съществуваща сграда в архивохранилище находящо се в гр. Търговище. Сградата е на два етажа с разгъната застроена площ от 436 кв. м. Стойността на СМР е 220 000 лв. Обектът е въведен в експлоатация.
- Преустройство на комплекс от съществуващи сгради – общежитие, столова и кухня, намиращи се в гр. Враца в архивохранилище. Общата разгъната застроена площ на сградите е 3 735 кв. м. Строителството е започнало в края на месец март 2011 г. и предстои да завърши през първото полугодие на 2012 г. През 2011 г. са изплатени 1 065 420 лв. по договора за строителство. По време на строителството е направена преработка на инвестиционните проекти, което доведе до намаляване стойността на СМР с 45 000 лв. Освен това са предприети действия за предоставяне на прилежащия терен за нуждите на НОИ

- За изграждане на инфраструктурата са реализирани обекти в София, Враца, Стара Загора, Кюстендил и Плевен на обща стойност 343 000 лв.
- За текущи ремонти са изразходвани 330 000 лв. В сградата на бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64 беше извършено боядисване, подмяна на подова настилка, щори и дограма в част от работните помещения и коридорите на обща стойност 120 000 лв. За районните управления стойността на текущите ремонти е 210 000 лв. По-голяма част от тези средства са усвоени от териториалните поделения на НОИ в Бургас, Велико Търново и Русе.

VI. ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ

Цялостната дейност по финансирането и счетоводната отчетност на бюджетните и извънбюджетните средства на НОИ се ръководи от главна дирекция "Финансово-счетоводна дейност" (ГД "ФСД") в ЦУ. Това функционално направление организира движението на финансовите средства на държавното обществено осигуряване и отчита изпълнението на Закона за бюджета на ДОО. Поддържа постоянни контакти с Министерството на финансите (МФ) за своевременното осигуряване на необходимите средства за изплащане на пенсиите и обезщетенията. Извършва преводите на пенсии по европейски регламенти и международни договори, както и инвестиционната дейност по отношение на свободните средства на Учителския пенсионен фонд.

В ГД "ФСД" се разработват формите и съдържанието на документите за счетоводното отчитане на средствата на осигурителните фондове, дават се методически указания за финансовата дейност на съответните звена в териториалните поделения на НОИ и се извършва контрол върху тяхната отчетност. Служителите в главната дирекция изготвят отчети на ЦУ на НОИ, обобщават и анализират финансовите отчети на 28-те териториални поделения на НОИ, изготвят консолидирани отчети за месечното, тримесечното и годишното изпълнение на бюджета на ДОО, Учителския пенсионен фонд (УчПФ) и фонд Гарантирани вземания на работниците и служителите (ФГВРС).

Структурата на ГД "ФСД" включва дирекция "Счетоводство" и отдел "Методология, финанси, инвестиционна дейност и банково обслужване".

С оглед на по-точното разпределяне на задачите и отговорностите на служителите, в дирекция "Счетоводство" са обособени два отдела:

- "Счетоводство на приходите, пенсиите и краткосрочните плащания"
- "Счетоводство на административната издръжка"

В първия отдел са обособени: 1) Сектор "Счетоводство на приходите, краткосрочните обезщетения и гарантираните вземания", който подготвя методически указания, касаещи плащания на краткосрочни обезщетения и гарантирани вземания, счетоводно отчитане на финансовите потоци между ЦУ и ТП на НОИ и преводите от /към външни институции – МФ, МТСП и др.; 2) Сектор "Счетоводно отчитане на пенсиите", който подготвя методически указания за плащанията по пенсиите и тяхното осчетоводяване, работи в тясно взаимодействие с дирекция "Европейски регламенти и международни договори".

Вторият отдел "Счетоводство на административната издръжка" отговаря за извършване и отчитане на плащанията, касаещи административната дейност на ЦУ на НОИ.

Всички левови плащания на НОИ са включени в Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА). Набраните приходи в транзитните сметки на териториалните поделения всеки петък се централизират служебно от обслужващите банки на териториалните поделения по сметката на ЦУ в БНБ. Възстановените разходи по сметките за наличности в РУСО се превеждат по сметките на ЦУ в БНБ тримесечно, служебно от обслужващите банки, съгласно разпоредбите на МФ и БНБ.

През 2011 г. обслужващите банки на териториалните поделения на НОИ са както следва:

- **СИБанк** обслужва сметките на 7 териториални поделения на НОИ (Благоевград, Кърджали, Плевен, Пловдив, СУСО, Добрич и Хасково). През тази банка през 2011 г. са минали 48,4 % (спрямо 54,0 % през 2010 г.) от паричните потоци на системата на НОИ.
- **Обединена българска банка (ОББ)** обслужва сметките на 8 териториални поделения на НОИ (Враца, Габрово, Монтана, Пазарджик, Перник, Русе, Търговище и Шумен). През 2010 г. през нея са преминали 16,3 % (спрямо 16,7 % през 2010 г.) от паричните потоци за системата на НОИ.
- **Юробанк И ЕФ ДЖИ** обслужва сметките на 5 териториални поделения на НОИ (Варна, Велико Търново, Кюстендил, Сливен и София-област). През банковите сметки на тези териториални поделения през 2011 г. са минали 17,1 % (спрямо 15,4 % през 2010 г.) от паричните потоци за системата на НОИ.
- **УниКредит Булбанк** обслужва банковите сметки на 3 териториални поделения на НОИ (Бургас, Силистра, Ямбол). През банковите сметки на тези териториални поделения през 2011 г. са преминали 9,86 % (спрямо 6,98 % през 2010 г.) от паричните потоци в системата на НОИ. УниКредит Булбанк обслужва и валутните сметки на ЦУ на НОИ, които се използват за плащания на пенсии по Европейски регламенти и международни договори. При включване и на средствата на централно управление, през 2011 г. в УниКредит Булбанк са съсредоточени 13,7 % от средствата на НОИ.
- **СЖ Експресбанк** обслужва сметките на 2 териториални поделения на НОИ (Смолян и Разград). През 2011 г. през нея са минали 2,02 % (спрямо 1,86 % през 2009 г.) от паричните потоци за системата на НОИ.
- **Банка ДСК** обслужва сметките на РУСО Ловеч. През периода януари – декември 2011 г. през нея са преминали 1,4 % (спрямо 1,4 % през 2010 г.) от паричните постъпления за системата на НОИ.
- **Първа инвестиционна банка** обслужва сметките на РУСО Видин. През 2011 г. през тази банка са минали 1,39 % (спрямо 1,46 % през 2010 г.) от паричните потоци на НОИ.
- **Корпоративна търговска банка обслужва сметките на РУСО Стара Загора.** През нея са минали 3,55 % от паричните потоци на НОИ.

Всички обслужващи сметките на ТП на НОИ банки са включени в списъка на първичните дилъри на ДЦК за 2011 г., а също така имат сключени договори с Министерство на финансите за обслужване на бюджетните плащания.

Временно свободните парични средства на УчПФ съгласно чл. 28 от КСО и “Вътрешни правила за инвестиране на временно свободни парични средства на УчПФ” се инвестират по депозитни сметки в БНБ или за придобиване на първичния пазар на държавни ценни книжа (ДЦК), емитирани от българското правителството.

В резултат на промените на финансовия пазар лихвите по депозитите за последните месеци на 2011 г. са с нулеви стойности. В тази връзка УчПФ се въздържа от откриване на нови депозити и насочва инвестирането на временно свободните средства в придобиване на ДЦК. Спрямо 2010 г. депозитните средства са намалели с около 17 %. Получените лихви от депозитни сметки за 2011 г. са в размер на 318 867 лв. Към 31.12.2011 г. депозитите са на стойност 72 000 000 лв.

Инвестиционните посредници за придобиване на ДЦК са Стопанска инвестиционна банка и Първа инвестиционна банка.

През 2011 г. придобитите ДЦК на първичния пазар са на обща стойност 66 151 061 лв., от които 46 889 902 в лева и 9 848 074 в евро (19 261 159 лв.). Най-голям е дялът на дългосрочните ДЦК със срок над 5 години по смисъла на “Наредба № 5 за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия на държавни ценни книжа”, като 44 % от общото количество са ДЦК със срок за изплащане 10 г. и 6 мес.

Придобитите ДЦК в евро спрямо общото количество за 2011 г. са 29 %. Получените лихвени плащания са в размер на 8 593 010 лв., като 603 715 лв. са получени от ДЦК в евро, 60 927 лв. са от валутни ЗУНК облигации (емисия № 97/1994 г. в щатски долари) и 7 928 368 лв. от ДЦК емитирани в лева.

Получените погашения на ДЦК за 2011 г. са в размер на 24 545 423 лв. Най-голям дял имат падежирани пет годишни ДЦК – 15 857 310 лв., или 64 % от общото количество. Падежът на валутните ЗУНК облигации е 1 438 113 лв.

През 2011 г. предвид продължаващата икономическа криза един от акцентите във финансовата дейност на НОИ беше **икономичното изразходване на средствата** за администриране на системата. Запазени бяха действащите от 2009 г. **антикризисни мерки** – ограничаване разходите за командировки, лимитиране разходите за стационарните и мобилните телефони, лимитиране на изминатите километри от служебните автомобили, ограничаване на представителните разходи, ограничаване на разходите за външни услуги.

Разходите за дейност „Служби по социално осигуряване” възлизат на 66 189 058 лв., при план 82 703 888 лв. Усвоени са само 80 % от предвидените в бюджета за 2011 г. средства. Постигната икономия е в размер на 16 514 830 лв. Административните разходи на НОИ представляват 0,81 % от общите разходи. Делът им е намалял спрямо 2010 г. с 0,04 процентни пункта. През 2011 г. при планирани разходи за издръжка в размер на 19 763 432 лв. са отчетени 11 981 258 лв., или 60,62 % от планираното. Реализираната икономия е 7 782 174 лв.

По-значително намаление на разходите се наблюдава по следните показатели:

- текущ ремонт – със 752 хил. лв. по-малко;
- материали – с 1 184 хил. лв. по-малко;
- командировки – с 338 хил. лв. по-малко;
- вода, горива и енергия – 522 хил. лв. по-малко;
- научно-изследователски разходи и книги за библиотеките – с 44 хил. лв. по-малко;
- външни услуги – 3 715 хил. лв. по-малко;

Спрямо 2010 г. разходите за издръжка намаляват с 15,8 %, или с 2 252 038 лв. по-малко.

Важно е да се отбележи, че постигнатите икономии на административни разходи са реализирани без да бъдат допуснати просрочени задължения към персонала и към доставчици на стоки и услуги в края на 2011 г.

Друг важен акцент във финансово-счетоводната дейност през 2011 г. е съществуващата обединена база от счетоводни данни в Централно управление на НОИ, включваща счетоводните данни на 28-те териториални поделения и Централно управление. Внедрен е web-базиран счетоводен софтуер, чиято цел е счетоводните данни на поделенията да се получават в реално време в Централно управление. Това дава възможност за своевременен отдалечен контрол върху финансово-счетоводната дейност в териториалните поделения, повишаване на надеждността при изготвяне на финансовите отчети и намаляване на риска от технически грешки при обобщаването им.

Управлението на финансовите средства на Националния осигурителен институт се извършва под непрекъснатия контрол на одитори от Сметната палата. В съответствие с правомощията си по чл. 5, ал. 4 от Закона за Сметната палата, тази институция заверява годишните финансови отчети на Националния осигурителен институт, които се изготвят от финансово-счетоводните звена на ТП на НОИ и ГД „ФСД”. Извършеният одит на отчета за касовото изпълнение на бюджета на Държавното обществено осигуряване и извънбюджетната сметка на Учителския пенсионен фонд и приложенията към него за 2010 г. установи, че отчетът не съдържа съществени грешки и нередности и дава вярна и честна представа за достоверността, законосъобразността и редовността на включената в тях информация. При заверката на баланса към 31.12.2010 г. одитният екип изрази мнение, че балансът и приложенията към него дават вярна и честна представа за имущественото и финансовото състояние на НОИ. Събрани са достатъчно доказателства, въз основа на които е

постигната увереност, че балансът не съдържа съществени грешки и нередности. Отчетените финансови и стопански операции, както и формата, съдържанието, изготвянето и представянето на баланса са в съответствие с нормативните изисквания. Въз основа на гореизложеното финансовият отчет на НОИ за 2010 г. беше заверен без резерви. Изготвянето на достоверни финансови отчети за дейността на НОИ е важна предпоставка за вземането на правилни управленски решения в областта на социалното осигуряване.

Сметната палата извърши и одит на отчета за изпълнението на бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2010 г. Основните заключения в доклада са следните:

- Спазени са нормативно определените процедури по съставяне, утвърждаване и представяне в Народното събрание и Сметна палата на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2010 г.
- Отчетът за изпълнение на бюджета на ДОО за 2010 г. съответства по структура и съдържание на Закона за бюджета на ДОО за същата година и на Кодекса за социално осигуряване.
- Постъпилите приходи в Националната агенция по приходите и НОИ са законосъобразни и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2010 г.
- Не са изпълнени осигурителните приходи по бюджета на ДОО за 2010 г., което се дължи на неизпълнение на приходите от осигурителни вноски.
- Получените по бюджета на НОИ трансфери от РБ, МТСП за програми за временна заетост и от НСИ по международни програми и споразумения и предоставените трансфери от НОИ на МТСП са законосъобразни.
- Отчетените разходи по показателите в консолидирания бюджет на ДОО за 2010 г. съответстват на отразените разходи в отчета за касовото изпълнение на бюджета на НОИ към 31.12.2010 г.
- През 2010 г. е постигната икономия на разходите за “Пенсии” в резултата на отложеното увеличение на “вдовишката добавка” и отмяната на добавките към пенсиите на навършили 75-годишна възраст лица.
- Допуснато е превишение на разходите по отделни показатели както следва:
  - Превишението при “Пенсии за сметка на ДОО” се дължи на еднократно изплатена допълнителна сума към пенсиите за м. януари 2010 г., в изпълнение на постановление на Министерския съвет и увеличение на средния брой пенсионери, получаващи пенсии за сметка на бюджета на ДОО, спрямо планираните.
  - Превишението при “Обезщетения и помощи за безработица” се дължи на увеличения с 4 448 брой безработни лица, с право на обезщетения, спрямо планираните и приетите законодателни промени, в сила от 1 юли 2010 г. за премахване на максималния среднодневен размер на обезщетението за безработица от 12 лв.
  - Превишението при “Парични обезщетения за трудоустрояване при временно намалена работоспособност” се дължи на нарасналия брой дни с 1 341, за този риск, спрямо планираните.
  - Превишението при “Парични обезщетения за бременност и раждане” се дължи на нарастването на средния осигурителен доход, от който се изчислява обезщетението за бременност и раждане, в съответствие с което през 2010 г. нараства с 2,40 лв. и среднодневното парично обезщетение.
- Събраните от НАП и НОИ приходи не покриват извършените разходи. Нарастването на разходите за пенсии изпреварва нарастването на приходите от осигурителни вноски. Нарушен е разходопокривният принцип на бюджета на ДОО, което намалява финансовата стабилност.

- Запазва се тенденцията за увеличаване на получената допълнителна субсидия от ЦРБ за покриване на недостига на средства по фондовете “Пенсии”, “Общо заболяване и майчинство” и “Безработица”.

През 2011 г. година бяха актуализирани Правилника за документооборота на счетоводните документи, Счетоводната политика и Индивидуалния сметкоплан на НОИ.

VII. КОМУНИКАЦИИ, ПРОТОКОЛ И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Обществени комуникации през 2011 г.

Развиването на обществените комуникации е един от начините за подобряване на институционалния капацитет на Националния осигурителен институт. Извършвайки тази дейност отдел “Обществени комуникации” не само отваря институцията към обществото, но и надгражда сътрудничеството ѝ с другите структури на социалната среда. Така се прилага един от основните принципи на демокрацията, а именно за открито приемане и предаване на информация. Принципът е прокламиран в чл. 41 от Конституцията на Република България, според който „Всяка обществена институция е задължена да полага усилия да предоставя на обществото детайлна информация за дейността си“. Националният осигурителен институт, като модерна и развиваща се институция, се съобразява с принципите за прозрачност на дейността и работи активно за навременното, обективно и изчерпателно информиране както на заинтересованите публики, така и на обществото като цяло. В инструментариума на НОИ попадат още активното поддържане на обратна връзка, регулярния мониторинг на външната среда, както и отчитането на обществените настроения.

Сред основните задачи на отдел „Обществени комуникации“ през 2011 г. беше да подготви и реализира точното и професионално отразяване на всички промени в социално-осигурителната нормативна уредба. По-специално то касаше промените в Кодекса за социално осигуряване и мерките за подобряване на финансовата устойчивост на пенсионната система, адекватността на пенсиите и адаптиране на пенсионната система към променящите се социално-икономически условия. Всички теми, имащи пряка зависимост с дейността на НОИ, бяха адекватно представени пред средствата за масова информация, като съвместно с представители на функционалните направления бяха предоставени експертни мнения по всички възникнали казуси. В рамките на годината бе отговорено компетентно на над сто журналистически въпроса и бе направена консултация по редица социални теми. Отделът изигра своята роля и при представянето пред обществото на новоизбрания от парламента управител на НОИ. Още с встъпването му в длъжност започна реализацията на план за поредица от пространни интервюта във водещи печатни медии, които заедно с организирания радио и телевизионни участия акуратно представиха на гражданите новият ръководител на институцията.

Активността и положителното присъствие на Националния осигурителен институт в медиите през 2011 г. е плод на усилията на отдел “Обществени комуникации” да изгражда, развива и поддържа трайни контакти с представителите на средствата за масова информация. Това е и другият важен елемент от дейността на отдела – да бъде мост между Националния осигурителен институт и обществото, като чрез медиите популяризира дейността на НОИ и повишава осигурителната култура на българските граждани. За целта през 2011 г. чрез навременно предоставяне на изчерпателна информация, не само бяха установени добри взаимоотношения с журналистите, но бе развит и дори разширен кръгът от медии, попадащи в сферата на интерес.

В отдела се извършва и непрекъснато обновяване на интернет-страницата на института на български и английски език, което позволява още по-пълното и прозрачно запознаване на обществеността както с промените в социално-осигурителното законодателство, така и с текущите дейности и инициативи на института.

И през 2011 г. продължи да излиза официалният “Бюлетин на НОИ”, който се съставя, редактира и подготвя за издаване в отдел „Обществени комуникации“. В него се публикуват и анализират актуални и дискуссионни теми в областта на социалното осигуряване, информация за текущи събития, свързани с института, както и материали за историята на социалното осигуряване в България. Материалите в Бюлетина запознават аудиторията с промените и новостите в българското, европейското и световното социално-осигурително законодателство. В отдела се редактират и подготвят за печат и редица информационни материали по социално осигуряване – годишници, брошури и др.

Отчитайки необходимостта от обратна връзка с клиентите и прозрачност на административната дейност, в края на 2011 г. НОИ проведе анкетно проучване за удовлетвореността на клиентите. То се базира на представителна за страната извадка от 2 800 души на възраст над 18 години. Попълването на анкетните карти беше организирано от териториалните поделения на НОИ. Електронната обработка на картите беше направена от социологическа агенция “Сова Харис”.

Резултатите от изследването ще се използват за дефиниране и аргументиране на необходимите административни промени в НОИ. След редовно провеждане то ще позволи да се следи динамиката на данните, да се анализират промените в оценките на гражданите и връзката им с осъществените административни реформи. Резултатите могат да се използват и за формулиране на количествени индикатори и въвеждане на система за оценка на качеството на услугите в НОИ.

Международно сътрудничество през 2011 г.

1. Сътрудничество с международни организации

1.1. Европейски съюз

През 2011 г. НОИ беше бенефициент по два проекта, финансирани от Европейската комисия:

- Подобряване на институционалния капацитет при прилагане на Регламентите на ЕС 883/2004 и 987/2009.
- Консолидиране на методологията на Евростат за събиране на данни за трудовите злополуки.

Проектно предложение по програма ОПАК на тема “Електронен социално осигурителен архив”, с което НОИ кандидатства за субсидия от структурните фондове на ЕС, беше разгледано и одобрено през юли 2011 г., но в края на годината ЕК отмени изпълнението на тази процедура.

Проектът за консолидиране на методологията на Евростат за събиране на данни за трудовите злополуки приключи през м. ноември и отчетния доклад за дейността беше приет с висока оценка от секретариата на компетентния отдел по статистика на трудовите злополуки към Евростат. В резултат от проекта НОИ обнови софтуера си за регистрация и обработка на данните, бяха разработени ръководства за потребителите и администраторите на системата и техническа спецификация на новия модул “Трудови злополуки”. Обучени бяха 80 служители от ТП на НОИ, които работят със системата, в т.ч. инспектори по трудови злополуки, финансови ревизори и системни администратори.

Главният директор на ГД “Информационни системи” в НОИ участва като редовен член на Техническата комисия за обмен на данни по социално осигуряване към Европейската комисия, която проведе 4 срещи през 2011 г. Основен приоритет в дейността ѝ беше подготовката за въвеждане на новата интегрирана информационна система за обмен на данни по социално осигуряване (EESSI). Очаква се тя да влезе в действие през 2014 г. България е една от шестте пилотни страни в които се тества новата система. Директорът на дирекция “Системно, програмно и техническо осигуряване” в НОИ е координатор за България по прилагането на новата интегрирана система и участник в работната група за

тестването на EESSI. Проведени бяха 4 работни срещи с компанията Сименс, която разработва софтуера, както и две съвместни срещи на пилотните страни за обсъждане на тестовете. В тях, заедно с администраторите на данни, участваха и потребители от компетентните функционални звена (дирекция ЕРМД в НОИ).

През март Административната комисия за социална сигурност на работниците-мигранти организира семинар за обучение по приложението на новите европейски регламенти в областта на краткосрочните обезщетения. В него взеха участие трима служители от компетентния отдел на дирекция ЕРМД. Представители на НОИ участваха и в два тематични семинара, организирани в рамките на унгарското председателство на ЕК през първото полугодие на 2011 г. по: 1) демографските проблеми на пенсиите; 2) осигурителните права на работниците-мигранти.

Представителите на ГД АПП в постоянните работни групи на ЕК участваха в заседанията на Работната група по застаряване на населението и устойчиво финансиране, Работната група за пенсиите на служителите от Европейската комисия (чл. 83 от Регламента за персонала на ЕК) и в работната среща по Статистика в областта на социалната защита ESPROS.

Представители на отдел ТЗПБ участваха в редовните срещи на Евростат по Статистика на трудовите злополуки и професионалните заболявания през м. май и м. октомври.

НОИ номинира представител от ГД АПП в Европейската мрежа срещу недеklarирания труд, който оказва съдействие в достъпа до данни и експертни оценки.

1.2. Международна асоциация по социално осигуряване

Текущо в базата данни на МАСО бяха отразявани промените в законодателството и администрирането на социалното осигуряване през годината. Попълнена беше и новосъздадената електронна база данни за добро управление, която осигурява както сравними индикатори за качеството на административните услуги, така и инструментариум за самооценка на всяка от организациите-членки. Някои от тези индикатори бяха използвани за провеждане на анкетно проучване на удовлетвореността на клиентите, което НОИ проведе в края на 2011 г.

1.3. Европейска платформа за социално осигуряване (ЕПСО)

Представителят на НОИ участва в редовните сесии на Генералната асамблея на ЕПСО и обмена на информация за реформирането на социалното осигуряване в страните-членки. Един от акцентите в дейността през 2011 г. беше инициативата за активно стареене.

1.4. Международен валутен фонд и Световна Банка

По време на мисиите на МВФ по изпълнението на бюджета през м. май и м. декември, експертите на фонда проведоха две срещи с ръководството на НОИ. Експертите от НОИ попълниха въпросници и предоставиха отчетни данни и прогнози за предварителна подготовка. На срещите бяха обсъдени изпълнението на бюджета на ДОО за 2011 г., подготовката на проектобюджета за следващата година и влиянието на новите параметри за пенсиониране върху дефицита на държавното обществено осигуряване.

През м. април Световната банка организира регионален семинар по пенсиите, на който беше поканен лектор от НОИ за представяне на българския опит в пенсионната реформа.

2. Двустранно сътрудничество през 2011 г.

2.1. Германия

През май се проведе информационна борса за български студенти в Кьолн, където участва представител на НОИ. Четиричленен екип от Дирекция ЕРМД взе участие в десетия

кръг на българо-немските консултационни дни, които се проведеха през м. септември в Нюрнберг.

Проведени бяха две работни срещи в Берлин и в Хале по програмите за експертен обмен с Германския осигурителен институт и Регионалния пенсионен институт (LVA). В срещите участваха експерти от ЦУ (дирекция ЕРМД) и от РУСО Пловдив.

Четиричленна делегация на НОИ взе участие в осмия европейски колоквиум през м. май в Берлин, организиран от Немския пенсионно-осигурителен институт и Европейската комисия. Темата на колоквиума през 2011 г. беше “Новите административни процедури по Регламент 883”.

2.2. Кипър

През януари беше подписано споразумение за двустранен обмен на специалисти и сътрудничество между НОИ и компетентния орган за приложението на европейските регламенти в Кипър. По същото време се проведеха и първите информационни дни за българските работници в Кипър по актуални проблеми на българската общност в областта на социалното осигуряване. В изпълнение на Споразумението за сътрудничество през м. септември делегация от кипърското Министерство на труда и социалното осигуряване посети НОИ и проведе работна среща с представители на Дирекция ЕРМД.

2.3. Полша

В изпълнение на споразумението за двустранно сътрудничество между НОИ и полския осигурителен институт ЗУС, ръководителите на двете институции проведеха две посещения за взаимно информиране и запознаване с текущото развитие на реформите, обмен на идеи за подобряване на администрирането и дискусии по общите проблеми на институциите. Първата се състоя през м. март във Варшава, а втората през м. октомври в София. Двете страни оцениха високо ползата от личните контакти и възможността да се запознаят в детайли с успешните практики на своите професионални партньори.

2.4. Великобритания

Представител на НОИ взе участие в информационните дни за българските студенти в Лондон, които бяха организирани от българското посолство през м. март 2011 г. Кампанията обхвана около 100 представители на българската общност, които бяха запознати с актуалните им осигурителни и социални права.

2.5. Франция

Експерти от НОИ оказаха съдействие на работна група към френското посолство в Р България, която извършва икономическа оценка на финансовата стабилност по проект на регионалния икономически офис “Дунав Балкани”.

През м. ноември НОИ проведе двудневно обучение за стажанти от френската Висша национална школа за социална сигурност. Темата на обучението, което се провежда за четвърта поредна година съвместно с НЗОК, е “Контрол и превенция на злоупотребите в социалното осигуряване”.

2.6. Украйна

През м. май украинска правителствена делегация с ръководител заместник министър-председател и министър на социалната политика, посети МТСП и НОИ. Срещата в НОИ имаше за цел представянето на българския пенсионно-осигурителен модел и новости за продължаване на реформата. Специално внимание беше отделено на информационната система на НОИ и персоналният регистър на осигурените лица.

2.7. Китай

През м. юни делегация от Министерството на човешките ресурси и социалното осигуряване в Китай посети НОИ в рамките на работно посещение за проучване на

социалната реформа. Директорите на функционалните направления направиха презентации и проведеха тематични дискусии по основните осигурени социални рискове.

2.8. Македония

Двама регионални директори на НОИ взеха участие в конференция по пенсиите, организирана от Министерството на труда и социалната политика на Македония през м. април 2011 г.

VIII. ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Отдел "Правен" в ЦУ на НОИ осъществява юридическо обслужване на Националния осигурителен институт, което се изразява в изготвянето на проекти на нормативни актове, инструкции и указания и даване на становища по проектите на нормативни актове, процесуално представителство по всички видове дела, в които НОИ участва като страна пред съдилищата във всички инстанции и пред други юрисдикции.

Основните дейности на отдел "Правен" през 2011 г. са свързани с:

- Подготвяне на проекти на нормативни актове, инструкции и указания и даване на мнение по проектите на нормативни актове, изпратени за съгласуване. Изготвяне на становища по заповеди, решения и други актове свързани с дейността на института.
- Процесуално представителство по административни дела, в които НОИ участва като страна пред съдилищата във всички инстанции и пред други юрисдикции. Изготвяне на писмени защиты, възражения и жалби.
- Участие в подготвяне на промените на ЗБДОО за 2012 г., изменения в КСО, както и в наредбите по прилагане на Кодекса за социално осигуряване.
- Участие в комисии за избор на служители и директори в териториалните поделения на НОИ.
- Работни срещи и съвещания със служители на териториалните поделения на НОИ по прилагане на осигурителното законодателство.
- Изготвяне на указателни писма до териториалните поделения на НОИ за обобщаване и уеднаквяване на практиката.
- Процесуално представителство на фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" по всички видове дела пред всички съдилища.
- Изготвяне на становища по молби, жалби и запитвания от физически и юридически лица. Консултации на граждани и длъжностни лица по прилагане на осигурителното законодателство.
- Изготвяне на съвместни указания, както и съгласуване на текущи преписки с други дирекции и отдели в НОИ.
- Организиране на дейностите по изготвяне на становища за изпълнението или прекратяването на обществените поръчки.
- Съгласуване на процедурите и договорите по обществени поръчки.
- Участие в комисии за разглеждане, оценка и класиране на оферти за участие в процедури по ЗОП и НВМОП.
- Подготовка и изготвяне на договори, по които страна е НОИ, и даване на становища по изпълнението и прекратяването им съгласно изискванията на Закона за обществените поръчки.
- Подготвяне на методически указания и даване на консултации по въпроси от правен характер, свързани с установяването, изпълнението или прекратяването на договорни отношения в дейността на НОИ.
- Осъществяване на процесуално представителство при обжалване пред Комисията за защита на конкуренцията, Комисията за защита от дискриминация и Комисията за защита на личните данни.

- Участие при подготовка и провеждане на тръжни процедури за отдаване под наем на недвижимо имущество, собственост на НОИ.
- Оказване на съдействие по всички въпроси, възникващи при управление и разпореждане със собствеността.
- Участия в обучения и семинари.
- Участия в работни групи.
- Изготвяне на договори с частни съдебни изпълнители и банки за “предоставяне на сведения относно наличие или липса в информационната система на НОИ на данни за осигуряване на физически лица или за самоосигуряването на физически лица със свободни професии и еднолични търговци, както и осигурители – юридически лица”.
- Извършване на проверки в банки (дружества) във връзка с изпълнението на сключени договори с предмет “предоставяне на сведения относно наличие или липса в информационната система на НОИ на данни за осигуряване на физически лица или за самоосигуряването на физически лица със свободни професии и еднолични търговци, както и осигурители – юридически лица.”

Таблица № 12

**ОБОБЩЕНА СПРАВКА ЗА СЪДЕБНИТЕ ДЕЛА НА НОИ – ЦУ
(приключили за периода от 01.01.2010 г. до 18.10.2011 г.)**

Общ брой на делата:	187 приключили съдебни производства за периода от 01.01.2010 г. до 18.10.2011 г., от които:	
	22 дела по международни спогодби (пенсионни) в АССГ	
	19 дела в полза на НОИ	3 дела в полза на жалбоподателите, като 2 от тях са отменени на формално основание, тъй като решенията по чл. 118 от КСО са подписани от подуправителя на НОИ, а 1 дело е върнато за ново произнасяне от Дирекция “ЕРМД”
	10 дела по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) в административните съдилища в страната	
	9 в полза на НОИ	1 в полза на ищеца (обжалвано е пред ВАС – чака решение)
	134 дела по жалби за ГВРС в административните съдилища в страната	
	9 в полза на ГВРС	125 чакат решение
	4 дела в районните съдилища в страната	
	3 в полза на НОИ	1 в полза на ищеца (иск за установяване на трудов стаж пред РС – Сливен)
	17 дела във ВАС	
	15 в полза на НОИ (3 от тях са по жалби срещу нормативен акт)	2 в полза на лицата (пенсионни)

IX. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ

В изпълнение на основното си задължение – поддръжка и развитие на надеждна, сигурна и покриваща напълно дейността на Националния осигурителен институт информационна система (ИС), през 2011 г. главна дирекция “Информационни системи” (ГД “ИС”) активно продължи да усъвършенства отделните ѝ модули.

Дългосрочни обезщетения (пенсии)

Работата на главна дирекция “Информационни системи” по информационното осигуряване на дейността и поддръжката на потребителите във връзка с функциите на института по отпускане, изплащане и статистическо наблюдение на пенсиите включва:

- Проектиране на програмни продукти, необходими за дейността на института, съвместно с другите функционални направления.
- Методологическо разработване.
- Създаване на нови и актуализиране на съществуващите програмни продукти, за използване при отпускане, изменение, преосвидетелстване, възобновяване, преизчисляване, изплащане и статистика на пенсиите в съответствие с нормативната уредба по пенсиите – по КСО и по международни договори и регламенти на ЕС.
- Надграждане и поддръжка на централна база данни „Пенсии”. Осигуряване програмната поддръжка на базите данни „Пенсии” в териториалните поделения;
- Оказване методическа помощ на служителите в НОИ по използване на разработените информационни системи и технологии.
- Поддържане и актуализация на модул “Регистър за пенсионни досиета на починали пенсионери”.
- Изпълнение на технологичните процедури за автоматичната обработка по отпускане, изменение, възобновяване и изплащане на пенсиите по Кодекса за социално осигуряване, по регламентите на ЕС и по международни договори в областта на социалното осигуряване. Изготвяне на всички необходими документи – за пенсионера, за териториалните поделения и за дирекция “Европейски регламенти и международни договори”.
- Изготвяне и предоставяне на платците – „Български пощи” АД, търговските банки в България, платци в чужбина на необходимата им информация за изплащане на пенсиите, съгласно сключените с тях договори.
- Изготвяне на приложен софтуер за статистическа обработка на пенсиите в различни разрези и периодичност.
- Изготвяне на статистически отчети за актуерски цели.
- Ежемесечно, тримесечно и годишно предоставяне на статистическа информация за пенсиите на отделите в ГД „АПП”.

През 2011 г. от ГД “ИС” са извършени **редовни месечни и нормативно определени периодични обработки** в числови измерения, представени в следващата таблица.

Таблица № 13

Статистически данни на ГД "ИС" свързани с дългосрочните обезщетения (пенсии) за 2011 г.	
Изготвени 1 218 068 броя проекторазпореждания, в т. ч. за:	
Новоотпуснати, възобновени и изменени пенсии;	417 893
Преосвидетелстване по решения на ТЕЛК/ НЕЛК;	101 290
Преизчислени добавки по чл. 9 ЗПГРРЛ;	10 036
Преизчислени добавки по чл. 84 КСО;	592 229
Починали пенсионери по информация от ГД "ГРАО";	96 620
Обработени подадени от ТП на НОИ справки за промени по изплащането, в т. ч. за:	
Промени по пенсиите;	219 423
Смяна място/ начин на изплащане;	3 609
Смяна ТП на НОИ за изплащане;	5 521
Смяна на ЕГН/ ЛНЧ;	458
Промяна на име и/ или адрес на пенсионера;	2 069
Други данни:	
Прехвърлени пенсии от Учителския пенсионен фонд за изплащане към фонд "Пенсии" на ДОО, отпуснати по § 5, ал. 1-2 от ПЗР на КСО;	2 637
Прекратени запори с настъпил падеж през 2011 г.;	6 063
Сменени партии на пенсионери в отговор на постъпили искания от банки;	617

Изпълнявайки своите основни дейности по обработка на пенсиите, ГД "ИС" изпълни през 2011 г. и следните по-големи задачи:

Със заповед № 33 от 19.01.2011 г. Управителят на НОИ, на основание чл. 37, ал. 5, т. 2 от КСО и във връзка с прилагането на чл. 9 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица (ЗПГРРЛ) определи средната пенсия за осигурителен стаж и възраст за 2010 г. в размер на 284, 14 лв. Всички добавки по чл. 9 ЗПГРРЛ с начална дата до 31.12.2010 г., включително изпратените с промените по пенсиите за м. март 2011 г., бяха автоматично преизчислени от ГД "ИС", на основание чл. 49 "б" НПОС, считано от 01.01.2011 г. въз основа на средната пенсия за осигурителен стаж и възраст за 2010 г. За новите размери на добавките бяха изготвени разпореждания в два екземпляра – по ЕГН и платци. Преизчислените добавки по чл. 9 ЗПГРРЛ и сумите за доплащане за месеците януари и февруари 2011 г. бяха изплатени с ведомост обр. 7 за месец март 2011 г.

Във връзка с направените промени в чл. 84, ал. 1, т. 1 и 2 от КСО, които регламентират добавката от пенсията на починал съпруг/ съпруга да се увеличи на 26,5 на сто за периода от 1 септември 2011 г. до 31 декември 2012 г., в ГД „ИС“ преизчисляването от 01.09.2011 г. на добавките по чл. 84 КСО беше извършено автоматично, включително и на пенсиите по европейски регламенти и международни договори. Бяха изготвени разпореждания само в един екземпляр и предоставени на териториалните поделения на НОИ и дирекция "ЕРМД" за прилагане в пенсионните преписки. С Решение № 4.1, Протокол № 6 от заседание на Надзорния съвет на НОИ, проведено на 25 юли 2011 г., за новите размери на добавките не са изготвяни разпореждания за лицата. ГД „ИС“ разработи програмен продукт за разпечатване на разпореждане при поискване от страна на пенсионерите. Изплащането на преизчислените размери на добавките по чл. 84 КСО от 01.09.2011 г. се извърши с ведомост обр. 7 за месец септември 2011 г. Новите размери на добавките бяха отразени в Таблица обр. 4-А в раздел "Изменени".

През 2011 г. в ГД „ИС” продължи работата по регистъра на пенсионните разпореждания, включваща:

- Поддръжка на базата данни за електронен регистър на пенсионни разпореждания.
- Миграция на стари разпореждания от масови преизчисления.
- Миграция на стари разпореждания за починали **пенсионери**.

ГД „ИС” своевременно добавяше, променяше и разработваше нови продукти във връзка с влизане в сила на:

- Регламент (ЕС) № 1231/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24.11.2010 г., от който следва, че от 01.01.2011 г. Регламент (ЕО) № 883/2004 г. и Регламент (ЕО) № 987/2009 се прилагат и по отношение гражданите на трети държави.
- Нови двустранни международни договори в областта на социалното осигуряване.
- Спогодби в областта на социалното осигуряване, при които размерът на пенсията се определя на принципа на пропорционалното изчисляване.
- Спогодби в областта на социалното осигуряване, при които размерът на пенсията се определя на принципа на “прякото” (национално) изчисляване.
- Спогодби в областта на социалното осигуряване, при които размерът на пенсията се определя както на принципа на “прякото” (национално) изчисляване, така и на принципа на пропорционалното изчисляване (смесен тип), и се прилага и за държави, попадащи в обхвата на Регламенти 1408/71 и 574/72.

Конкретно изпълнени задачи:

- По задания от Д “ЕРМД”, ГД ”ФСД” и по искания на външни институции към Информационната система за изплащане на пенсии по договори е разработен, променен и добавен нов софтуер: за рекапитулации за изплащане на български и чужди пенсии; генериране на файлове във формат, предоставен от Булбанк за електронно банкиране на директните преводи на пенсии в чужбина; процедури за статистики за брой пенсионери по видове пенсии и изплатени суми.
- По Споразумението с Русия са разработени процедури за: изплащателни ведомости, статистическата информация за гражданство и осигуреност на пенсионерите, автоматично въвеждане данните за руските пенсии в Информационната система за изплащане на пенсии по договори.
- По задания от Д “ЕРМД” и по искания на външни институции към съществуващата Информационната система за изплащане на пенсии в Република Турция е извършена промяна на софтуера за създаване на изплащателната ведомост и ведомостите с възстановените суми.
- Извършва се текуща настройка и обслужване на информационните системи, използвани от служителите в Д “ЕРМД”.
- Извършват се системно-администраторски дейности в Д “ЕРМД” и оказване съдействие от всякакъв информационен характер на служителите в дирекцията;
- Извършват се месечни технологични обработки (актуализации) на Информационната система за изплащане на пенсии по договори и на Информационната система за изплащане на пенсии в Република Турция.
- Извършват се месечни технологични обработки (актуализации) на действащите пенсионни картотеки под MS DOS за пенсионерите в Турция и в останалите страни по договори и ЕС; Приключване на справките за отпускане, изменение и промени по изплащането на пенсиите, трансфер на изплащането от/към ТП на НОИ; Смяна на ЕГН с действащите продукти под MS DOS за пенсиите, изплащани в Р Турция и страните по договори и ЕС.

През 2011 г. продължи работата по създадената нова технологична верига и процедурите за въвеждане на единната бюджетна класификация по параграфи в

рекапитулациите за изплащане на пенсиите за нуждите на счетоводното отчитане във връзка с уеднаквяване на изплащателните документи по пенсиите с отчетите на Националния осигурителен институт.

Във връзка с прилагане разпоредбите на ЗБДОО (обн. ДВ бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) и на ЗИДКСО (обн. ДВ бр. 100 от 21.12.2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) и направените с него изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване, отнасящи се за задължителното пенсионно осигуряване, в Инструкцията за статистическо наблюдение на пенсиите и в Инструкциите за попълване на справките за отпускане, определяне и изменяне на пенсиите и справките за промени по изплащането на пенсиите бяха въведени някои нови показатели и добавяни стойности в съществуващите. Това наложи съответните допълнения и изменения в базите данни и в софтуера за отпускане и изплащане и статистическо наблюдение на пенсиите.

Във връзка с необходимостта от пълно съответствие на данните за ЕГН, имената и IBAN между базите данни в ТП на НОИ и базите данни на съответните банки, за лицата, които получават пенсиите си по банков път, ГД "Информационни системи" изготви списъци, по които да се извърши допълнителна обработка за идентифициране на посочените показатели.

Във връзка с изменената и допълнена Национална програма "Помощ за пенсиониране" от ГД "ИС" беше основно преработен програмният модул за издаване на удостоверение по програмата.

Във връзка с увеличаване броят на пенсионерите, желаещи да получават пенсията си по банков път и налагане промени в организацията на работа, в някои ТП се въведоха допълнителни условни шифри за разделяне обработката на пенсионерите за някои банки. Това наложи преработване на софтуера.

Във връзка с официални писма на БНБ за промени в банковата система и на „Български пощи“ АД за разкриване и закриване на пощенски станции, своевременно се актуализира база данни "Пенсии" и се отразяват корекции в програмните продукти за отпускане и изплащане на пенсиите.

Във връзка с участието на експерти от ГД "ИС" в националните съвещания-обучения на пенсионни специалисти бяха изготвяни и представени пред Началник отдели „Пенсии“ и Началник сектори Изплащане и Отпускане на пенсии от ТП на НОИ презентационни материали за разработваните нови модули на НСОИП.

На съвместни тестово-обучителни сесии с представители на ГД "Пенсии" и Д "ЕРМД", проведени в ЦУ, бяха представени детайлно модулите и обменени материали по тяхното разработване.

Експерти от ГД "ИС" успешно проведоха и приключиха пилотен проект „Мигриране на данни с помощта на Informatica PowerCenter“, съвместно с Global Consulting Ltd.

Експерти от ГД "ИС" участваха в работна група за съгласуване взаимодействието по изплащане на пенсиите по проект „Плащане на едно гише“ на "Български пощи" АД.

През 2011 г. от ГД "ИС" бяха изпълнени следните основни дейности по **статистическото наблюдение и актюерско прогнозиране на пенсиите:**

- Поддържане в актуално състояние на базата данни, от която се черпи статистическа информация и на програмното осигуряване, с което се изготвя.
- Ежемесечно, тримесечно и годишно предоставяне на статистическа информация за пенсиите и техните промени на отделите в ГД "Анализ, планиране и прогнозиране" на НОИ на хартиен носител и в електронен формат.
- Изпълнение на текущо възложени задачи по статистическо наблюдение на пенсиите.

В съответствие с промяната в законодателството по пенсиите и изискванията към предоставяната статистика, своевременно е предоставена информация от преизчисляването на т. нар. вдовишки добавки по чл. 84 КСО от 01.01.2011 г.

С цел подобряване на информацията, предоставяна на ГД „АПП”, са добавени две обобщени таблици за разпределение на пенсиите за инвалидност поради трудова злополука по код на икономическата дейност.

През 2011 г. беше предоставена информация на хартиен носител или в електронен вид по следните задачи, несвързани с периодичност:

- информация за разпределението на пенсиите в различни диапазони на получаваните размери по видове;
- информация за разпределение на действителните размери за пенсиите, ограничени на максимален размер;
- брой и средни размери на новоотпуснатите през предходната година пенсии, определени в действителен размер към момента на искането на информацията (разпределени по видове пенсии, пол, лични/наследствени);
- брой и суми на лицата, пенсиите на които са отпуснати съгласно чл. 9а, ал. 2 КСО;
- брой и суми на лицата, които получават пенсии, при определянето на които има периоди на отложено пенсиониране;
- разпределение на новоотпуснатите пенсии по групи на основните месечни размери и категория труд;
- разпределение на пенсионерите по групи на изплащаните месечни размери на пенсиите им и по групи навършена възраст на лицата;
- информация за разпределение на състоянието и движението на пенсиите по дата на раждане за периода 2008-2010 г.;
- информация за доходите на пенсионерите, включени в извадка за проучване условията на живот по проект на Евростат (EU-SILC) за 2009 г.;
- информация за броя на пенсионерите, разпределени по видове пенсии и по общини за област Пловдив за периода 2009-2011 г.;
- информация за броя на пенсионерите от структурите на МО, средните получаващи суми и др., разпределени по основание за пенсиониране.

През 2011 г. по искане на областните и общински администрации бяха изработени и предоставени в електронен формат множество справки. Изготвена и предоставена е информация и за дирекция ”Социални дейности” към Столична община. Справките съдържат информация за пенсионерите, жители на съответните общини и видовете получаващи пенсии.

За ГД ”ЧРОПИАСД” бяха изготвяни:

- месечни справки относно ”броя разпореждания за пенсии” по ТП на НОИ;
- годишна справка относно натовареността на заетите в структурните звена по ”Отпускане на пенсии” и ”Изплащане на пенсии” в ТП на НОИ – брой обработени пенсии в ГД ”ИС” – ново отпуснати, изменени, преосвидетелствани, добавки за репресирани.

За Дирекция ”Вътрешен одит” бяха изготвяни месечни справки относно подаваните от ТП на НОИ за обработка справки за отпускане и изменение на пенсиите:

- брой изготвени проекто-разпореждания за пенсии;
- типове грешки от логически контрол;
- брой на обработените и грешни справки;
- брой анулирани проекто-разпореждания;

През 2011 г. в ГД ”ИС” бяха изготвяни нерегламентирани и регулярни справки, по искания от:

- Съюза на военноинвалидите и военно пострадалите;
- Съюза на ветераните от войните;
- Министерството на финансите;
- Агенцията за социално подпомагане;
- Министерството на отбраната;
- Министерството на вътрешните работи;

- „Български Пощи” АД;

Парични обезщетения и помощи от ДОО

През 2011 г. продължи работата по поддръжка и развитие на модулите от системата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения и помощи от НОИ (ПОПДОО).

Отразени са промените в нормативната уредба през 2011 г., влияещи върху контрола при приема на документи, определяне правото и размера на обезщетенията.

Централизираните обработки, включващи проверки за коректност на информацията от регистрите от ИС, съгласно законовите изисквания и поставянето на маркери за преглед на несъответствията, са допълнени и разширени с предложения на експертите от ТП и по Задания на ГД ”ОКП”:

- Увеличен е базисният период, от който се изчислява размера на обезщетенията за общо заболяване и за бременност и раждане – 12 месеца при общо заболяване и 18 месеца при бременност и раждане за 2011 г., а за 2012 г. – 18 месеца при общо заболяване и 24 месеца за бременност и раждане.
- Направени са промени, свързани с визуализацията на увеличения базисен период пред модула за преглед.
- Извършена е оптимизация на програмните продукти с цел увеличаване на бързодействието при увеличаване на обема от информация, която е необходима за изчисляване на обезщетението.
- Преструктурирани са базите данни във връзка с обособяване в самостоятелно приложение към болничния лист на частта, попълвана от работодателя и осигуряване на програмна възможност за въвеждане на документите.
- Извършена е промяна в логиката на изчисленията на паричните обезщетения във връзка с промените в базата данни и връзката между данните от Приложение 15 и данните в РОЛ.
- Разработен е подмодул за въвеждане и валидиране на новата бланка на болничен лист.
- Изготвен е новият макет на болничен лист.
- Изготвен е новият макет на Приложение 15: Декларация от работодателя за изплащане на паричните обезщетения.
- Разработена е технологична верига за обработване на файловете с данни от АЗ по програма „Отново на работа”, вграждането на тяхната структура в система „ПОПДОО” и осигуряване на текущ и периодичен контрол по правото на изплащане на обезщетенията за отглеждане на дете с използването им.
- Изготвени са списъци по различни критерии и разрези с цел улесняване работата и прегледа на случаите на служители в ТП на НОИ.
- Чрез програмните продукти е осигурена възможността за генериране на разпореждания за спиране и възобновяване на производството по изплащане на обезщетения.
- Разработени и внедрени са нови контролни процедури по правото и изчисляване размера на обезщетенията на самоосигуряващите се лица:
  - При изчисляването на обезщетенията за временна неработоспособност и бременност и раждане на самоосигуряващите се лица се използват данните от годишното изравняване на доходите за 2009 г. и съобразно ЗБДОО се определя минималният осигурителен доход (МОД) за 2011 г. Изчислява се доходът, върху който са внесени вноските и се сравнява с декларираните в РОЛ и с определения МОД. Преценява се срокът за внасяне на вноската, основанието за осигуряване за месеца, съобразно заявения вид осигуряване и сроковете за деклариране/ промяна вида осигуряване. При липса на основание за

- осигуряване или несъответствие на вноската се поставя съответна причина, която да информира за необходимостта от изключване или промяна на дохода.
- ▶ Ако се налага изчисляването да се направи с доход за месеца, различен от посочения в РОЛ, тогава се дават предписания за корекция или заличаване на дохода, посочен в РОЛ (корекция на дохода с МОД, заличаване, водещо до автоматично заместване с МРЗ, намаляване или увеличаване на дохода, съобразно платената сума, ако тя е вярна, корекция на процента вноски, ако няма основание за осигуряване за всички рискове и т.н.). След извършване на корекцията паричното обезщетение се задава за преизчисляване, което води до определяне програмно на верен размер съобразно нормативните изисквания.
  - Извършени са 95 централни обработки на 3 001 635 броя документи – нови и преизчислени. След всяка централна обработка се генерират справки в различни сечения с оглед облекчаване работата на експертите от ТП на НОИ по преглед и вземане на решение за изплащане на обезщетенията.
  - Извършени са 96 генерации на ведомости за изплащане на обезщетения.
  - Генерирани са 4 827 732 декларации за РОЛ с дохода, от които е изчислено обезщетението въз основа генерираните ведомости за изплащане на обезщетения.
  - Модулът за прием и въвеждане на документи е обогатен с нови справки и програмни средства, подпомагащи контрола върху въвеждането и прегледа на документите, както и ускоряващи работата по въвеждане на данните.
  - Обогатени са справките, които са достъпни за външните потребители през сайта на НОИ.
  - Модулът за изплащане е разширен с нови възможности :
    - ▶ доразработване на частта за върнати суми в ЦУ и промяна на частта за върнати суми в ТП.
    - ▶ допълване на частта за удържане на плащания от системата ПОПДОО.
    - ▶ промяна на логиката за включване във ведомост, във връзка с наложените промени през 2011 г.
    - ▶ промяна и доразработване на логика за попълване на единното досие на случаите при изплащане, възстановяване, удържане и т.н. операции.
    - ▶ промяна на логиката при ръчно въведени обезщетения за изплащане.
    - ▶ промяна на логиката и разработване на нови справки.
  - Извършено е годишно преизчисляване на обезщетенията по 2 043 880 документа с начало на неработоспособността или бременността и раждането през 2010 г., като са отразени промените в логиката на изчисляване на обезщетенията и генерирането на доход, върху който е изчислено обезщетението. От горепосочения брой документи 35 131 са с разлика между изчислената и изплатена сума, а 2 444 броя имат изменение в причините за решението. Изплатени са получените положителни разлики.
  - Периодично от ГД "ИС" се изготвят и предоставят на ТП списъци със случаи за последващ контрол на база сравнение на изплатените обезщетения и състоянието на информацията в Регистрите на ИС и тяхната последваща промяна.
  - Разработена е методика за идентифициране на рискови осигурители. По нея са изготвени множество справки извън системата и са подготвени за имплементиране в модулите на системата текущи проверки.
  - По писмени искания от Дирекция "Вътрешен одит" се подготвят набор от справки и списъци с предварителна информация за проверките в ТП по краткосрочните обезщетения.

Обезщетения за безработица

През 2011 г. е поддържано и развивано програмното осигуряване за обслужване на дейностите по отпускане и изплащане на ПОБ, като са отразявани промените в нормативната

база. В резултат на това са разработени 7 нови вида разпореждания; добавени са 3 нови справки; интегрирани са към програмния продукт две рискови проверки, които се извършват извън програмния продукт; добавена е 1 нова проверка.

Добавен е модул „Преглед на персонална информация”, който осигурява на упълномощени служители достъп до детайлна информация за едно парично обезщетение (издадени разпореждания, актуално състояние, контролна информация от регистрите и др.).

Осигурява се непрекъсната помощ на потребителите на системата в реално време.

Извършва се ежемесечна обработка на информацията за ПОБ и актуализиране на централните регистри на НОИ:

- ▶ Изпълнение на контролни процедури преди изплащане на ПОБ и изготвяне на ведомости за изплащане.
- ▶ Отразяване на информацията за изплатените парични обезщетения в РОЛ в ИС на НОИ и съответно в СУП на НАП.
- ▶ Осигуряване на информация за целите на статистиката, анализите и вътрешния одит.

Извършва се подготовка на информация, свързана с паричните обезщетения за безработица за поддържане на база данни за политиката на пазара на труда към ЕВРОСТАТ.

Извършва се ежемесечна проверка на регистрираните в Агенцията по заетостта безработни лица в Регистъра на трудовите договори – получаване от АЗ на персонална информация за регистрираните безработни лица, последващо извършване на проверки в РТД и връщане на информация за наличие на трудови договори за всяка дирекция “Бюро по труда”.

Извършва се ежемесечно генериране на информация за Агенцията по заетостта и Агенцията за социално подпомагане относно ПОБ.

Трудови злополуки

През 2011 г. продължи поддръжката на модул “Трудови злополуки”, като са извършени следните дейности:

- Подготвени и изпратени са необходимите данни за нуждите на:
  - ▶ Статистическото наблюдение на травматизма в България;
  - ▶ ESAW (Европейска статистика на трудовите злополуки);
  - ▶ Изготвяне информацията по методиката за определяне процента вноска за фонд “ТЗПБ” по икономически дейности за следващата година.
- Възобновена е възможността за проверка на осигуреността на лицето в РОЛ към датата на трудовата злополука в модул “Трудови злополуки”.
- Добавена е възможност за въвеждане на „Протокол за извършено разследване от ТП на НОИ в модул “Трудови злополуки”.
- Разработен е централизиран модул за генериране на богат набор от справки по класификаторите на ESAW върху статичната и оперативната информация от системата трудови злополуки.
- В централизирания модул е добавена възможност за въвеждане на „Протокол за извършено проверка”, „Акт за установяване на административно нарушение”.
- Подменени бяха класификаторите на икономическите дейности и професиите с актуалните въведени за страната, като за целта са направени необходимите промени в базата данни и програмния продукт.

Професионални болести

През 2011 г. беше довършена разработката на основното програмно осигуряване за регистрация на случаите и документите на модул „Професионални болести”. Приключи изготвянето на справките през модула за статистическото наблюдение на регистрираните професионални болести. В ход е тестово изпитание от отдел „ТЗПБ” и определени ТП на НОИ. Внедряването предстои. На проведено обучение на експертите от ТП на НОИ,

съвместно с ГД „ОКП” са представени режимите на модула и разработеното ръководство за потребителите.

Профилактика и рехабилитация

Националният осигурителен институт, чрез неговите териториални поделения, осъществява дейност по преценка правото за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация на осигурените за риска лица. Актуализиран е регистърът на лечебните заведения, с които са сключени договори за 2011 г. Разширена и подобрена е функционалността на модула, чрез който се въвежда информацията и се издават удостоверенията за ползване на програмата. За по-голяма прегледност и яснота са направени промени в съществуващите справки. На основание изменението на чл. 6б, ал. 2 от Закона за данък върху добавена стойност, в сила от 1 април 2011 г., модулет е актуализиран, като е създадена възможност за прехвърляне от счетоводният ПП „ТОРНАДО” в система “Профилактика, рехабилитация и отдых” на информацията от две фактури на едно лице, издадени от „ПРО” ЕАД.

Ревизионни актове и погасяване на задълженията

През 2011 г. продължи поддържането на система “NSSIRevPogas” за работа в ТП на НОИ за регистрация и на ревизионни актове по разходите на ДОО и отразяване погасяването на задълженията по тях.

Във връзка с прилагането на § 21 от ПЗР на ЗИДКСО, съгласно който не се дължат лихви върху установени задължения на осигурени или самоосигуряващи се лица за парични обезщетения, получени за периоди до влизането в сила на този закон в нарушение на чл. 53, ал. 4 от КСО, когато детето е било настанено в детско заведение, включително и в детска ясла, бяха направени следните промени:

- Добавено разпореждане по чл. 110 ал. 3 от КСО за съставени ревизионни актове за начет по § 21;
- Разработена е справка за съставените ревизионни актове в нарушение на чл. 53, ал. 4 от КСО за периода след влизане в сила на закона и отнасящи се за този период;
- Разработена е справка за отменени лихви и възстановени суми от лихви по § 21 от ПЗР на ЗИДКСО;

Продължи поддържането на ПП NSSILIN – “Изчисляване на лихва просрочие” – DOS вариант и “Изчисляване на лихва просрочие” – Windows вариант за самостоятелно ползване, публикувани на INTERNET страницата на института. Продължи поддържането и на ПП LINDOO и LINDOOLM – “Изчисляване на лихва просрочие” за локален компютър и мрежови вариант под MS DOS.

През 2011 г. е разработена нова система за обслужване дейностите на НОИ по § 4, § 4а (отм.) и § 4б от ПЗР на КСО за осигурените лица в ППФ.

- Създадена е цялостната логика на базата данни и правилата за проверка на данните.
- Организирано е прехвърлянето на средствата и данните от личните партии на лицата по § 4а от ПЗР на КСО (отм.) от пенсионно-осигурителните дружества (ПОД) във фонд “Пенсии” на ДОО.
- Разработена е логиката на приложението и са мигрирани данните от ПОД по § 4а (отм.).
- Разработена е логиката за приемане на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО) в професионален пенсионен фонд и данните за тях на лицата по § 4а от ПЗР на КСО (отм.), преведени от НАП във фонд “Пенсии” на ДОО.

- Разработен е модул за регистрация и валидация на заявленията за изплащане на суми на правоимащите лица по § 4б.
- Разработен е модул за изплащане на дължими суми по § 4б, ал. 2 и ал. 3 от ПЗР на КСО или наследствени суми по § 4б, ал. 4 от ПЗР на КСО.
- Разработен е модул за въвеждане на заявления, маркиране на разпореждания и изпращане на писма към ПОД за пенсионери по § 4 от ПЗР на КСО и прехвърляне на натрупаните средства в индивидуалните им партии в ППФ от ПОД във фонд "Пенсии" на ДОО.
- Разработен е модул за обработка на файлове на сторниране на суми от ПОД от преведените във фонд "Пенсии" средства на лицата по 4а, ал. 1 от ПЗР на КСО (отм.).
- Разработена е логиката за превеждане в ПОД на сторнирани суми.
- Изменена и допълнена е технологията за прехвърляне на средства от ПОД във фонд "Пенсии" на ДОО на лицата, упражнили правото си на ранно пенсиониране и осигурявани в ППФ.

Таблица № 14

Статистически данни на ГД "ИС", свързани с обслужване на дейностите на НОИ по § 4, § 4а (отм.) и § 4б от ПЗР на КСО за осигурените лица в ППФ за 2011 г.	
Видове показатели	Брой лица
Прехвърлени средства от ПОД във фонд "Пенсии" на ДОО.	45 703
Преведени средства от НАП във фонд "Пенсии" на ДОО по § 4а от ПЗР на КСО.	161 321
Изплатени суми по § 4б, ал. 2-4 ПЗР на КСО.	272
Видове показатели	Брой записи
Обработени и изплатени сторнирани суми от фонд "Пенсии" на ДОО към ПОД.	5 712
Обработени записи на лица по § 4 от ПЗР на КСО и чл. 157, ал. 7 от КСО.	818 254
Видове показатели	Брой заявления
Приети заявления по § 4б, ал. 2-4 от ПЗР на КСО.	286
Подадени заявления по § 4 от ПЗР на КСО.	7 675

Архивно стопанство

През 2011 г. продължи поддръжката на внедрения регистрационен софтуер за архивно стопанство. То е система за събиране, регистриране, обработване, съхраняване и използване на разплащателните ведомости на прекратените осигурители, които нямат правоприменик, както и на документите, въз основа на които се установява осигурителен стаж и доход на лицата, които са работили в организациите по § 12 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи.

Във всички ТП на НОИ продължава процесът по прием и завеждане в регистъра на прекратените осигурители по реда на постъпването на предадената документация. Това се извършва в ТП или в обединените осигурителни архиви. Документацията се съхранява и по график транспортира до централите за сканиране и индексирание. Използва се разработената справочна система към модула, работеща върху централизираната информация.

През 2011 г. беше внедрена изцяло разработената от ГД "ИС" нова програмна система за обслужване на дейността, която включва три модула, обединени от единна технология за работа с тях – контролен, сканиране, индексирание.

Контролният модул е качествено нов модул за системата, чрез който се управлява процесът по приемане, сканиране и индексирание на документите в ЦЕО. Контролният модул

позволява адекватно разпределяне на задачите на служителите и текущо наблюдение на качеството и количеството на работата им.

Паралелно се извърши работа по техническото дооборудване и подготовка на центровете за електронна обработка в обединените осигурителни архиви. Внедряването на новата система позволява самостоятелна работа от страна на специалисти на НОИ за постигане на по-голямо качество и използваемост на обработената електронно документация. Съвместно в Д"ОАДД" бяха проведени съвещания-обучения на служителите в ЦЕО за работа с новата система.

Разработена и внедрена е нова самостоятелна справочна система, с която се работи в ТП и в обединените осигурителни архиви. Справочната система съдържа справки за извършената работа в ЦЕО. Към нея е разработена функционалност за търсене на данните на лица и осигурители по широк набор от критерии, която предстои да бъде въведена в експлоатация.

Справочна система

Обогати се централната справочна система на института. Добавени бяха 8 нови справки и обогатени съществуващите справки:

- Разработен е справочен модул към системата за електронна обработка на ведомости на прекратени осигурители.
- Разработена е обединена справка с данни от РОЛ и Регистъра на трудовите договори за използване от пенсионните специалисти. Подобро е бързо действието на база предварително генериране и поддържане актуалността на използваната за справка първична информация за осигурените лица.
- Разработена е Справка за облагаемия доход като самоосигуряващо се лице (от данните, предоставени от НАП).
- Разработена е Справка за сменени идентификатори по информация от НАП и ГД „ГРАО“.
- Внедрена е Справка за разширено търсене на лице от ГРАО за използване в ТП и Д "ЕРМД".
- Разработена е Справка за лечебните заведения и получените или върнати от тях болнични листове.
- Разработена е Справка за налични средства от осигурителни вноски за ППФ в НОИ.

Разширени са справките за декларирани в РОЛ и внесени в Приход суми и разликата между тях за избран период от 2007 г. до текущата година за фонд ДОО и ДОО-ТЗПБ само за вноски с право на обезщетение.

Взаимодействие с Националната агенция по приходите

В изпълнение на Инструкцията за обмен на данни между НОИ и НАП, експерти от ГД "ИС" извършиха:

- Обмен на информация с НАП относно разчитането между НОИ и ПОД и между фонд ДОО и фонд ДЗПО на натрупаните средства на лица с отпуснати пенсии съответно по § 4 от ПЗР на КСО и по чл. 68 от КСО.
- Подаването от НОИ към НАП на информация и обработката в НАП на информацията за здравно осигуряване на лицата с изплащани обезщетения за безработица и пенсии.
- Поддръжка на централната справочна система на НОИ за използване от НАП за информация, приета преди стартиране на СУП.
- Участие на експертите от НОИ в съвместна работна група по поддръжка на валидационните правила на входящия контрол и анализ на резултатите от работата им в модулите за прием и обработка на осигурителни декларации от информационните системи на НОИ и НАП.

Обмен на информация по отделните модули:**❶ Регистър на осигурените лица**

- Отражаване на промените в законодателството при прием, валидация и обработката на получаваните от НАП към НОИ данни.
- Уведомяване на НАП за неприетите от контрола на НОИ осигурителни декларации и последващата повторна обработка след корекция.
- Уеднаквяване на проверката за дублиране на записите в НАП и НОИ. Обработка на получените от НАП записи, които са маркирани като дублирани.

Таблица № 15

Обработени данни в РОЛ, получени от НАП	
Видове данни	Брой записи
Обработени данни от НАП за периода 1997 – 1999	39 325
Обработени данни от НАП за периода 2000 – 2004	102 253
Обработени данни от НАП за периода 2005 – 2009	428 907
Обработени данни от НАП за периода 2010 – 2011	37 056 726
Обработени данни, маркирани като дублирани от НАП за периода 1997 – 2011	5 209 404

❷ Регистър на осигурителите

В изпълнение на договореностите между НОИ и НАП за обмен на данни за осигурителите и самоосигуряващите се лица, през 2011 г. в Регистъра на осигурителите продължи да постъпва информация от НАП. Продължи анализът и работата по изясняване и изчистване на несъответствията при получаване от НАП и обработка в ИС на НОИ на данните за осигурителните периоди и вида осигуряване на самоосигуряващите се лица – физически лица, собственици на ЕТ и ЕООД и съдружници в ООД. Извърши се обединяване на данните за самоосигуряващите се лица, от приложение „Деклариране на данни от съдружници” в приложение „Корекция на осигурителни статуси на самоосигуряващи се”. Продължи обработката на постъпващите данни за всички самоосигуряващи се лица от НАП само в приложение „Корекция на осигурителни статуси на самоосигуряващи се”.

❸ Регистър на трудовите договори

През 2011 г. продължи поддръжката на модула приемане, валидиране и обработване на данните за регистъра на трудовите договори от СУП на НАП към Информационната система на НОИ. Поддържат се справочните модули от регистъра и контролните процедури върху неговата информация в модулите за изплащане на обезщетения.

❹ Регистър Приходи

През 2011 г. продължи поддръжката на модула за приемане, валидиране, обработване на данните за платежни нареждания за осигурителни вноски от СУП на НАП към Информационната система на НОИ, както и уведомяване на НАП за неприетите записи. Поддържат се справочните модули от регистъра и контролните процедури върху неговата информация в модулите за изплащане на обезщетения.

❺ Здравно осигуряване

През 2011 г. продължи поддръжката на специализираната услуга към НЗОК за проверка на пенсионния статус на лицата при издаване на европейски здравноосигурителни карти.

6 Осигурителни вноски и краткосрочни разходи

През 2011 г. в модули “Приходи”, “Разходи” и “Незабавно инкасо” своевременно са актуализирани номенклатурните таблици с параметрите на ЕБК и контролните процедури за годината. При ПП “Незабавно инкасо” е засилен контролът при потвърждаване на исканията за незабавно инкасо. Предоставени са в съответните срокове справки, отчетите и информацията, необходими на ГД ”АПП” и ГД „ОКП”.

Информационната система на НОИ и “външния свят”

- На база нови и анексирани договори беше разширено предоставянето на информация на финансови институции, съдебни инстанции и др. ползватели на ИС на НОИ, в т.ч.:
  - Сключени 20 нови договора с частни съдебни изпълнители за ON-Line справки;
  - 19 сключени нови договора с финансови институции за ON-Line справки;
  - 9 анекса към договори за нова ON-Line справка.
- От компетентни служители ежедневно се изготвят справки и подготвят отговори на поставени актуални въпроси и жалби на електронните адреси на института и на специално обявените телефони за въпроси по информационното осигуряване:
  - 4 600 броя изготвени от ГД ”ИС” отговори и справки по искания на информация;
  - Между 1 500 и 2 000 консултации по телефона средномесечно.
- ГД ”ИС” поддържа технически официалната Internet-страница на института, като се публикуват актуални версии на разпространяваните от НОИ програмни продукти и електронни услуги.
  - Обхващане на данни от придружителните писма и описите за изплащане на обезщетения – под DOS и Windows;
  - Разработен и публикуван помощен електронен вариант на Приложение № 15 към НИИПОПДОО – „Декларация от осигурителя/ самоосигуряващия се относно правото на парично обезщетение” във формат pdf за въвеждане, формален контрол, разпечатване и съхранение на потребителския компютър на данните от Приложението;
  - Тестване на файловете за описи за изплащане на обезщетения;
  - Помощни средства и продукти за избор на най-добър период и за изчисляване на индивидуален коефициент за пенсия.
- Чрез Internet-страницата на института чрез комбинацията от ЕГН и ПИК от НОИ се предоставят на лицата справки за изчислените и изплатени обезщетения по представените от работодателите им болнични листове и заявления-декларации и за получаваните пенсии. Предоставя се информация и чрез SMS или E-Mail, посочени от лицата с документ или чрез сайта. През 2011 г. бяха разработени нови услуги:
  - Справка за издадени разпореждания и актуално състояние към регистрациите като безработен с право на обезщетение от НОИ;
  - Справка за изплатени парични обезщетения за безработица.
- С цел информирането и на осигурителите за процеса на изплащане на обезщетенията, НОИ поддържа услуга издаване на персонален за осигурителя идентификационен код (ИКО), с използването на който може да се получи справка за изплатените обезщетения на всички лица по представени от осигурителя документи в НОИ. През 2011 г. бяха разработени нови услуги относно следното:
  - Даваните Справки за съответствие между декларираните и внесени осигурителни вноски за ДОО чрез ЕИК и цифров сертификат се предоставят вече и чрез ЕИК и ИКО;

- Разработена е нова Справка за подадени декларации за социално осигуряване от осигурител/ самоосигуряващ се чрез ЕИК и ИКО. Включва достъп по комбинирани критерии до основната информация, съдържаща се в подаваните декларации образец 1 и 5 за социално осигуряване, от която се определят правата и изчисляването на обезщетенията;
  - Извършва се нова услуга със свободен достъп от обединения осигурителен архив: Справка за прекратени осигурители без правопреемник с предадени в НОИ разплащателни ведомости. Представява търсене на осигурител по наименование или част от наименование на осигурител, като резултатът е списък с всички намерени осигурители по зададените критерии, промените в наименованията и периодите, за които има предадени в НОИ ведомости.
- Продължава участието на специалисти от дирекцията в разработката и предоставянето на публични услуги по линия на „Електронното правителство”.

Европейска интеграция

Експерти от ГД ”ИС” участват в работни групи, представителства и форуми в България и извън нея по отношение работата на ИС на НОИ в областта на изплащането на обезщетенията и по отношение подготовката за участие на България в изцяло електронния обмен на документи по новите регламенти на ЕС в областта на социалната сигурност. Тъй като България е една от тестващите единния софтуер за обмен в рамките на ЕС страни, специалистите на ГД ”ИС” участват в процеса. ИС на НОИ се подготвя за внедряването на реалния обмен.

Разработена е структурата на тестова база данни за приема на документите. В подготовка са и електронните форми за обмен на данни.

ГД ”ИС” участва активно в тестовите сесии. Всички проведени комуникационни тестови сесии бяха успешни. Последната състояла се тестова сесия беше през м. ноември 2011 г.

Технологично осигуряване на дейностите на ГД ”ИС”

- Обработка на информация относно отпускане и изплащане на пенсии:
- Ежедневно приемане на информационни файлове от ТП на НОИ за отпускане и изменение на пенсии и препращането им към съответните специалисти от ГД ”ИС” за обработване и включване в базата данни;
  - Изпълнение на технологични процедури за обработка и актуализиране на БД с информацията за отпускане и изплащане на пенсиите;
  - Изпълнение на процедури по регулярно извличане на обработена в ГД ”ИС” информация по пенсиите и препращането ѝ по електронен път до ТП на НОИ, за да се отрази в локалните бази данни;
  - Регулярно извличане на данни за промените в изплащаните пенсии след месечната актуализация и изпращането им на “Български пощи” АД за автоматизирано отразяване в базите данни по пощенски станции (ПС);
  - Ежедневно приемане от ТП на НОИ на информация за изплащане на пенсии по сметки на банки в договорни отношения с НОИ, последващо обобщаване и изпращане на информацията до банките.
- Информационен обмен с банките относно парични обезщетения:
- Регулярно изпращане на информацията за изплащане на краткосрочни парични обезщетения и помощи до банките и приемане на информация за върнатите суми;
  - Регулярно изпращане на информацията за изплащане на парични обезщетения за безработица до банките и приемане на информация за върнатите суми.

- Отпечатване на пенсионни документи за ТП на НОИ, получени след месечната актуализация на данните в ГД "ИС" (общо около 2,3 милиона страници – по около 190 хиляди месечно);
- Обработка на информацията относно осигурените в професионални пенсионни фондове по § 4, § 4а и § 4б от ПЗР на КСО:
  - Администриране на данните и на информационните потоци на осигурените лица в професионални пенсионни фондове;
  - Администриране и организиране прехвърлянето на средства за осигуряване в ДЗПО-професионален фонд от пенсионно-осигурителните дружества към фонд „Пенсии” на ДОО, за лицата по § 4а от ПЗР на КСО;
  - Администриране и организиране прехвърлянето на сторнирани средства за осигуряване в ДЗПО-професионален фонд, от фонд „Пенсии” на ДОО към пенсионно-осигурителните дружества, за лицата по § 4б ал. 1 от ПЗР на КСО;
  - Администриране и организиране изплащането на средства от фонд „Пенсии” на ДОО на лица по § 4б ал. 2-4 от ПЗР на КСО, съвместно с ТП на НОИ;
  - Обработка и оценка на по-рано пенсионирали се участници в професионални фондове съвместно ГД "ФСД" и ТП на НОИ.

Техническо и комуникационно обслужване

Дейности, изпълнени през 2011 г. по **комуникационното осигуряване** на НОИ:

- Оптимизиране на мрежата на НОИ:
  - откриване и закриване на наети линии;
  - преминаване към собствена оптична свързаност;
  - конфигуриране и поддръжка на автоматичен вход към два мобилни оператора.
- Следене състоянието, подмяна и добавяне на нови Gateway устройства за намаляване на разходите.
- Експлоатация на системата за автоматичен оператор, с която се поемат над 30 000 обаждания на месец.
- Организиране и оказване на помощ при техническата реализация на приемните за провеждане на българо-германските консултационни дни в различни градове в страната.
- Осъществяване на дистанционен контрол на цифровите телефонни централи в ТП на НОИ от ЦУ на НОИ през мрежата за предаване на глас и данни, преконфигуриране по заявки на ТП.
- Администриране на таксуващата система към телефонната централа в ЦУ на НОИ. Ежемесечно генериране на статистически справки.
- Работа в комисията по обновяване и развитие на резервен център.
- Изпълнени над 600 заявки за преместване, преконфигуриране и откриване на телефонни постове към цифрова централа на НОИ и ТП на НОИ.
- Водене на 7 броя досиета по договори с външни изпълнители на дейности по оборудване и поддръжка.
- Поддръжка на актуален телефонен указател на НОИ в електронен вариант.
- Посрещане на обаждания от гражданите и даване на информация във връзка с дейности, извършвани от НОИ.
- Реализирано разширение на телефонната централа в ЦУ на НОИ.
- Системна техническа поддръжка на телефонните централи.

Непрекъснато растат нуждите от **техническо обслужване** на информационната система, подsigуряване на нови функции, процеси и осигуряване непрекъсваемост на работата. През 2011 г. ГД "ИС" продължи да осъществява своята дейност по поддръжката на информационна система в НОИ, без да се допуска спиране на основните функции – достъп до Интернет и Интранет приложенията, което включва:

- Осигурена непрекъсната поддръжка и следене на функциите на ИС на НОИ в реално време;
- Извършен бе анализ на съществуващата информационна структура и оценка на рисковете;
- Планирани и организирани бяха доставките на компютърна, сървърна техника и програмни продукти. Експерти участваха в изготвянето на технически спецификации за компютърни и сървърни конфигурации, скенери и консумативи за принтери и копирни машини;
- Беше инсталирана нова компютърна и сървърна техника, нов софтуер (операционни системи, приложни програми, антивирусни програми) и мрежови устройства;
- Ежедневно беше оказвана техническа и технологическа помощ на служителите на НОИ при използването на информационните системи и технологии;
- Направени са 154 промени в Интернет и Интранет базирани приложения и добавяне на справки в тях, 143 ново инсталирани и преконфигурирани компютърни конфигурации, 84 специализирани приложения за банки и частни съдебни изпълнители;
- Извършена беше инсталация на Archimed eDMS (интегрирана софтуерна платформа за управление на бизнес процеси и документи) на десетки клиенти, както и преинсталация на съществуващата такава във връзка с вдигане на версията на продукта от фирмата-производител;
- Поради необходимостта от реновиране на остарялата компютърна техника за оборудване работните места в НОИ, служителите от сектор „Локални мрежи” участваха в подготовката на необходимите документи и при провеждането на тържните процедури за нуждите на Централно управление и териториалните поделения на НОИ за доставка на:
  - персонални компютри;
  - сървъри и аксесоари;
  - високо производителни скенери за всички архивни центрове.
- За да бъдат оборудвани с високо производителна техника в архивохранилищата в градовете Тетевен, Търговище, Пловдив и Невестино бяха инсталирани, тествани, конфигурирани и пуснати в експлоатация нови сървъри, компютърни конфигурации, високо производителни скенери и съответния софтуер.
- Изградена бе тестова постановка по проект: „Електронен обмен на информация в сферата на социалното осигуряване”. Системата е свързана през мрежата на територията на ЕС със страните членки за обмен на информация. Софтуерът е актуализиран до последна налична версия. Проведени са успешни тестове за комуникация с тестващите държави.

Поддръжка на базите данни на ИС на НОИ

Поддръжката на базите данни на ИС на НОИ през 2011 г. включи:

- Осигуряване възможностите и оптимизиране бързодействието на извършваните справки от граждани за състоянието на социалното осигуряване и изплащане на обезщетенията.
- Осъществяване на дейности по управление целостта, съхранението, настройките, организацията, обработката, поддръжката и сигурността на сървърите на бази данни и на базите данни, разположени върху тях. Анализ и отстраняване на възникнали грешки при системите за управление на базите данни. Инсталиране на системи за управление и поддръжка на базите данни.
- Осъществяване на дейности по поддръжка на системи за обмен на данни, както между ТП и ЦУ на НОИ, така и между НОИ и външни организации.
- Организиране на обработката, поддръжката, приемането и възстановяването на данните, свързани с пенсионното обслужване.

- Участие в изграждането, използването и поддържането на системи за справки и приложения, свързани с приемането и обработката на данните в НОИ – за 2011 г. са извършени над 710 000 справки, направени от над 19 300 потребителя.
- Оказване на методическа помощ на потребителите на програмни продукти в НОИ при използване на информационните системи.
- Участие в изграждането и поддръжката на тестова версия на Национална система „Отпускане и изплащане на пенсии”. Мигриране и зареждане на архивни данни от действащата система.
- Участие в изграждането, поддържането и усъвършенстването на модулите за сканиране, индексирание и трансфер на сканираните изображения на разплащателни документи, приети в Осигурителен архив.
- Обединяване и поддържане в актуално състояние на информацията от деловодните системи в поделенията на НОИ.
- Актуализиране и поддържане на сайта на НОИ и участие в разработването на нова версия на сайта.

Х. АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ

Главна дирекция “Анализ, планиране и прогнозиране” (АПП) подпомага управленския процес и вземането на адекватни решения, базирани на научно обосновани практики и техники за наблюдение на обществената осигурителна система и прогнозирането ѝ в бъдещето.

Дирекцията няма териториални структурни звена.

Представители на дирекцията комуникират с външните институции и участват в междуинституционални работни групи на експертно и по-високо ниво при разработване и координиране на политики, стратегии, планове, програми, свързани със социално-осигурителната система и комплексната социална защита в страната.

След присъединяването на България към ЕС дирекцията постоянно участва с експерти в работни групи към различни комитети на ЕС, подготвя информация и становища за нуждите на мониторинга по изпълнение на поетите ангажменти като държава членка по отношение на социалноосигурителната материя.

Функционалните дейности на Главна дирекция “АПП” се извършват в три самостоятелни отдела в Централно управление на НОИ и те са: “Анализ и планиране на бюджета”, “Статистика, актюерски анализи и прогнози” и “Анализ и стратегическо планиране”.

❖ Анализ и планиране на бюджета

Основната дейност на отдел “Анализ и планиране на бюджета” е свързана с организиране на процеса по разработването на закона за бюджета на държавното обществено осигуряване и неговото отчитане.

През 2011 г. в отдел “АПБ” се осъществиха следните дейности:

- Ежемесечно, след изготвяне на обобщения **касов отчет** за приходите и разходите на ДОО от ГД ”Финансово-счетоводна дейност”, същият постъпва в отдел “АПБ”, като бе обработван с цел изготвяне на **анализ за приходите и разходите** за съответния месец. Този анализ се публикува в сайта на Националния осигурителен институт (НОИ). На база на отчета към съответния месец и направените анализи, ежемесечно бе изготвяно **очаквано изпълнение** на бюджета на ДОО за текущата година по всички параграфи на единната бюджетна класификация (ЕБК). То е индикатор за състоянието на приходите постъпили в ДОО, в т.ч. събраните от Националната агенция за приходите (НАП), централно разпределените от Министерство на финансите (МФ) осигурителни вноски и другите приходи на

НОИ, на изразходваните средства за парични обезщетения, на размера на субсидията от републиканския бюджет (РБ) за покриване на недостига от средства в ДОО в края на годината, както и ефектите от предприети мерки от Правителството за намаляване на дефицита в ДОО.

- В началото на месец януари във връзка с Постановление на Министерски съвет № 334 от 29.12.2010 г. и указания на Министерство на финансите от 07.01.2011 г. стартира процедура по **месечно разпределение на приходите и разходите по ЗБДОО за 2011 г.** В процеса на изготвяне на месечното разпределение, отделът осъществи работни контакти с всички функционални направления на НОИ, касаещи съответните позиции на бюджета. По приходната част се проведеха съгласувателни процедури с НАП, а в частта на трансферите и по-конкретно за фонд “Условия на труд” и програмата “В подкрепа на майчинството” – с Министерството на труда и социалната политика (МТСП). За разпределението на приходите и разходите по бюджета на ДОО бе използван краткосрочния актюерски модел. Отделът изготви и натурални показатели по всички параграфи на бюджета, справки за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и за ДИЗ, които придружават месечното разпределение при представянето му в МФ.
- През 2011 г., до 20 – то число на месеца, следващ съответното тримесечие, в отдела постъпват данни от териториалните поделения (ТП) на НОИ и НАП, отнасящи се до приходите и разходите по КБДОО. Тези данни се обработват от отдела и се обобщават в Статистически отчет за изпълнение на консолидирания бюджет на ДОО към първо тримесечие, полугодие, деветмесечие и година. Статистическият отчет за съответния период е база за анализи и за актуализация на актюерския модел, а също се предоставя на дирекция ”Икономически анализи” на МФ, на МТСП и БНБ, съгласно действащи споразумения.
- В началото на месец март започна подготовка на **отчета за изпълнение на бюджета за 2010 г.** за приемането му в Надзорен съвет на НОИ и изпращането му за приемане от Народното събрание. Процесът стартира с обработка на касовия отчет (КБДОО) и по фондове на (ДОО), представен от ГД ”Финансово-счетоводна дейност”. Беше изготвено приложение 1а по ЕБК – “Отчет за изпълнение на КБДОО за 2010 г.”, доклад от управителя на НОИ, отчет по фондове на ДОО, годишен статистически отчет, както и приложение 1б – “Демографски и икономически показатели по отчета на ДОО за 2010 г.”. В 7-дневен срок след приемане на отчета от Надзорния съвет на НОИ на 25 юли 2011 г., целия набор от документи беше изпратен до Председателя на Сметната палата и до Председателя на Народното събрание.
- От месец януари 2011 г., в изпълнение на Решение № 40 на Министерски съвет от 21.01.2011 г., започна разработване на тригодишна прогноза за периода 2012-2014 г. и бюджетната процедура за 2012 г. След указания на МФ от 04.02.2011 г. и дадените насоки за разработване на тригодишната прогноза бе разработен вариант към 28.02.2011 г. на база закона за бюджета на ДОО и запазени социалноосигурителни параметри от предходната 2010 г. Отделът проведе работни контакти с всички функционални направления на НОИ, касаещи съответните пера на бюджета. По приходната част се проведеха съгласувателни процедури с НАП, а в частта на трансферите и по конкретно за фонд “Условия на труд” и програмата “В подкрепа на майчинството” – с МТСП. След уточняване на изходните параметри актюерският модел бе актуализиран с данни за население, осигурени лица, осигурителен доход, минимална работна заплата, максимален осигурителен доход, норматив на осигурителните вноски, нормативи на паричните обезщетения за временна неработоспособност, брой безработни лица с право на обезщетение, както и с макропоказателите подадени в макрорамката от МФ. На

база на данните от модела бе изготвено Приложение 1а по ЕБК за периода 2012-2014 г., както и приложение с натурални показатели. Бяха изготвени и изискуемите се приложения за ДИЗ, справки за разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности, справка за средствата за парични обезщетения (по видове). След приемане на разходните тавани по ПРБК с Решение на Министерски съвет от 15 април 2011 г. и актуализиране на макроикономическите и социалноосигурителни показатели от МФ, бе разработен нов вариант на прогноза към 6 юни 2011 г. По отношение на приходната част бяха проведени разговори и съгласувания с НАП и бяха разработени няколко варианта на прогноза. След одобряване на тригодишната прогноза от МФ, тя стана основа за разработване на ЗБ на ДОО за 2012 г.

- Проектът на ЗБДОО за 2012 г. бе разработен след съгласуване с НАП относно приходната част и при отчитане промените в законодателството относно разходната част. След приемане на проекта за 2012 г. от Надзорния съвет на НОИ и внасяне в последствие в Министерски съвет от Министъра на труда и социалната политика, същият бе внесен от управителя на НОИ в Народното събрание като между първо и второ четене отдел "АПБ" направи разчети, анализи и изчисления по предложения на народни представители. Проектът на ЗБДОО за 2012 г. бе приет от Народното събрание и публикуван в ДВ бр. 100 от 20 декември 2011 г.
- През 2011 г. служители от отдела участваха активно и в **междуведомствени работни групи**:
  - Междуведомствена работна група към МТСП за определяне на механизъм за актуализиране на минималната работна заплата. За целите на заседанията бяха предоставяни от НОИ справки, отнасящи се до броя на лицата, групирани по размер на осигурителния им доход, както и други материали.
  - Междуведомствена работна група, инициирана от НАП, относно изготвяне на концепция за намаляване на банковите сметки на НАП и премахване/намаляване на кодовете за вид плащане на данъци, осигуровки и публични вземания. Съвместно с колеги от ГД "ФСД", ГД "ОКП" и ГД "ИС" служители от отдел "АПБ" изготвиха предложения до работната група, относно отпадането на кодовете за вид плащане, касаещи конкретно бюджета на ДОО.
- През 2011 г. служителите от отдела повишаваха своята **квалификация** като завършиха успешно курс по:
  - Microsoft Access 2003/Level 1 към фирма "Ню Хоризонт".
  - Microsoft Excel, експертно ниво, проведен в центъра за професионално обучение към БСК.

❖ **Статистика, актюерски анализи и прогнози**

Основните дейности на отдел "**Статистика, актюерски анализи и прогнози**" са свързани с:

- Разработване и поддържане на динамична система от статистически показатели за развитието и състоянието на социалното осигуряване и в частност на държавното обществено осигуряване (ДОО), Учителския пенсионен фонд (УчПФ) и фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" (фонд ГВРС);
- Анализирание на статистическите данни за икономическото, социалното и демографско състояние в страната и прогнозиране отражението им върху функционирането на системата за обществено осигуряване;
- Разработване на тримесечен статистически бюлетин по пенсиите, както и статистически годишници „Пенсии” и „Демография, икономика и социално осигуряване”;
- Разработване и прилагане актюерски модели за краткосрочно и дългосрочно прогнозиране на фондовете на ДОО и УчПФ;

- Участие в изготвянето на актюерски доклад за ДОО;
- Изготвяне на план-сметката на фонд ГВРС и извънбюджетната сметка на УчПФ;
- Изготвяне на разхода за пенсии в бюджета на ДОО;
- Определяне на диференцирана осигурителна вноска за фонд ТЗПБ;
- Изготвяне справки за фонд ГВРС във връзка с правото на работниците и служителите да получат обезщетения по Закона за гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя;
- Участие в международни форуми, работни групи, статистически сравнения и анализи, свързани със системите за социална защита;

В отдела са обособени два самостоятелни сектора – сектор “Актюерски анализи, планиране и прогнози” и сектор “Статистика”.

През 2011 г. служителите в отдел “СААП” бяха ангажирани със следните задачи:

- Участие в изготвянето на доклада за изпълнението на Закона за бюджета на ДОО за 2010 г. в частта за пенсиите, изготвяне на отчета на план-сметката на фонд ГВРС и извънбюджетната сметка на УчПФ за 2010 г.;
- Изготвяне на месечно разпределение на приходната част в бюджета на ДОО, от реалния сектор на икономиката за 2011 г., съгласно споразумение с Националната агенция за приходите;
- Изготвяне на месечно разпределение на разходите за пенсии по бюджета на ДОО и месечни разпределения на план-сметката на фонд ГВРС и извънбюджетната сметка на УчПФ за 2011 г.;
- Изготвяне на очаквано изпълнение на бюджета на ДОО в частта, отнасяща се до разходите за пенсии и справки за изпълнението на план-сметката на фонд ГВРС и извънбюджетната сметка на УчПФ за 2011 г.;
- Изготвяне на ежемесечна пресинформация за изпълнението на бюджета на ДОО, план-сметката на фонд ГВРС и извънбюджетната сметка на УчПФ за 2011 г.
- Организиране на целия процес по планирането и прогнозирането на пенсиите като етап от цялостния процес на разработването на бюджета на ДОО, изготвяне на план-сметката на фонд ГВРС и извънбюджетната сметка на УчПФ за 2012 г., в т.ч. изготвяне на тригодишна прогноза по пенсиите и прогнози за приходите и разходите на фонд ГВРС и УчПФ за периода 2012 г.– 2014 г.;
- Изготвяне на ежемесечни статистически справки за фондовете на ДОО и УчПФ;
- Ежемесечно определяне на средния осигурителен доход за страната за съответния месец и за 12-месечен период;
- Актюерски изчисления за определяне на диференцирана осигурителна вноска за фонд ТЗПБ за 2012 г.;
- Участие в изготвянето на таблицата с минималните осигурителни доходи по икономически дейности и групи професии за 2012 г. и изготвяне на анализ за минималните осигурителни доходи по икономически дейности за периода 2003 г. – 2010 г.;
- Изготвяне на актюерски разчети, анализи и прогнози, свързани с пенсионната реформа и промените в КСО, влезли в сила в края на 2011 г.;
- Изготвяне на финансови обосновки, необходими за подписването, съгласуването и ратифицирането на международни спогодби за социална сигурност (Сърбия, Канада).
- Изготвяне на справки за: фирмите с открито производство по несъстоятелност, размера на отпуснатото обезщетение гарантирано вземане (ГВ), броя на лицата с право да получават ГВ, броя на лицата без право да получават ГВ, за реимбурсираните средства във фонд ГВРС и др., свързани с текущата дейност на фонд ГВРС;
- Изготвяне на тримесечни статистически бюлетини за пенсиите за 2011 г.;
- Изготвяне на годишен статистически справочник за пенсиите за 2010 г.;

- Допълване на статистическия справочник „Демография, икономика и социално осигуряване (1990 – 2010 г.)” с данни за 2010 г.;
- Обработване и анализиране на данни от ИЦ към МОН за броя на учителите във връзка с функционирането на УчПФ;
- Изготвяне на справки и анализи за национални и международни организации, отговори на писма;
- Участие с публикации в бюлетина на НОИ;
- Предоставяне на информация за медиите по искане на отдел „Обществени комуникации”;
- Поддържане в актуално състояние на информацията по пенсиите, обезщетенията за временна неработоспособност, безработица и трудова злополука и професионална болест в рубриката “Статистика и анализи”, както и на основните социално-осигурителни показатели в рубриката “Равнопоставеност на жените и мъжете” и на други статистически и аналитични рубрики от Интернет страницата на НОИ;

Служители от отдела са членове на работни групи на европейско ниво в т.ч. на работната група по проблемите на застаряващото население, на работната група по чл. 83 а от Правилника за длъжностните лица на институциите на Европейския съюз и на работната група по изготвяне и предоставяне на статистически данни за EUROSTAT, съгласно методика на Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS). По методологията ESSPROS бяха предоставени данни за приходите и разходите по фондовете на ДОО и УчПФ, както и за броя на пенсионерите за 2009 г.

Във връзка с разработването на “2012 Ageing Report” от работната група по проблемите на застаряващото население към Европейската комисия, през 2011 г. в отдела беше изготвена прогноза за пенсионните разходи на ДОО до 2060 г. На базата на допускания предоставени от Европейската комисия, до края на месец август бяха изготвени един базов и 6 допълнителни варианта на прогнозата. Заедно с тях беше изготвен и българския пенсионен фиш по предварително зададени структура и съдържание. Представянето на фиша пред членовете на работната група и Европейската комисия стана на заседание на групата през септември в Краков.

По искане на МТСП, през 2011 г. в отдела бяха направени и изчисления за текущите и бъдещите теоретични коефициенти на заместване на дохода в съответствие с дадените от Работната група по индикаторите към Комитета по социална закрила при Европейската комисия указания и допускания по различните варианти.

През 2011 г. служителите в отдел “СААП” участваха в следните междуведомствени работни групи:

- РГ по демографските проблеми;
- РГ 12 “Статистика” за координиране на статистическите изследвания и мерки;
- РГ 31 “Европа 2020”;
- РГ 13 “Социална политика и заетост”;
- РГ за определяне на минималните осигурителни прагове;
- РГ за изготвяне на Националната програма за реформи и Конвергентната програма на Република България;
- РГ за разработване на нормативната база за осъществяване прехвърлянето на пенсионни права между българската пенсионна система и пенсионните схеми на служителите на Европейския съюз, Европейската централна банка и Европейската инвестиционна банка;

Като членове на работната група по прехвърлянето на пенсионни права, служители от отдела взеха участие в:

- изготвянето на ЗИД на КСО – част Втора „А” Взаимодействие с пенсионната схема на Европейския съюз, ЕЦБ и ЕИБ”;

- подготовката на проект на наредба за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Съюза, на ЕЦБ и ЕИБ;
- изготвяне на методология за изчисляване на актюерския еквивалент при прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионната схема на Европейския съюз, ЕЦБ и ЕИБ.

❖ **Анализ на осигурителната система, стратегическо планиране и управление на риска в оперативната дейност**

Отдел “Анализ и стратегическо планиране” реализира дейности в две основни направления:

- 1) Анализ и оценка на социалноосигурителната система, управлявана от НОИ;
- 2) Стратегическо планиране на административната дейност и управление на риска.

1. Анализ и оценка на социално-осигурителната система

По отношение първото направление отделът предоставя за ръководството на института, за правителството и за парламента анализи и доклади за състоянието на осигурителната система, мотивирани становища по повдигнати от официални и неправителствени организации и от граждани въпроси и по предложения за промени в някои от разпоредбите в осигурителното законодателство с оглед усъвършенстване и адаптиране към изменената реалност. През отчетната 2011 г. беше изработен последния годишник на НОИ “Социалното осигуряване в България през 2010 г.”. Предмет на обширния преглед и детайлния анализ в годишника бяха следните теми:

- Макроикономическа среда, в която функционира осигурителната система през календарната година;
- Действащо законодателство и нормативна уредба (промени и нови разпоредби);
- Администриране на държавното обществено осигуряване и отделните социално-осигурителни програми;
- Дейности на функционалните направления в Централно управление на НОИ;
- Анализ на финансовите резултати от прилагането на програмите и изпълнението на Закона за бюджета на ДОО за 2011 г.;
- Съвместна работа на НОИ с външни институции.
- Изводи и препоръки;
- Стратегия на НОИ (2009-2013 г.).

Концепцията за разработване на годишника предвиждаше включената разнообразна информация и анализите да се представят във вид на сборник, удобен за ползване и подпомагане в работата на органите на държавната и изпълнителната власт с пряко или косвено отношение към общественото осигуряване, органите на управление на НОИ, ръководния състав на НОИ, специалисти и изследователи от научните среди, третиращи социалното осигуряване и другите области на социална защита, преподаватели по социално осигуряване, медиите, работодателските, синдикалните и други неправителствени организации с интерес към темата.

Участниците в процеса по формиране на политиките в областта на общественото осигуряване и в другите, пряко или косвено свързани с него сфери на обществения живот, се нуждаят от пълна, обективна и достоверна информация и анализ за състоянието, за естеството на протичащите процеси във функционирането на системата, финансовите резултати от изпълнението на бюджета за реализиране на осигурителните програми, стратегическите намерения за подобряване работата на администрацията и пр.

Ежегодно изработваният (от 1998 до 2011 г. включително) годишник на НОИ “Социалното осигуряване в България” бе един от най-надеждните инструменти за прозрачност за работата на института и за същността и състоянието на социално-осигурителните програми, които НОИ реализира и администрира в публичния сектор.

Анализът се правеше и оповестяваше с цел откритост и доверие. Изданието беше предназначено да отговори на тези потребности.

Годишникът “Социалното осигуряване в България през 2010 г.”, изработен през 2011 г., представи обзорно функционалните дейности на НОИ през предходната година, провежданите политики по осигурителните програми в състава на ДОО, анализ на отчетените финансови резултати от изпълнението на Закона за бюджета на ДОО за 2010 г., макросредата, в която системата е функционирала през 2010 г. Обект на анализа беше също прегледа на извършените законодателни и подзаконови нормативни промени, стратегическия план на НОИ за подобряване администрирането на държавното обществено осигуряване и пр.

За отразяване на промените в осигурителното законодателство от началото на 2011 г., под надслов “Бъди информиран! Защищавай правата си! Спазвай задълженията си!” отделът изработи три брошури:

- 1) Актуално за пенсионирането;
- 2) Актуално за краткосрочните обезщетения;
- 3) Актуално за обезщетението за безработица.

През 2011 г. дейността на отдела включва още:

- Отговори на писма със становища и коментари до държавни институции, обществени организации, граждани, редакции на вестници относно актуални проблеми и дискуссионни въпроси за общественото осигуряване и в частност за пенсионното осигуряване;
- Изготвяне на становища и коментари по постъпили предложения за промени в социално-осигурителни разпоредби;
- Участие с публикации и анализи по актуални теми в Бюлетина на НОИ и в други специализирани издания;
- Актуализиране на Стратегията на НОИ, съдържаща мисията, визията, принципите, ценностите и стратегическите цели;
- Поддържане в сайта на НОИ на рубрика “Равнопоставеност на жените и мъжете” с поместване на информационни и дискуссионни материали по темата, особено в областта на социалното осигуряване;
- Разработване на концепция с визия за уреждане на дългосрочната грижа за недееспособни стари хора – пенсионери, като осигурен социален риск на фондови принцип в състава на държавното обществено осигуряване.
- Разработване на концептуални материали с визия по ключови въпроси с оглед продължаване на пенсионната реформа.
- Участие в между-институционални работни групи, конференции, семинари с пряко или косвено отношение към социалното осигуряване и социалната защита.

Ангажиментите и участията в работните групи през 2011 г. касаят следните теми и проблематика:

- Разработване на Национален план за насърчаване равнопоставеността на жените и мъжете (2012 г.) и междинен отчет за изпълнението на НПНРЖМ за 2011 г.;
- Разработване на Национален план за действие по заетостта през 2012 г.; Съгласуване на изготвените текстове и аналитичната част, както и специфичното съдържание на всяка част от НПДЗ за 2012 г.
- Отражението и влиянието на Закона за бюджета на ДОО за 2012 г. и актуалните промени в КСО върху политиката на пазара на труда и заетостта;
- Разработване на българска „пътека” за постигане на по-голяма гъвкавост и сигурност на пазара на труда (flexsecurity или гъвкавосигурност);
- Изготвяне на отчет за изпълнените дейности по мерките, заложи в българската пътека за постигане на по-голяма гъвкавост и сигурност на пазара на труда;

- Открит метод на координация в областта на социалното включване, пенсиите, здравната и дългосрочната грижа;
- Разработване на дългосрочна Стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2012-2020 г.
- Обсъждане на инициативи в областта на демографските проблеми и преодоляване на неблагоприятната структура на населението, както и за активното стареене;
- Актуализиране на Националната стратегия за демографско развитие на Република България (2006-2020 г.)
- Национален доклад за България – 2011 г. – втори преглед и оценка по изпълнението на Международния план за действие по застаряването от Мадрид, 2002 г. и на регионалната стратегия за Европа към него.
- Обсъждане на програма за участие на Република България в европейската година на активния живот на възрастните хора и солидарност между поколенията – 2012.
- Обсъждане на Проект на Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора.
- Разработване на Национален план за изпълнение на демографската стратегия;
- Подготовка на шестмесечния и годишен отчет за изпълнение на Националната стратегия за демографско развитие на Република България 2006-2020 г. и планове към нея;
- Предлагане на конкретни мерки и дейности в годишните оперативни планове към Националната стратегия за демографско развитие 2006-2020 г.;
- Разработване на Националната програма за закрила на детето 2011 г. и доклад за изпълнение на Националната програма за закрила на детето 2010 г.

Участието на служители от отдела в конференции и други публични форуми през 2011 г. беше предимно в областта на:

- Насърчаване равнопоставеността на жените и мъжете във всички сфери на обществения живот;
- Създаване на условия за съвместяване на професионалния и семейния живот и ангажименти на жените и мъжете в изпълнението на социалните им роли;
- Координиране на политики и мерки за по-добра закрила на децата;
- Включване на дългосрочната грижа за недееспособни пенсионери на солидарен, контрибутивен и фондови принцип в системата на държавното обществено осигуряване;
- Ограничаване на сивия сектор в икономиката и намаляване на нерегламентираната заетост;
- Намаляване на бедността и социалното изключване; Насърчаване на социалното включване;
- Насърчаване развитието на гражданското общество и социалния диалог;
- Други.

2. Стратегическо планиране на административната дейност и управление на риска за постигане на оперативните цели.

Изискването за прилагане на съвременен мениджърски подход чрез управление на риска се съдържа в Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, в който се намира и осигурителната система, администрирана от Националния осигурителен институт. След като извърши подготвителните действия за въвеждане управлението на риска с оглед постигане целите на института, отдел “АСП” започна да осъществява организирането, координирането и методическото подпомагане на процеса с прилагането на системен подход за управление на риска. Така стратегическото планиране премина на

оперативно ниво във всички структурни образувания, чрез включване на целия ръководен персонал, независимо от нивото на вертикална субординация.

През 2011 г. специфичните етапи в процеса по управление на риска бяха инициирани с указателни писма от отдела реализирани от участниците в процеса при следване на логически определената последователност. Всеки от етапите завърши с изработване на съответния документ на ниво самостоятелна структурна единица (функционална дирекция и териториално поделение) и на тази база – обобщено, на институционално ниво – от отдел “Анализ и стратегическо планиране”. Изработените и утвърдени през 2011 г. документи от едногодишния цикъл по управление на риска са:

- Отчет за изпълнение на ежегодните оперативни цели на НОИ за 2010 г. (по функционални направления);
- Обобщен оперативен план с ежегодни оперативни цели за 2011 г. на НОИ (по функционални направления);
- Обобщен Риск-регистър за 2011 г. на НОИ (по функционални направления);
- Обобщен доклад за изпълнение на действията по риск-регистрите на функционалните направления в НОИ за 2011 г.;
- Стратегия на НОИ 2012-2014 г.
- Общи оперативни цели за 2012 г. на НОИ.

При провеждане на регионални работни съвещания между функционални направления от Централно управление и съответните структурни звена в териториалните поделения, представители на отдела проведоха обучение по управление на риска в оперативната дейност.

Въз основа на първоначалния опит от въвеждане на процеса по управление на риска в оперативната дейност и наблюдението върху процеса, бяха предприети коригиращи мерки и подобрения за повишаване на ефективността.

XI. ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Дирекция “Вътрешен одит” (ДВО) в Националния осигурителен институт е създадена с изменението на Правилника за организацията и дейността на НОИ, в сила от 01.06.2006 г.

Има три специализирани отдела:

- “Одит на пенсии”;
- “Одит на финанси и управленска дейност”;
- “Одит на краткосрочни плащания и ревизионна дейност”.

Дирекцията извършва одитни ангажменти в териториалните поделения и в Централно управление на НОИ.

През 2011 г. дейността по вътрешен одит беше насочена към териториалните поделения (ТП) на НОИ. Дирекция “Вътрешен одит” (ДВО) планира и извърши 24 одитни ангажмента в 9 ТП на НОИ. Предмет на одит бяха и два Обединени осигурителни архива в ТП на НОИ – Варна и Силистра. Бяха дадени общо 132 препоръки. Приключен беше и един одитен ангажмент за проследяване изпълнението на дадени през 2010 г. препоръки с посещение на място в ТП на НОИ – Ловеч.

Дейностите и процесите, които бяха предмет на одитиране през 2011 г., са определени на база оценка на риска. Съгласно одитната стратегия, предмет на одит бяха всички високо и среднорискови дейности в областта на пенсиите, краткосрочните плащания и ревизионната дейност, финансите и управленската дейност, осигурителния архив. В обхвата на одитите беше включен процесът по управление на риска за всички одитирани дейности.

Годишният план на дирекция “Вътрешен одит” за 2011 г. е изпълнен на сто процента. От общо дадените 132 препоръки, в рамките на годината, бяха изпълнени 21.

Проследяване изпълнението на останалите, дадени през 2011 г. препоръки, ще се извърши през 2012 г., съгласно утвърдените вътрешни регламенти в дирекцията чрез

кореспонденция с ръководителите на одитираните единици. Всички препоръки бяха приети от съответните ръководители на ТП на НОИ и бяха съставени планове за действие.

Изпълнените 24 ангажимента са приключили с окончателни одитни доклади и са докладвани на управителя на НОИ. Обсъдени са с ръководителите на главните дирекции в ЦУ на НОИ и с други функционални структури.

През 2011 г. беше извършено проследяване изпълнението на препоръки, дадени на териториалните подразделения през 2010 г. Може да се направи изводът, че предприетите от ръководствата действия по изпълнението на препоръките са довели до положителни резултати.

В съответствие с Годишния план на дирекцията през годината беше актуализиран и подписан Статута на ДВО. Прегледани бяха и актуализирани вътрешните правила. Увеличен беше броят им с още два нови регламента. Изпълнен беше и Годишният план за обучение на одиторите.

В съответствие със Закона и Стандартите за вътрешен одит в публичния сектор, както и Годишния план на дирекцията в началото на годината беше извършена първата външна оценка на качеството на одитната дейност в НОИ, която се прави веднъж на пет години. За дейността на дирекция „Вътрешен одит“ в НОИ, външните оценители от Министерство на финансите дадоха най-високата степен на оценка „РАБОТИ В СЪОТВЕТСТВИЕ“.

Една от основните задачи на ДВО, залегнали в Годишния план е подпомагане на въведения през 2010 г. процес по управление на риска. Директорът на дирекцията участва в работна група за изготвянето на стратегически и оперативни цели на НОИ. Освен оценките в одитните доклади за управлението на риска, по инициатива на дирекцията беше проведена среща в края на годината за подобряване изпълнението на процеса в структурите на НОИ. На срещата бяха взети и протоколирани решения, с които се цели усъвършенстване на процеса и преминаването му от фаза въвеждане в следващата фаза – постигане на ефективност.

Дирекция „Вътрешен одит“ подпомага дейностите и процесите в НОИ, не само чрез извършване на планови одитни ангажименти за даване на увереност, но и чрез различни форми на консултиране. През 2011 г. бяха извършени два официални ангажименти за консултиране и шест неофициални.

За изпълнение на стратегическите цели на дирекция „Вътрешен одит“ през 2012 г. планираме:

- Да се осигурят условия за изпълнение на плана за обучение на вътрешните одитори;
- Да се използват в максимална степен знанията и уменията на одиторите от дирекцията за да бъде изпълнен качествено планираният одитен ангажимент в ЦУ на НОИ – гл. дирекция „Информационни системи“;
- Да се създадат условия за по-широко използване на възможностите за консултиране, съгласно подписания статут на дирекция „Вътрешен одит“;
- Да бъде продължена практиката, въведена от дирекция „Вътрешен одит“ за подпомагане процеса по управление на риска в рамките на дадените правомощия.

ХІІ. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

Законодателната уредба в областта на вътрешния контрол – Закон за финансово управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС) и Закон за вътрешния одит в публичния сектор (ЗВОПС) задължава ръководителите на бюджетните организации да осигурят ефективно функционираща контролна система във всички ръководени от тях структури, програми, дейности и процеси при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност. Регламенти за отговорността на разпоредителите с бюджетни кредити за изграждането, поддържането, функционирането, актуализирането и отчитането на системите за финансово управление и контрол (СФУК),

както и за въвеждането и гарантирането на адекватното функциониране на вътрешния одит се съдържат и в Закона за устройството на държавния бюджет.

В съответствие с двата закона, вътрешният контрол в системата на НОИ се осъществява чрез: изграждане, развитие и функциониране на системи за финансово управление и контрол (СФУК) и дейността на вътрешния одит, който подпомага ръководителите като оценява адекватността и ефективността на СФУК. Целта на прилагането на тези два управленски инструмента е да се осигури съответствие със законодателството, добро финансово управление и прозрачност, като се отчетат действията и резултатите от тях.

Фигура № 13

СИСТЕМИ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

За да се осигури съответствие с изискванията на ЗФУКПС и утвърдената рамка по прилагането му в НОИ е предвидено управителят и ръководителите на териториалните подразделения (носител на управленската отговорност) да се подпомагат от финансовите контрольори. Изграден е необходимият административен капацитет за осигуряване на съответствие с изискванията на ЗФУКПС и правилното прилагане на методологията, одобрена от министъра на финансите. В ЦУ и във всички териториални подразделения на НОИ са назначени финансови контрольори на самостоятелни щатни бройки. В длъжностните характеристики са им вменени следните основни задължения:

- ✓ Методическо ръководство и координация на дейностите по изграждане и функциониране на СФУК и изготвяне на годишната информация за системите (която се представя на министъра на финансите) в съответствие с изискванията на чл. 8 от ЗФУКПС по форма, съдържание, ред и срокове, определени в Наредба, приета от Министерския съвет;
- ✓ Предварителен контрол за законосъобразност на документи и процедури преди поемане на задължение и/или извършване на разход по издръжката на института, като част от СФУК, и задължителна контролна дейност по смисъла на чл. 13, ал. 3 от ЗФУКПС.

Промените в политиките и правната уредба на държавното обществено осигуряване през 2011 г. наложиха адаптиране на елементите на ФУК за системата на НОИ. Предприети са действия за развитие и подобрене на финансовото управление и контрол в следните области:

- ✓ Преглед, анализ, актуализация и разработване на нови стратегически документи и вътрешни правила за дейността на НОИ. (За анализирания период са разработени, утвърдени и въведени в ТП на НОИ и в централно управление 19 нови и 59 актуализирани процедури. Като основа при разработването на документите по ФУК от териториалните поделения се използва рамката, зададена от финансовите контролори на Централно управление, съдържаща основните параметри за съдържанието и изисквания за структурата на документите. Въведените единни стандарти и контролни механизми гарантираха, че рисковете в оперативното управление са ограничени в допустими граници);

- ✓ Ясно определяне на конкретни и измерими оперативни цели на всички нива в системата на института. (Актуализирана е Стратегията на НОИ и са утвърдени общи оперативни цели с индикатори за изпълнение. Обобщената информация за оперативните цели и оперативните планове за ТП се подготви от финансовите контролори);

- ✓ Управление на човешките ресурси и реализиране на обучения за служителите на ръководни длъжности по ФУК и управление на риска, обмяна на опит и прилагане на добрите практики;

- ✓ Ефективно прилагане на процеса по управление на рисковете (Преглед и актуализация на Стратегията за управление на риска, промяна на възприетия подход при обобщаването на информацията с насоченост към по-голяма аналитичност и оформяне на рисковия профил на НОИ);

- ✓ Подобряване на информационната и комуникационна среда (Осигури се добро взаимодействие между различните структури, звена и служители, използват се подходящи информационни системи, които дават възможност за вземане на правилни управленски решения, за точно изпълнение на задълженията и изготвяне на навременна и достоверна информация относно извършените дейности. Комуникацията с ръководителите на функционални направления и на ТП се осъществяваше в две насоки: по прилагане на методологията и изискванията на ЗФУКПС и конструктивно обсъждане на установени от финансовите контролори пропуски и неточности по документи);

- ✓ Прилагане на нови форми и механизми за осъществяване на текущ мониторинг на СФУК, непрекъснат преглед, като ефективна форма по отношение на адаптирането, актуализирането и подобряването на СФУК. Използва се информацията от електронните регистри и от регистрите с препоръки от контролни органи. Извършената самооценка за целите на годишното докладване по чл. 8, ал. 1 от ЗФУКПС се утвърди като полезен инструмент за цялостен преглед, анализ и оценка за състоянието на СФУК в системата на института. Във връзка с прилагане на методологията по ФУК през 2011 г. финансовите контролори от ЦУ подготвиха информация (доклад и попълнен въпросник) за състоянието на СФУК през 2010 г., в съответствие с изискванията на ЗФУКПС. Тази информация се обобщава и анализира въз основа на представени доклади, въпросници от 28-те ТП на НОИ, както и информация получена от

функционалните направления в ЦУ на института. Във връзка с осъществяване на управленската отговорност обобщената информация се представи на министъра на финансите в законоустановения срок. В доклада са включени данни за всички елементи на ФУК: контролна среда, управление на риска, контролни дейности, информация и комуникация и мониторинг. За изпълнението на тези задължения през м. януари се проведе работна среща с финансовите контролори от ТП, на която се обсъдиха и уточниха въпроси, свързани с подготовката на информацията (линията на докладване, отговорните лица и сроковете за изпращане на информацията).

През 2011 г. финансовите контролори изпълняваха успешно една от основните си функции по осъществяване на предварителен контрол върху документи, решения и действия, свързани с финансови ангажименти. Проверени са 44 751 документа, от които 2 815 за поемане на задължение и 41 936 – за извършване на разход. Изготвени са 42 становища за отказ от произнасяне на финансовия контролор във връзка с неотстраними пропуски и грешки и 104 други становища по резолюции на ръководителите на ТП и управителя на НОИ.

ХІІІ. СИГУРНОСТ И ОТБРАНИТЕЛНО-МОБИЛИЗАЦИОННА ПОДГОТОВКА

Дейността на отдела се осъществява в четири основни направления:

I. Регистратура за класифицирана информация

Регистратурата за класифицирана информация на Националния осигурителен институт отговаря за цялостната организация при получаването, изработването, отчитането и съхранението на документите и магнитните носители, съдържащи класифицирана информация, съгласно Закона за защита на класифицираната информация. Регистратурата за класифицирана информация е получила уникален идентификационен номер през 2003 г. Наред със създаването ѝ са разкрити и 28 контролни пункта, съгласно чл. 51 от ППЗЗКИ в териториалните поделения на НОИ. За отговорници на контролните пунктове са назначени служители по съвместителство, които работят с класифицирана информация. Методическото ръководство и отговорност за целия документооборот в контролните пунктове носи Регистратурата за класифицирана информация в ЦУ на НОИ.

II. Картотека “Допуски”

Картотека “Допуски” организира процедурата и води входящата и изходяща документация по издаване на разрешения за достъп до класифицирана информация на служители от Централно управление и териториалните поделения. В ТП, съобразно големината им, въз основа на списъци от директорите се проучват различен брой служители

III. Сектор “Специален регистър”

В сектор “Специален регистър” се съхраняват данните за социалното и здравното осигуряване, трудовите договори и паричните обезщетения за временна неработоспособност и помощи от ДОО на военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили в Република България, офицерите и сержантите и граждански лица по Закона за МВР, офицери и граждански лица по Закона за изпълнение на наказанията. Тази база се актуализира и архивира постоянно.

В сектора ежедневно след писмено искане се изготвят справки за безработица, за осигурителен стаж и доход, при пенсиониране, при подаване на жалби и при образуване на съдебни производства. В “Специалния регистър” се обработват болничните листове за временна неработоспособност или бременност и раждане на служителите от специалните ведомства.

IV. Сектор “Управление при кризи и ОМП”

1. Поддържа денонощно дежурство в ЦУ за оповестяване на ръководния състав и служителите на ЦУ, РУСО/СУСО, както и формиранията за оказване на първоначална помощ и защита при бедствия, аварии и във военно време.

Дежурните специалисти осъществяват денонощно видео наблюдение, както и тренировки по оповестяване и тренировки с „Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт при бедствия” на ГД ”ПБЗН”-МВР.

2. Отсрочва резервисти и техника от военновременния щат на НОИ.
3. Организира и провежда тренировки с формированията и служителите от ЦУ и СУСО за превенция при бедствия и аварии и оказва методическа помощ на Звената за защита при бедствия и аварии към ТП.

ПРИЛОЖЕНИЯ

СТРАТЕГИЯ НА НОИ (2011 – 2013 г.)

МИСИЯ

Националният осигурителен институт е публична институция, която на базата на законодателното задължение за осигуряване, гарантира правата на пенсии и обезщетения на гражданите, осигурява качествено обслужване и управлява ефективно и прозрачно средствата на държавното обществено осигуряване.

ВИЗИЯ

- Националният осигурителен институт е ориентирана към клиентите институция, осигуряваща регламентирани и качествени услуги на гражданите.
- Нашата дейност се основава на принципите на професионализма, съпричастието и коректното отношение към клиентите.
- Ние поддържаме квалифициран, мотивиран и отговорен персонал и създаваме условия за развитие.
- На всички равнища на управление прилагаме хоризонтална и вертикална координация, определяме приоритети, а работата в екип е стил в изпълнението на ежедневните задачи.
- Ние сме основната публична осигурителна институция в страната, чиято независимост и прозрачност се базират на автономност и трипартитност в управлението.
- Нашата визия и основни стратегически цели са съвместими със стратегическите документи на Европейския съюз в областта на социалната сигурност, което отрежда важна роля на нашата институция в процеса на интеграция и социална кохезия.
- Нашата дейност и публичният ни авторитет са основен фактор за обществената подкрепа и доверие към държавното обществено осигуряване.
- Нашата институция е модел на публична институция с начина на организация, обслужване на клиентите, технологични и комуникационни решения, системи за контрол и предотвратяване на злоупотреби, управление на риска в оперативната дейност.

ЦЕННОСТИ

- Служителите и ръководителите на НОИ се отнасят към всички клиенти и партньори с вежливост и коректност.
- Служителите и ръководителите знаят, че нашият клиент има нужда от разбиране и подкрепа.
- Служителите и ръководителите осъзнават и прилагат в ежедневната си практика принципа, че те обслужват клиентите, а не клиентите тях.
- Умението да се комуникира спокойно е характерно качество на служителите и ръководителите на НОИ.
- Поддържането и укрепването на авторитета на институцията е постоянно поведение на нейните служители и ръководители.
- Служителите и ръководителите полагат всички усилия за недопускане на пропуски, измами и злоупотреби.
- Като част от публичния сектор, нашата институция донякъде олицетворява държавата в представите на хората. С работата и отношението си ние утвърждаваме демокрацията и държавността.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

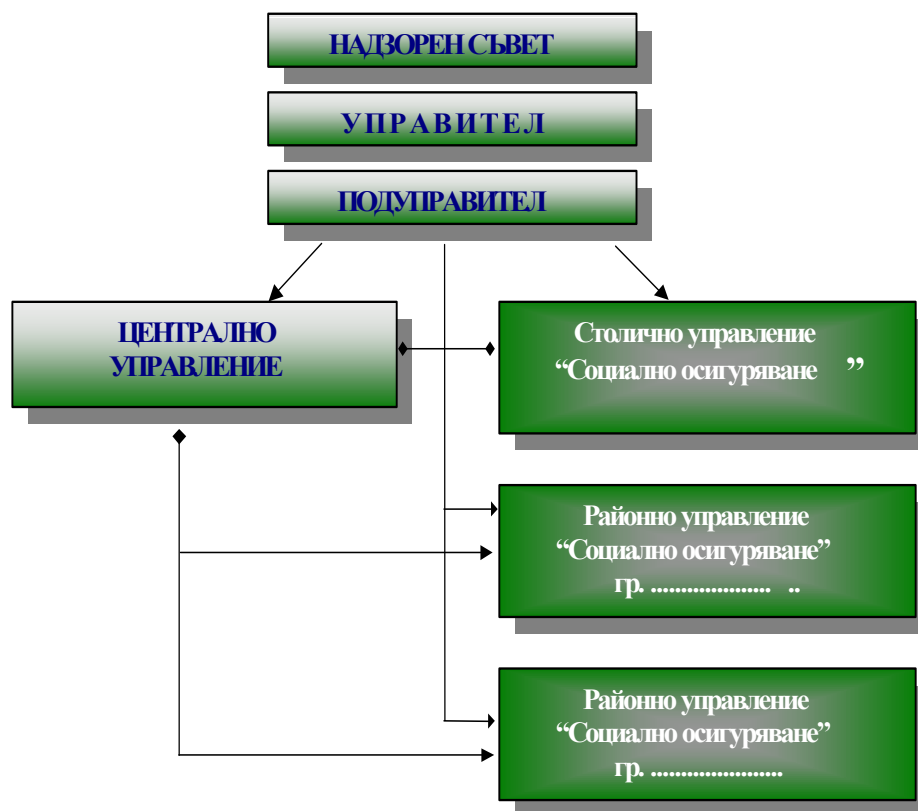
- ЦЕЛ 1: Развитие и значително подобряване качеството на предоставяните от НОИ услуги от гледище на ефективност, коректност и разбиране по казуса на всеки клиент.
- ЦЕЛ 2: Нарастване на общественото доверие и подкрепа за задължителното обществено осигуряване.
- ЦЕЛ 3: Подобряване на институционалния и административния капацитет на НОИ за успешно изпълнение на мисията и функциите.
- ЦЕЛ 4: Финансова стабилност на фондовете на ДОО и НОИ и намаляване на зависимостта от бюджетна субсидия.
- ЦЕЛ 5: Развитие и подкрепа на персонала като ключов ресурс и фактор за успеха на НОИ.
- ЦЕЛ 6: Намаляване на възможностите за пропуски, измами и злоупотреби със социално-осигурителни права и финансови средства на ДОО.

* * *

Националният осигурителен институт се стреми ефективно и коректно да сътрудничи за реализиране на социалноосигурителните права и задължения на участниците в осигурителния процес и да съдейства за развитието и адаптирането на българския социално-осигурителен модел в променящата се обществена обстановка. Изпълнява ролята на активен посредник между осигурените лица, осигурителите /работодателите/ и държавата. НОИ е носител на обществените отношения в разходопокривния първи стълб и поддръжник за коректното функциониране на капиталонатрупващия втори стълб на осигурителната система.

Стратегията на НОИ е съобразена с неговите правомощия и отговорности по администрирането на системата и качествено провеждане на държавното обществено осигуряване. На базата на стратегическите цели, политическите насоки и законодателството в областта на социалното осигуряване, Националният осигурителен институт нацелява ежегодни оперативни цели, съставя годишен оперативен план и прилага системен подход за управление на риска в оперативната дейност, за да не се възпрепятства изпълнението на целите или приближаването към тях.

**Обща организационна схема на
Националния осигурителен институт**

Поименен списък на членовете на Надзорния съвет на НОИ през 2011 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Тотю Младенов – Министерство на труда и социалната политика

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛИ:

Станимир Цоцов – Българска търговско-промишлена палата

Димитър Манолов – Конфедерация на труда “Подкрепа”

ЧЛЕНОВЕ:

Асия Гонева – Конфедерация на независимите синдикати в България

Михаела Тодорова – Конфедерация на независимите синдикати в България

Николай Ненков – Конфедерация на независимите синдикати в България

Марияна Бъркашка – Конфедерация на труда “Подкрепа”

Александър Загорев – Конфедерация на труда “Подкрепа”

Димитър Бранков – Българска стопанска камара

Николай Николов – Български съюз на частните предприемачи “Възраждане”

Елка Тодорова – Съюз за стопанска инициатива

Евгений Иванов – Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България
(КРИБ) “Гласът на българския бизнес”

Стефан Василев – Асоциация на индустриалния капитал в България

Красимир Попов – Министерство на труда и социалната политика

Емил Мирославов – Министерство на труда и социалната политика

Димитър Марков – Министерство на труда и социалната политика

Росица Стилянова – Агенция по заетостта

Галина Маринска – Министерски съвет

Росица Павлова – Министерство на финансите

Красимир Стефанов – Национална агенция за приходите

Гергана Павлова – Министерство на здравеопазването

Жени Бумбарова-Начева – Национална здравноосигурителна каса

Петя Евтимова – Министерство на образованието, младежта и науката

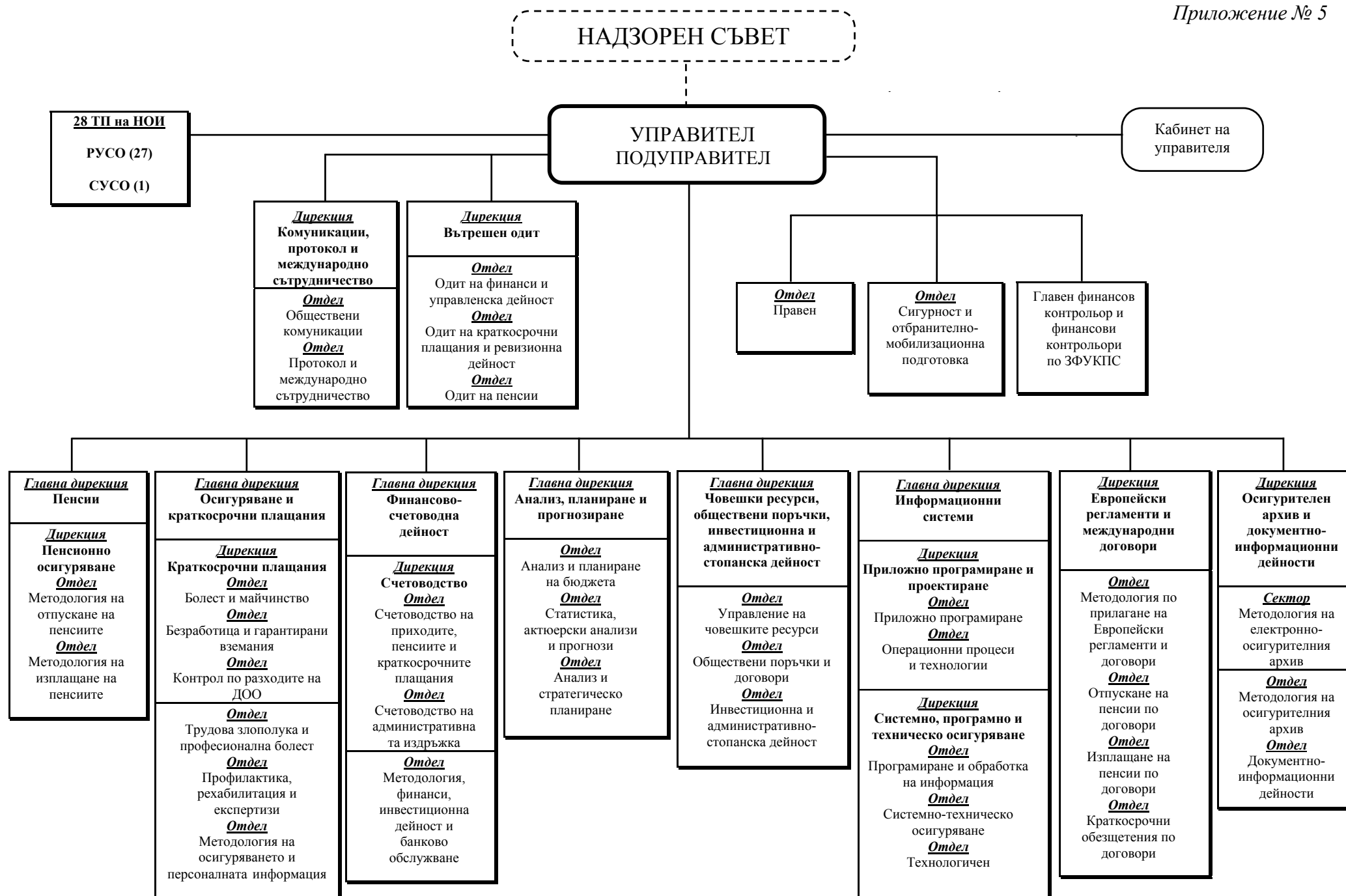
Владимир Туджаров – Министерство на икономиката, енергетиката и туризма

С Решение № 65 от 3 февруари 2011 г. е освободена като член на Надзорния съвет на НОИ Жени Бумбарова-Начева и е определена **Иванка Кръстева** – Национална здравноосигурителна каса.

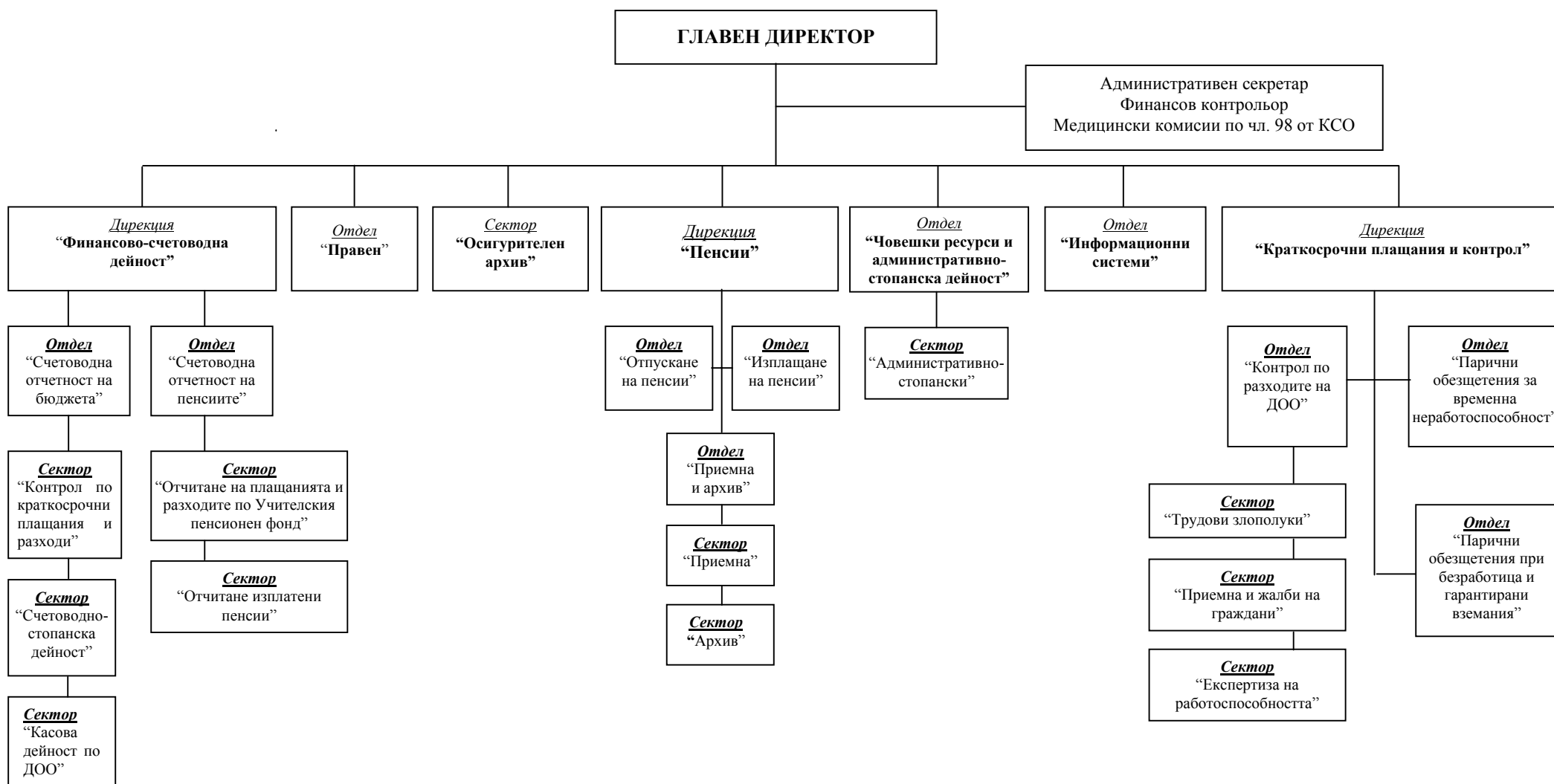
С Решение № 473 от 23 юни 2011 г. са освободени като членове на Надзорния съвет на НОИ Красимир Попов – Министерство на труда и социалната политика и Иванка Кръстева – Национална здравноосигурителна каса и са определени **Деяна Костадинова** – Министерство на труда и социалната политика и **Йорданка Митева** – Национална здравноосигурителна каса.

**Административна структура на Централно управление на
Националния осигурителен институт**

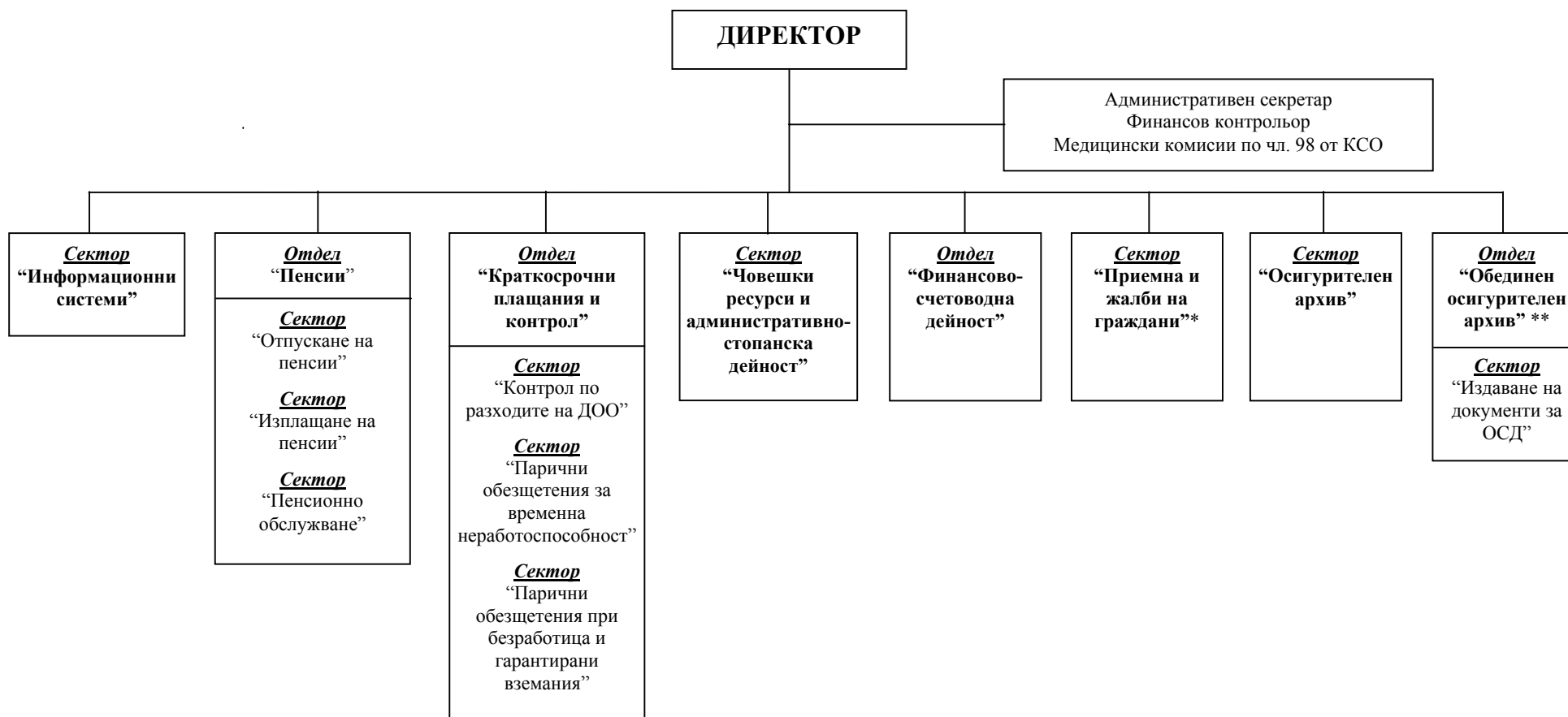
СЪВЕТ НА УПРАВИТЕЛЯ	У П Р А В И Т Е Л	КАБИНЕТ НА УПРАВИТЕЛЯ
	ПОДУПРАВИТЕЛ	
ФУНКЦИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ В ЦЕНТРАВНО УПРАВЛЕНИЕ		
"Анализ, планиране и прогнозиране"	"Осигуряване и краткосрочни плащания"	
"Европейски регламенти и международни договори"	"Информационни системи"	
"Пенсии"	"Вътрешен одит"	
"Финансово-счетоводна дейност "	"Човешки ресурси, обществени поръчки, инвестиционна и административно-стопанска дейност"	
"Осигурителен архив и документно-информационни дейности"	"Комуникации, протокол и международно сътрудничество"	
"Правен"	"Сигурност и отбранително-мобилизационна подготовка"	

Административна структура на Столично управление “Социално осигуряване” (СУСО)

Административна структура на Районно управление “Социално осигуряване” (РУСО)

Забележка: * Структурното звено съществува само в 3 РУСО - Благоевград, Варна, Пловдив.

** Структурното звено съществува в 6 РУСО с обособен архивен център - Кюстендил, Ловеч, Пловдив, Търговище, Силистра, Стара Загора, а в останалите РУСО функционира сектор "ОА".

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ	Агенция по заетостта
АПК	Административно-процесуален кодекс
АПП	анализ, планиране и прогнозиране
АССГ	Административен съд – София-град
БНБ	Българска народна банка
БП – ЕАД	Български пощи – еднолично акционерно дружество
БСК	Българска стопанска камара
ВАС	Върховен административен съд
ВМА	Военномедицинска академия
ВПК	Военнопромишлен комплекс
ВСС	Висш съдебен съвет
ГВРС	Гарантирани вземания на работниците и служителите
ГД	главна дирекция
ГД “ИС”	главна дирекция “Информационни системи”
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАНС	Държавна агенция “Национална сигурност”
ДВ	Държавен вестник
Д “ВО”	дирекция “Вътрешен одит”
Д “ЕРМД”	дирекция “Европейски регламенти и международни договори”
ДЗПО	допълнително задължително пенсионно осигуряване
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	държавно обществено осигуряване
ДЦК	държавни ценни книжа
ДЧ	държава членка
ЕАСТ	Европейска асоциация за свободна търговия
ЕБК	единна бюджетна класификация
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕИК	единен идентификационен код
ЕИП	Европейско икономическо пространство
ЕК	Европейска комисия
ЕПСО	Европейска платформа за социално осигуряване
ЕР	експертно решение
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗБ	Закон за бюджета
ЗБДОО	Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване
ЗВОПС	Закон за вътрешния одит в публичния сектор
ЗГВРСНР	Закон за гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя
ЗБУТ	здравословни и безопасни условия на труд
ЗИДКСО	Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване
ЗИН	Закон за изпълнение на наказанията
ЗМВР	Закон за МВР
ЗОВСРБ	Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България
ЗОДОВ	Закон за отговорността на държавата и общините за вреди
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗПГРРЛ	Закон за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица
ЗУНК	Закон за уреждане на необслужваните кредити
ЗФУКПС	Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор
ИА “ТИТ”	Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда”
ИС	информационна система
КБДОО	Консолидиран бюджет на държавното обществено осигуряване
КОД	Краткосрочни обезщетения и договори
КПК	Краткосрочни плащания и контрол

КПС	Кодекс за поведение на служителите
КРД	контролно-ревизионна дейност
КРИБ	Конфедерация на работодателите и индустриалците в България
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КТ	Кодекс на труда
КТСП	Комисия по труда и социалната политика
ЛКК	Лекарска консултативна комисия
МАСО	Международна асоциация за социално осигуряване
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МК	Медицински комисии
МО	Министерство на отбраната
МОД	минимален осигурителен доход
МОН	Министерство на образованието и науката
МРЗ	минимална работна заплата
МС	Министерски съвет
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция по приходите
НВМОП	Наредба за възлагане на малки обществени поръчки
НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
НЗОК	Национална здравно-осигурителна каса
НИИПОПДОО	Наредба за изчисляване и изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО
НКПД	Национална класификация на професиите и длъжностите
НКТП	Наредба за категоризиране на труда при пенсиониране
НМЕ	Наредба за медицинската експертиза
НОИ	Национален осигурителен институт
НПДЗ	Национален план за действие по заетостта
НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
НРС	Национална разузнавателна служба
НС на НОИ	Надзорен съвет на Националния осигурителен институт
НСИ	Национален статистически институт
ОА	Осигурителен архив
ОАДИД	Осигурителен архив и документно-информационни дейности
ОГПО	Общ годишен план за обучение
ООА	Обединен осигурителен архив
ОКП	Осигуряване и краткосрочни плащания
ОМП	Отбранително-мобилизационна подготовка
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет”
ОПД	Отпускане на пенсии по договори
ПБЗН	Пожарна безопасност и защита на населението
ПД	преносим документ
ПЗР	преходни и заключителни разпоредби
ПИК	персонален идентификационен код
ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПОБГВ	парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания
ПОВН	парични обезщетения за временна неработоспособност
ПОПДОО	парични обезщетения и помощи от ДОО
ПОД	пенсионноосигурително дружество
ПОДНОИ	Правилник за организацията и дейността на НОИ
ПП	програмен продукт
ППЗЗКИ	Правилник за прилагане на закона за защита на класифицираната информация
ППФ	професионален пенсионен фонд
ПРБК	първостепенни разпоредители с бюджетни кредити
ПРЕ	Профилактика, рехабилитация и експертизи
ПРО-ЕАД	“Профилактика, рехабилитация и отдих” – еднолично акционерно дружество
ПФ	пенсионен фонд

РБ	републикански бюджет
РЗП	разгърната застроена площ
РОЛ	Регистър на осигурените лица
РС	Районен съд
РУСО	Районно управление “Социално осигуряване”
РТД	Регистър на трудовите договори
СБР	Специализирана болница за рехабилитация
СГС	Софийски градски съд
СЕ	Съвет на Европа
СЕД	структуриран електронен документ
СЕБРА	система за електронни бюджетни разплащания
СМР	строително-монтажни работи
СООП	специални обекти с отбранително предназначение
СПТО	Системно, програмно и техническо осигуряване
СУП на НАП	система за управление на приходите на НАП
СУСО	Столично управление “Социално осигуряване”
СФУК	система за финансово управление и контрол
ТД	търговско дружество
ТЕЛК	Териториална експертна лекарска комисия
ТЗПБ	трудова злополука и професионална болест
ТП на НОИ	Териториално поделение на Националния осигурителен институт
УП	удостоверение за пенсиониране
УПФ	универсален пенсионен фонд
УчПФ	учителски пенсионен фонд
УЧР	Управление на човешките ресурси
ФСД	Финансово-счетоводна дейност
ЦБ	централен бюджет
ЦЕО	Център за електронна обработка
ЦУ на НОИ	Централно управление на Националния осигурителен институт
ЧРОПИАСД	Човешки ресурси, обществени поръчки, инвестиционна и административно-стопанска дейност